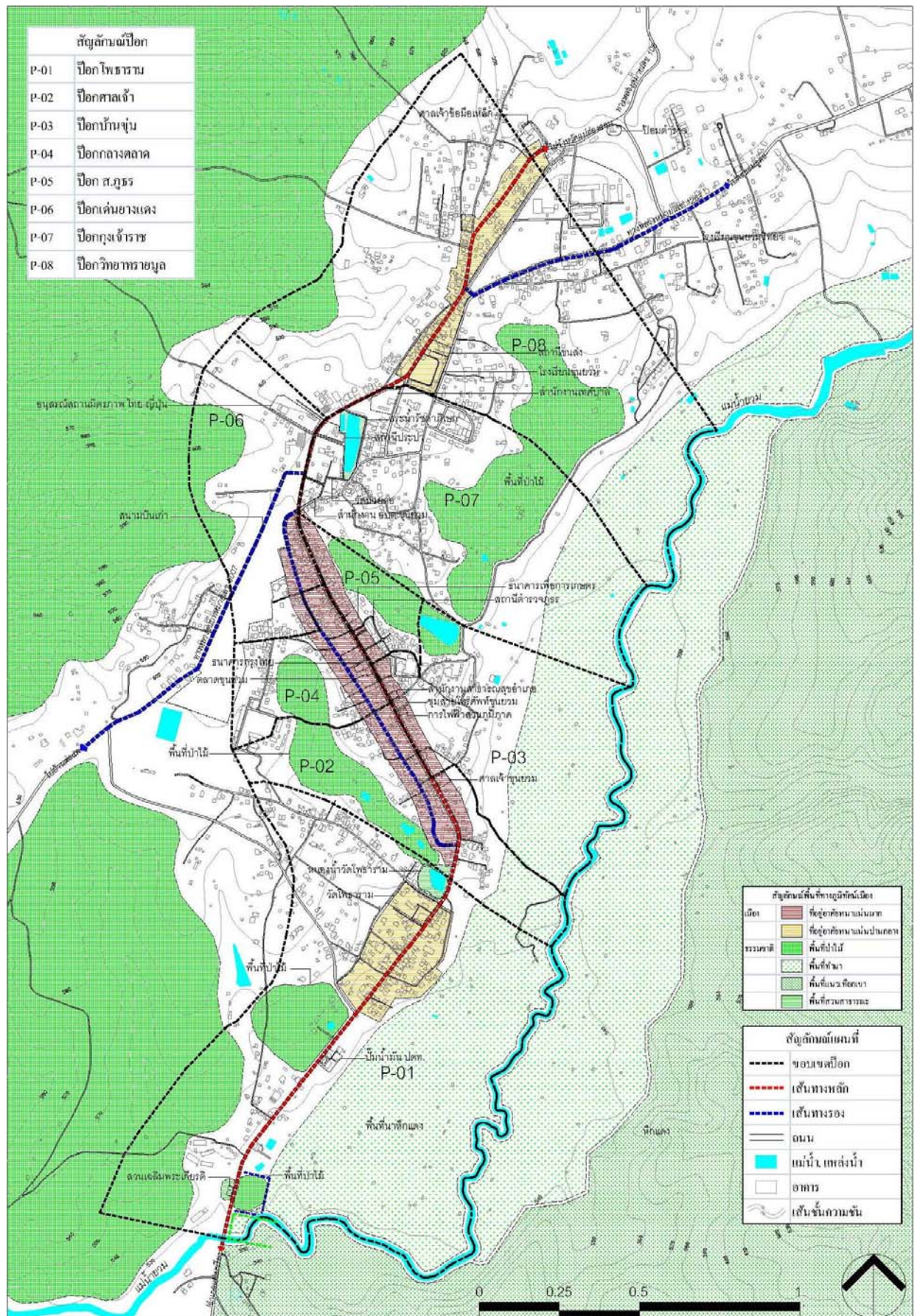

ภาพที่ 4.18 พื้นที่ของเทศบาลตำบลขุนยวม ที่มีลักษณะของพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ และพื้นที่ที่มีความเป็นเมือง

4.3.2 การคัดเลือกพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภูมิทัศน์

จากการวิเคราะห์พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภูมิทัศน์ ในหัวข้อที่ผ่านมา พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางภูมิทัศน์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นธรรมชาติ และพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นเมือง

ในกลุ่มแรก “พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นธรรมชาติ” ได้แก่ พื้นที่ช่วงถนนหลักที่อยู่ในเขตป้อมโพธาราม โดยช่วงถนนช่วงนี้เป็นถนนที่สามารถเชื่อมโยงกับภูมิทัศน์ทางธรรมชาติของเมือง (ภาพที่ 4.19 พื้นที่สีน้ำเงิน) เช่น ภูมิทัศน์ของแม่น้ำยม ภูมิทัศน์ของพื้นที่เกษตรกรรม ภูมิทัศน์ทิวเขา เป็นต้น ดังนั้นตัวแทนของการนำเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นธรรมชาติ คือ พื้นที่ช่วงถนนที่อยู่ในเขตป้อมโพธาราม

ในกลุ่มที่สอง “พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นเมือง” (ภาพที่ 4.18) ได้แก่ ย่านที่มีความเป็นเมืองในช่วงถนนที่อยู่ในเขตป้อมโพธาราม ย่านที่มีความเป็นเมืองในช่วงถนนที่อยู่ในเขต ตั้งแต่ป้อม ศาลเจ้าที่อยู่ทางทิศใต้ ขึ้นไปจนถึง ป้อมเด่นยางแดงที่อยู่ทางทิศเหนือ และย่านที่มีความเป็นเมืองในช่วงถนนที่อยู่ในเขตป้อมกิตติยาทรามูล

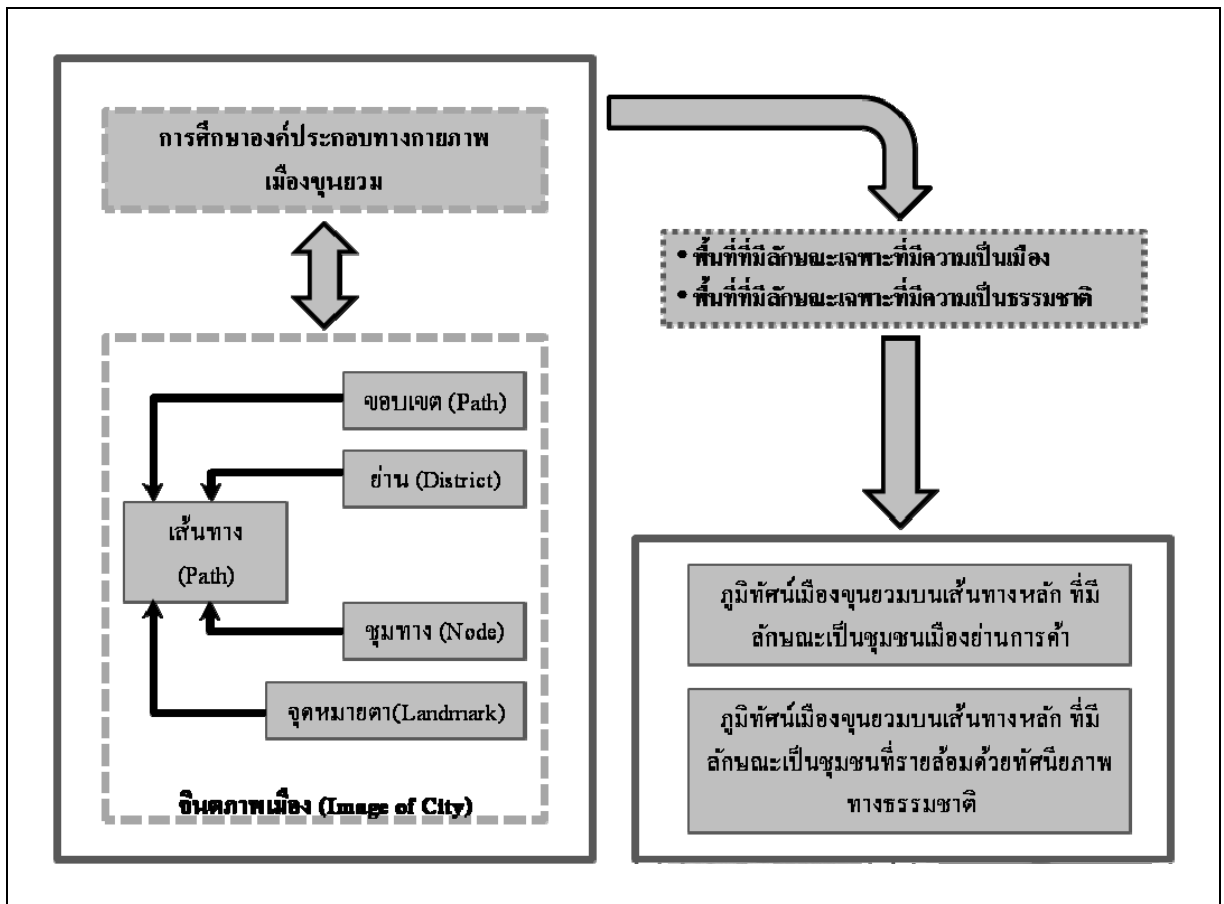
จากทั้งสามพื้นที่ พื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความเป็นเมืองมากที่สุดคือ พื้นที่ที่มีย่านความเป็นเมืองบนช่วงถนนที่อยู่ในเขตป้อมเด่นยางแดง ป้อม ส.ภ.๑๑๑ ป้อมกลางตลาด ป้อมบ้านขุ่ม และป้อมศาลเจ้า (ภาพที่ 4.19 พื้นที่สีแดง) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีย่านความเป็นเมืองมาก่อนพื้นที่อื่นๆ และมีกลุ่มอาคารที่อยู่หนาแน่นมากที่สุดของเมือง

เพื่อให้ได้พื้นที่ต้นแบบในการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาทางด้านองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ แนวคิดจินตภาพของเมือง และประเด็นในการกำหนดพื้นที่เฉพาะ เป็นเงื่อนไขของการนำเสนอพื้นที่ต้นแบบ (ภาพที่ 4.19) โดยมีวัตถุประสงค์ของการเลือกพื้นที่เฉพาะคือ การปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ต้นแบบของเมืองเพื่อส่งเสริมจินตภาพของเมือง ที่อยู่บนถนนเส้นทางหลักของเมือง โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ และพื้นที่ที่มีความเป็นเมือง

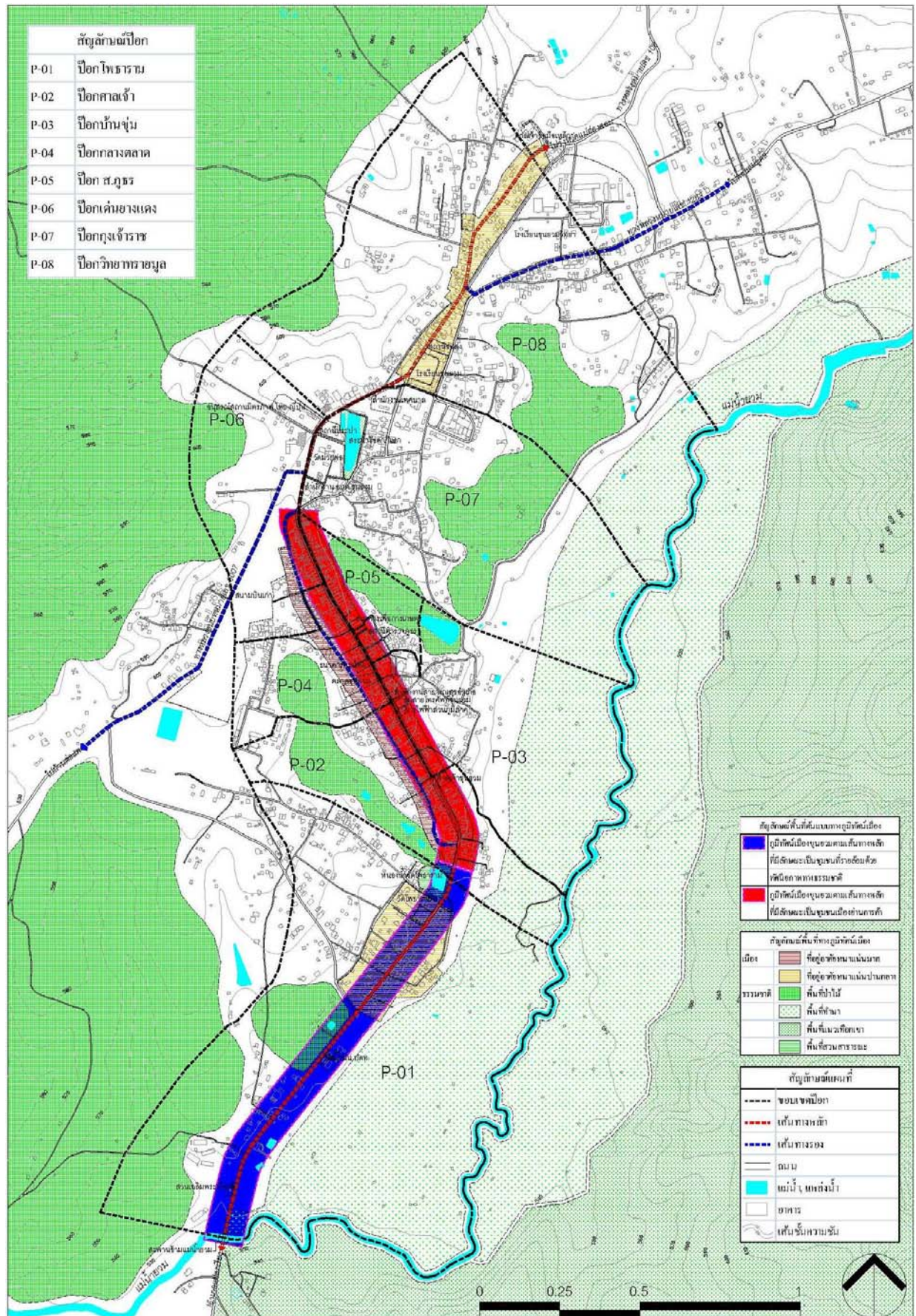
ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้กำหนดประเภทของภูมิทัศน์เมืองเพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบนำเสนอให้แก่ ประชาชนในพื้นที่ได้ 2 ประเภทพื้นที่ลักษณะเฉพาะ คือ

(1). ภูมิทัศน์เมืองชุมชนบนเส้นทางหลัก ที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า ได้แก่ ภูมิทัศน์ที่เป็นชุมชนเมืองที่อยู่บนเส้นทางหลัก(ทางหลวงหมายเลข 108) ที่ผ่านเขตพื้นที่ ป้อมเด่นยางแดง ป้อม ส.ภ.๑๑๑ ป้อมกลางตลาด ป้อมบ้านขุ่ม และป้อมศาลเจ้า (ภาพที่ 4.20)

(2). ภูมิทัศน์เมืองชุมชนบนเส้นทางหลัก ที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูมิทัศน์ของชุมชนที่อยู่บนเส้นทางหลัก (ทางหลวงหมายเลข 108) ที่ผ่านเขตพื้นที่ ป้อมโพธาราม (ภาพที่ 4.20)

ภาพที่ 4.19 แนวคิดการเลือกพื้นที่เฉพาะทางภูมิทัศน์ เพื่อเป็นพื้นที่ต้นแบบในการเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองนนทบุรี

ภาพที่ 4.20 พื้นที่ดินแบบในการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม

4.4 การวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองตามเส้นทางหลักของเมืองขุนยวม

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองขุนยวม องค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นสถานที่สำคัญต่างๆของเมืองโดยส่วนใหญ่ ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 108 ซึ่งเป็นเส้นทางหลักของเมือง ดังนั้นรูปแบบของการเดินทางภายในเมืองขุนยวม เป็นรูปแบบการเดินทางเข้าถึงสถานที่สำคัญต่างๆ โดยใช้เส้นทางหลัก

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบของการเดินทางมาของเมืองขุนยวม ทำการวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์ ตามแนวคิดภูมิทัศน์เมือง ของ กอร์ดอน คูลเลน ซึ่งได้อธิบายถึงลำดับการรับรู้ทางสายตาของภูมิทัศน์เมือง โดยทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง 3 ประเด็น คือ เกี่ยวกับสายตาดูที่เราเห็น เกี่ยวกับตำแหน่งที่เราอยู่ และองค์ประกอบที่มีอยู่ ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางภูมิทัศน์ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ 2 ระดับ ดังนี้

4.4.1. การวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในระดับภาพรวมของเมือง

การรับรู้ภูมิทัศน์ของเมืองเกิดจากการรับรู้โดยรูปแบบการเดินทางตามเส้นทางหลักของเมือง โดยมีรูปแบบทางการเดินทาง 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเดินทางจากทิศใต้ (เริ่มต้นที่ป๊อกโพธาราม) ไปยังทิศเหนือ (สิ้นสุดที่ป๊อกวิทยาทราญมูล) ซึ่งเป็นการเดินทางที่มุ่งสู่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และ รูปแบบที่เดินทางที่มาจาก อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มุ่งหน้าไปยังอำเภอแม่สะเรียงในทิศทางที่กลับกัน (ภาพที่ 4.21)

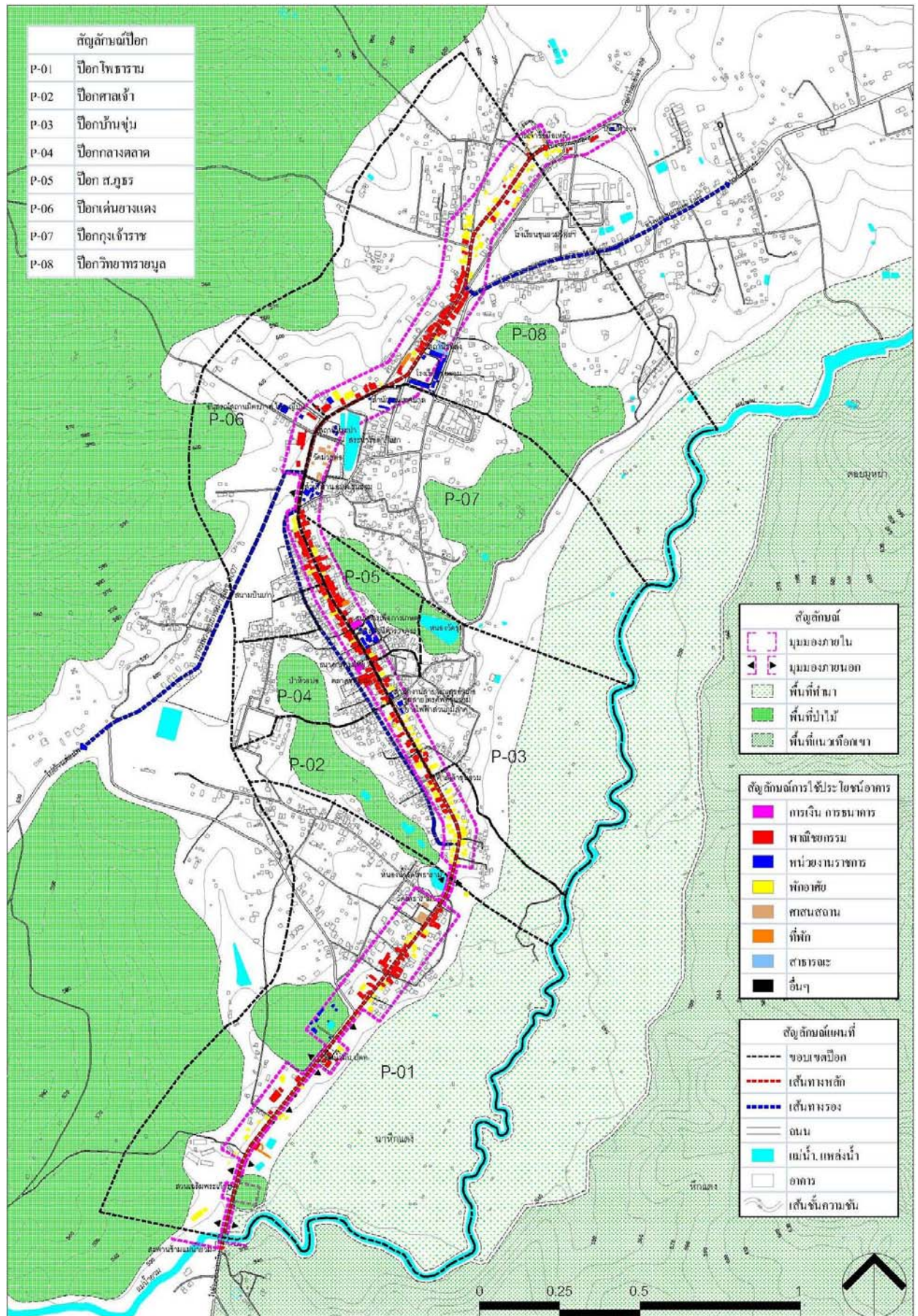
รูปแบบการเดินทางเพื่อเข้าสู่ตัวเมืองขุนยวมของผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ จะมีรูปแบบการเดินทางในลักษณะการเดินทางจากทิศใต้ตามเส้นทางหมายเลข 108 ไปยังทิศเหนือ เพื่อมุ่งไปยังอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน การวิจัยพบว่าลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในระดับภาพรวมของเมือง มีทั้งหมด 3 ส่วน ในส่วนแรกเริ่มต้นจากสะพานข้ามแม่น้ำยวมซึ่งเป็นขอบของพื้นที่เมืองขุนยวมทางด้านทิศใต้ เป็นพื้นที่ผู้คนในช่วงถนนเส้นทางหลักสามารถรับรู้การเปิดเผยถึงพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติของเมือง โดยไปสิ้นสุดที่บริเวณวัดโพธาราม (ป๊อกโพธาราม) ในส่วนนี้จะพบองค์ประกอบทางจินตภาพของเมืองที่สำคัญ ดังนี้ คือ เส้นทางที่เป็นแกนหลักของเมือง สามารถรับรู้ขอบของเมืองด้วยสายตา คือ แม่น้ำยวม มีย่านพักอาศัยที่เกาะกลุ่มกันบริเวณวัดโพธาราม โดยมีภูมิสัญลักษณ์ ที่สำคัญของส่วนนี้ คือ สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา, วัดโพธาราม และหนองน้ำวัดโพธาราม มีลำดับของการรับรู้ทางสายตาในพื้นที่ส่วนนี้คือ ทางเข้าของเมืองจะเป็นพื้นที่ปกคลุมด้วยต้นไม้ ทุ่งนา ที่มีความเป็นธรรมชาติ และจะค่อยๆ มีอาคารเริ่มปรากฏให้เห็น สามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่เป็นพื้นที่นาขั้นบันได แม่น้ำ แนวเทือกเขา จนกระทั่งอาคารเริ่มมีความหนาแน่นมากขึ้น ภาพทิวทัศน์จะค่อยๆ ถูกบดบังจนเราเคลื่อนที่สู่ใจกลางชุมชนที่มีอาคารหนาแน่น จนถึงปลายสุดของช่วงถนนส่วนนี้เป็นรอยต่อของถนนมีช่องว่าง ทำให้รู้สึกอยู่ในพื้นที่โล่ง และเปิดเผย มองทางทิศตะวันตกจะเป็นช่องของเส้นทางน้ำมีหนองน้ำวัดโพธาราม ทางทิศตะวันออกมุมมองเป็นทุ่งนาขั้นบันได แม่น้ำยวม และเทือกเขาตามลำดับ ก่อนที่จะถึงส่วนที่สองมองเห็นเป็นเนินที่สูงขึ้นไป

ส่วนที่ 2 เป็นช่วงที่เริ่มต้นจากช่วงถนนหลักทางทิศใต้ของป๊อกศาลเจ้า สิ้นสุดที่แนวเขตทางด้านทิศใต้ของป๊อกทุ่งเจ้าราช ภาพรวมในการรับรู้ทางภูมิทัศน์ในส่วนนี้ เริ่มต้นเป็นเนินที่สูงขึ้นและเป็นทางเลี้ยว ภาพรวมของส่วนที่ 2 มีลักษณะของการเดินทางที่ถูกปิดกั้นจากสองฟากของถนน โดยกลุ่มอาคารที่อยู่ในพื้นที่ โดยเริ่มจากอาคารที่เกาะกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ชิดกันมากนัก มีพื้นที่ว่างระหว่างอาคารที่มองเห็นหมุดต้นไม้มระหว่างอาคารในช่วงแรก เมื่อเคลื่อนที่ไปเรื่อยๆ กลุ่มอาคารจะเริ่มเกาะกลุ่มอยู่ชิดติดกันมากขึ้น จนรู้สึกถูกปิดกั้นจาก 2 ข้างถนนจากอาคารที่ตั้งอยู่ทั้งสองฟาก โดยมีองค์ประกอบทางจินตภาพเมือง ได้แก่ เส้นทางหลัก ที่กำหนดรูปแบบของการเคลื่อนที่คือ เส้นทางหลวงหมายเลข 108 โดยมีเส้นทางรอง คือ เส้นทางที่ตัดเข้าสู่ชุมชนโดยเริ่มจากป๊อกศาลเจ้า ผ่านป๊อกกลางตลาด สิ้นสุดที่ป๊อกเด่นยางแดง ภายในการเคลื่อนที่ในส่วนที่สองนี้ไม่สามารถรับรู้ถึงขอบของเมือง ได้เนื่องจากการเดินทางทำให้รับรู้ถึงความรู้สึกที่อยู่ในที่ที่ปิดกั้น ไม่สามารถมองเห็นภายนอกได้เนื่องจากพื้นที่ส่วนที่สอง มีลักษณะที่มีความเป็นย่านที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น

เป็นอาคารพื้นที่ถิ่นจำนวนมาก โดยมีชุมทางที่สำคัญคือ ตลาดขุนยวม และสนามบินเก่า ภูมิสัญลักษณ์ที่เป็นสถานที่สำคัญ ได้แก่ ศาลเจ้าอำเภอกันยวม ธนาคาร และสถานีตำรวจ

ส่วนที่ 3 เป็นช่วงถนนที่เริ่มถนนเส้นหลักทางด้านทิศใต้ของป๊อกกงเจ้าราช สิ้นสุดที่ถนนเส้นทางหลักทางทิศเหนือของป๊อกวิทยาทรายมูล ช่วงแรกของภูมิทัศน์ที่สองฟากถนนเป็นพื้นที่สาธารณะ สถานที่ราชการ สถานศึกษา โดยมีกลุ่มอาคารบ้านพักอาศัยแทรกระหว่างพื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนที่ไปตามเส้นทางหลักทำให้เกิดความรู้สึกถูกปิดกั้นระหว่าง 2 ฟาก พื้นที่ว่างระหว่างอาคารค่อนข้างมาก ถัดออกไปจากพื้นที่สาธารณะเป็นกลุ่มอาคารพักอาศัยช่องว่างระหว่างอาคารค่อยๆ ห่างออกจากกันจนไปถึงสิ้นสุดที่เส้นทางแยกซึ่งมีป้อมตำรวจเป็นหลักของการสิ้นสุดเขตเมืองขุนยวม ช่วงถนนนี้เป็นช่วงถนนของการขยายตัวของเมือง ลักษณะรูปแบบของอาคารที่อยู่ในช่วงถนนนี้ มีหลากหลายรูปแบบ เนื่องจากเป็นช่วงถนนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการขยายตัวของเมือง โดยมีองค์ประกอบทางจินตภาพเมือง ได้แก่ ทางหลวง 108 เป็นเส้นทางหลัก ขอบของพื้นที่ส่วนนี้ไม่ชัดเจนเนื่องจาก มีความเป็นย่านที่เป็นสถานที่ราชการ ที่มีกลุ่มอาคารที่อยู่อาศัยปะปนอยู่ โดยมีชุมทางที่สำคัญ คือ สถานีขนส่ง และมีภูมิสัญลักษณ์ ได้แก่ วัดม่วยต่อ สถานที่ราชการต่างๆ ศาลเจ้าพ่อขี้มือเหล็ก และป้อมตำรวจ

ดังนั้น ลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในภาพรวมโดยใช้เส้นทางหลักเป็นเส้นทางที่กำหนดรูปแบบของการเคลื่อนที่ ทำให้การรับรู้ภูมิทัศน์เมืองโดยรวมแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกมีลักษณะที่เปิดเผย ทำให้ความสนใจของการมองคือองค์ประกอบทางกายภาพภายนอกในระยะไกลที่เป็นทิวทัศน์ทางธรรมชาติ ส่วนที่สองจะมีลักษณะการรับรู้ที่ถูกปิดกั้นจากด้านข้างซึ่งอยู่ใจกลางย่าน ทำให้ความสนใจของการมองอยู่ภายในสองฟากถนนซึ่งค่อยๆ กลายเป็นกลุ่มที่อยู่อาศัยหนาแน่น และส่วนที่สาม มีลักษณะของการรับรู้ที่ถูกปิดกั้นจากด้านข้างแต่มีความแตกต่างจากส่วนที่สอง เนื่องจากสองฟากถนนส่วนใหญ่เป็นสถานที่ราชการที่มีบริเวณที่มีพื้นที่ว่างที่อยู่ริมสองฟากถนน และมีการกระจายตัวของที่อยู่อาศัยที่ไม่หนาแน่นมากนัก เนื่องจากเป็นส่วนขยายของเมือง

ภาพที่ 4.21 ลำดับการรับรู้ทางสายตาของภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยภาพรวม

4.4.2. การวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในเขตพื้นที่ต้นแบบ

ต่อเนื่องจากลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองโดยรวมแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในเขตพื้นที่ต้นแบบ โดยพื้นที่ต้นแบบประกอบด้วย

4.4.2.1. ภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมรอบด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ

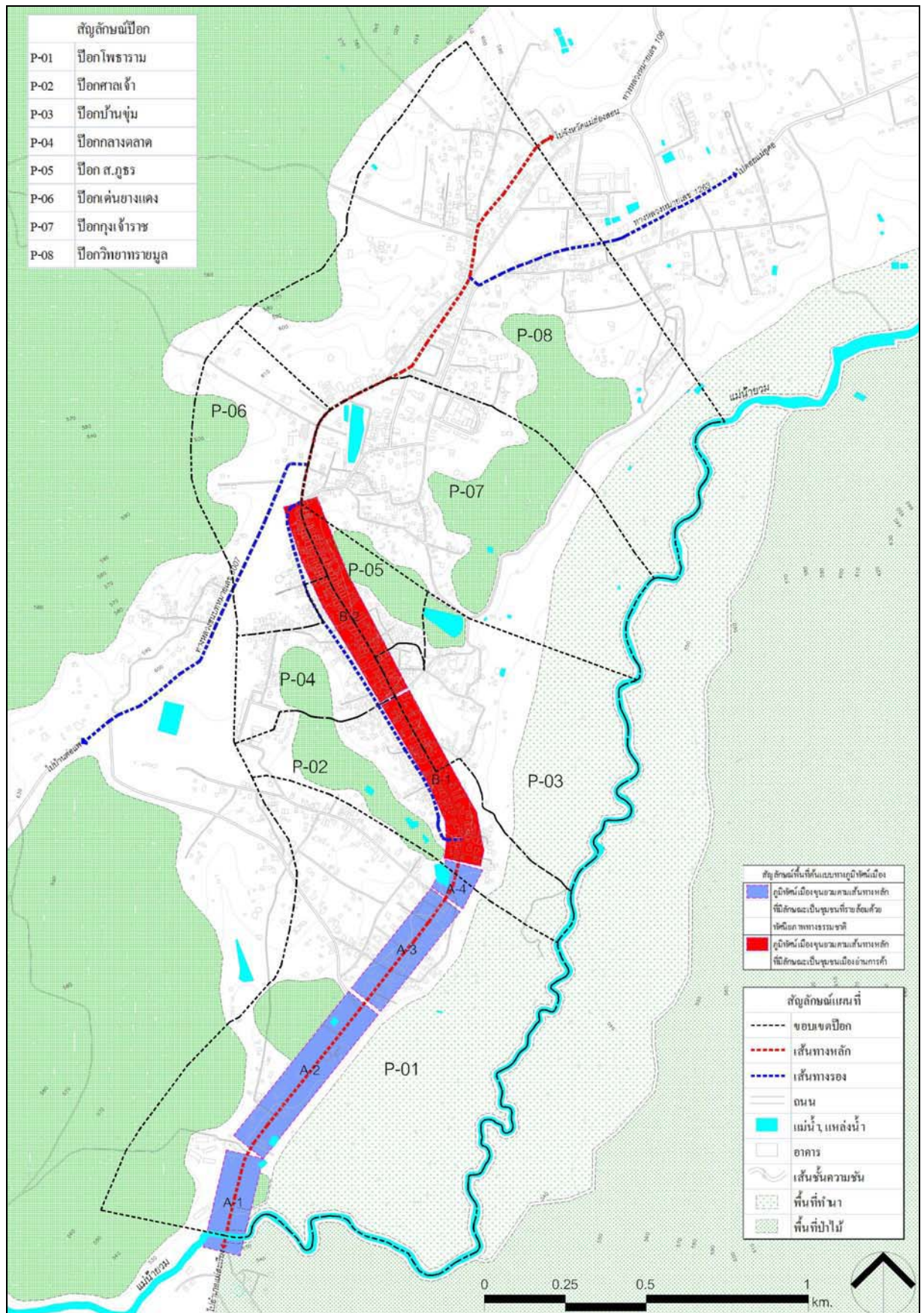
ภาพรวมของพื้นที่นี้ ตามแนວถนนสายหลัก มีลักษณะของภูมิทัศน์คือ ทัศนียภาพของธรรมชาติพื้นที่ต้นแบบนี้ โดยมีองค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญได้แก่ พื้นที่นา แนวเทือกเขา แนวแม่น้ำยวม เป็นจุดเด่นของพื้นที่ต้นแบบนี้ ตลอดการเคลื่อนที่ตามแนวเส้นทางหลักของพื้นที่ต้นแบบนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เป็น 4 ช่วง (ภาพที่ 4.22) ได้แก่

(1) ช่วงที่ 1 (พื้นที่ A1 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงแรกของการรับรู้ การเข้าเขตของเมืองขุนยวม โดยการเคลื่อนที่ตามแนວถนนเส้นหลักจะพบมุมมองที่สำคัญเมื่ออยู่ในเส้นทางคือ การรับรู้ทางภูมิทัศน์จากบริเวณสะพาน (ภาพที่ 4.23) เมื่อมองไปตามถนน พบว่าสองข้างทางด้านซ้ายเป็นพื้นที่ป่าไม้ ด้านขวาเป็นแนวแม่น้ำที่มองยาวออกไปจะเห็นทุ่งนาขั้นบันได นาหิកแดง และแนวเทือกเขา ทำให้เกิดความรู้สึกเปิดโล่ง มองถัดมาจะเกิดความรู้สึกบีบจากสองข้างทางโดยองค์ประกอบทางกายภาพด้านซ้าย คือ สวนเฉลิมพระเกียรติ และด้านขวาเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีต้นไม้ใหญ่ทึบ เมื่อผ่านมุมมองที่บีบนั้นจะเป็นทางโค้งซึ่งเป็นจุดที่ทำให้มุมมองของการเคลื่อนที่ตามแนວถนนมุ่งความสนใจไปที่พื้นที่นาหิកแดงผืนขนาดใหญ่ติดกับแนวแม่น้ำ มองเห็นเทือกเขาในระยะไกล ที่ทำให้รู้สึกเปิดโล่ง

เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิดจินตภาพของเมือง องค์ประกอบทางจินตภาพเมืองภายในช่วงถนนนี้ ประกอบด้วย แนวแม่น้ำยวม แนวเทือกเขา เป็นขอบทางภูมิทัศน์เมือง และสวนเฉลิมพระเกียรติ เป็นภูมิสัญลักษณ์ทางภูมิทัศน์เมือง นอกเหนือจากนี้แล้ว ยังมีองค์ประกอบย่อยที่สามารถพัฒนาให้เป็น ภูมิสัญลักษณ์ของช่วงถนนนี้ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ที่ตรงกันข้ามกับสวนเฉลิมพระเกียรติ และแนวทางน้ำเพื่อการเกษตร ดังนั้นภาพรวมของภูมิทัศน์เมืองในช่วงถนนนี้ คือ เส้นทางที่มองเห็นพื้นที่นา แนวแม่น้ำ ทิวเขา ที่มีลักษณะเป็นขอบของเมือง โดยมีสวนเฉลิมพระเกียรติเป็นสถานที่สำคัญ เป็นภูมิสัญลักษณ์

ปัญหาทางด้านภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นในช่วงถนนนี้ คือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ธรรมชาติ และพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่กว้างมาก ซึ่งมีที่อยู่อาศัยน้อยมาก ทำให้พื้นที่เหล่านี้ มีความรกร้าง ไม่ได้รับการดูแล เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่ได้ใช้งานให้เกิดผลประโยชน์ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่นาซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกตลอดปี กลายเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของช่วงถนนนี้

(2) ช่วงที่ 2 (พื้นที่ A2 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงถนนเกิดการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมือง ภาพรวมทางภูมิทัศน์ตามช่วงถนนนี้ เริ่มมีอาคารให้เห็นภายในถนนซึ่งเป็นอาคารที่เรียงตัวในระยะห่างที่ยังสามารถมองเห็นทัศนียภาพทางธรรมชาติที่ล้อมรอบได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.22 ช่วงลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์ ในเขตพื้นที่ดินแบบ

องค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นภูมิทัศน์ที่น่าสนใจของช่วงถนนนี้ คือ ทศนิยมภาพธรรมชาติ ประกอบด้วย ทศนิยมภาพธรรมชาติภายนอกเขตเทศบาล ได้แก่ พื้นที่นาที่อยู่นอกเขตเทศบาล แนวเทือกเขา และทศนิยมภาพธรรมชาติภายในเขตเทศบาล ได้แก่ พื้นที่นา แนวแม่น้ำยม นอกจากนี้ ในระหว่างเส้นทางของช่วงถนนนี้ เริ่มมองเห็นอาคารที่เกิดขึ้น เช่น บัณเฑาะว์ ปตท. ซึ่งเป็นสถานบริการน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดของเมือง นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ตั้งของร้านค้าสะดวกซื้อ ด้วยเหตุนี้ ในช่วงที่เป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของเมืองทำให้เกิดปรากฏการณ์ของการใช้พื้นที่ในบริเวณใกล้เคียงกัน คือ การสร้างร้านค้าขายของฝาก ของที่ระลึก บริเวณตรงกันข้ามของปั๊มน้ำมัน ซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารชั่วคราวที่สร้างด้วยไม้ไผ่หลังคามุงจากที่สร้างบริเวณด้านหน้าของหน่วยรักษาป่าไม้ ซึ่งเมื่อหมดฤดูกาลท่องเที่ยว การค้าขายของฝาก ของที่ระลึกจะหยุดกิจการ ทำให้เหลือซากของอาคารที่ยังคงมองเห็นอยู่ริมถนน

ปัญหาทางภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นในช่วงถนนเส้นนี้ คือ ช่วงถนนเส้นนี้เป็นช่วงที่เริ่มเป็นพื้นที่ที่เริ่มมีอาคารอยู่อาศัย พื้นที่สองข้างทางส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีผู้ครอบครองซึ่งไม่ได้เป็นพื้นที่สาธารณะ ทำให้มีการสร้างอาคารในรูปแบบสมัยใหม่เกิดขึ้น เป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัวของเมือง ทำให้แนวโน้มของอาคารที่สร้างใหม่บนเส้นทางช่วงนี้มีรูปแบบการสร้างอาคารที่เป็นอาคารสมัยใหม่ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับทศนิยมภาพที่ล้อมรอบภายนอก

(3) ช่วงที่ 3 (พื้นที่ A3 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงที่มีกลุ่มอาคารกระจุกตัวหนาแน่น เป็นชุมชนที่มีการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการพาณิชย์กรรม ซึ่งอาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารชั้นเดียว ที่มีรูปทรงอาคารแบบสมัยใหม่ โดยมีศูนย์กลางของชุมชน คือ วัดโพธารามซึ่งเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมของชุมชน ตลอดเส้นทางช่วงนี้การกระจุกตัวของอาคาร ทำให้การเคลื่อนที่ตามเส้นทางหลักของผู้เดินทางสนใจองค์ประกอบทางกายภาพที่อยู่ภายในถนนเส้นหลักที่มีอาคารที่อยู่ภายในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ทำการค้า (ดูภาพที่ 4.10) ที่เบื้องหลังของกลุ่มอาคารทางด้านทิศตะวันออกมีทศนิยมภาพทางธรรมชาติที่เป็นพื้นที่นา แนวเทือกเขาที่สวยงาม และมีความเป็นไปได้ว่าพัฒนาของชุมชนหนาแน่นจะมีการขยายตัวมาทางด้านทิศใต้ของช่วงถนน

ปัญหาทางภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นในช่วงถนนนี้ คือ การเติบโต และการพัฒนาของย่านที่อยู่อาศัยที่ไม่เป็นระเบียบ เนื่องจากภายในพื้นที่สองข้างทางเคยเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของอาคารที่อยู่อาศัยที่มีบริเวณของบ้าน และได้ถูกดัดแปลงให้ทำการค้าขายได้ โดยการสร้างอาคารในลักษณะที่เป็นอาคารชั่วคราว ทดทุ้ม ติดกับริมถนน ทำให้พื้นที่ถนนถูกบีบและแคบ เกิดปัญหาทางด้านการจราจรของท้องถนนกรณีที่มีรถจอดข้างทาง ทำให้การสัญจรของรถสวนทางกันลำบาก

(4) ช่วงที่ 4 (พื้นที่ A4 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงถนนที่สามารถมองเห็นทศนิยมภาพทางธรรมชาติจากภายนอกพื้นที่เทศบาล ได้แก่ แนวเทือกเขา พังนา และมองเห็นทศนิยมภาพทางธรรมชาติจากภายในพื้นที่เทศบาล ได้แก่ หนองน้ำ วัดโพธารามที่อยู่ริมถนนเป็นภูมิสัญลักษณ์ของถนนช่วงนี้ ภายในบริเวณประกอบด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ที่เป็นจุดสังเกตที่มีความโดดเด่น หนองน้ำวัดโพธารามเป็นหนองน้ำที่มีแนวทางเดินน้ำ ซึ่งจะมองเห็นเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่บึงเมื่อมองลึกเข้าไป ซึ่งช่วงถนนนี้ เป็นช่วงถนนที่ให้ความรู้สึกเปิดโล่ง เป็นลำดับของการรับรู้ทางธรรมชาติของเมืองก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่พื้นที่ที่เป็นย่านของกลุ่มที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ที่เป็นแนวถนนเป็นทางขึ้นที่มีความลาดชันมาก และเป็นพื้นที่สิ้นสุดของเขตป๊อปปูล่าเข้าสู่อำเภอเมือง เข้าสู่อำเภอเมือง

ปัญหาทางด้านภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นกับช่วงถนนนี้ คือ ริมฝั่งถนนบางส่วนเป็นพื้นที่เอกชนที่รกร้าง ปกคลุมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะต่อการเป็นที่ตั้งของอาคารบริเวณริมฝั่งถนน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นทางโค้ง และมีความลาดชัน

4.4.2.2 ภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า ภายในช่วงถนนเส้นนี้เป็นช่วงถนนที่มีอาคารที่เกาะกลุ่มกันหนาแน่นที่สุดของเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มของอาคารที่เก่าแก่ที่มีอายุของอาคารใกล้เคียงกับอายุของเส้นทางหลวงหมายเลข 108 มีการเจริญเติบโตเรื่อยมาจนกลายเป็นกลุ่มอาคารที่หนาแน่นกลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมืองขุนยวม การเคลื่อนที่ในช่วงถนนนี้เป็นช่วงถนนที่ถูกปิดกั้นจากอาคารที่มีอยู่สองข้างทางของถนน ไม่สามารถมองเห็นทัศนียภาพภายนอกได้ ทำให้การรับรู้ทางภูมิทัศน์เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ได้แก่ อาคารไม้เก่าแก่ที่อยู่ในพื้นที่ เรียงตัวอย่างต่อเนื่องกันก่อให้เกิดเป็นย่านของอาคารที่หนาแน่นภายในพื้นที่ แบ่งช่วงลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เป็น 2 ช่วง (ภาพที่ 4.22)

(1) ช่วงที่ 1 (พื้นที่ B1 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงของการเคลื่อนที่ต่อเนื่องจากพื้นที่ป้อมโพธาราม มีลักษณะของเส้นทางเป็นทางลาดชัน ไม่สามารถมองเห็นทัศนียภาพภายนอกย่านที่อยู่อาศัยได้ เนื่องจากถูกปิดล้อมจากสองข้างทางของถนนของกลุ่มอาคารที่อยู่อาศัยซึ่งทำให้การเคลื่อนที่ตามเส้นทางหลักของถนนช่วงนี้เกิดมุมมองของภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นภายในถนน มีองค์ประกอบทางภูมิทัศน์เป็นจุดเด่นที่สำคัญ ได้แก่ ศาลเจ้าอำเภอกุนยวม ที่เป็นภูมิสัญลักษณ์ ในบริเวณพื้นที่ของศาลเจ้า มีต้นไม้ขนาดใหญ่ที่เป็นจุดสังเกตที่เห็นได้ชัดเจนจากระยะไกล

ภายในช่วงถนนนี้เป็นพื้นที่ที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของอาคารพักอาศัย เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของช่วงเป็นถนนที่เริ่มต้นจากเส้นทางมีความลาดชันมาก และความลาดชันจะค่อยๆ ลดลง รูปแบบของการใช้ที่ดินจะเป็นที่ตั้งของที่พักอาศัยที่มีบริเวณบ้าน ซึ่งช่วงระยะห่างของแต่ละอาคารเป็นบริเวณบ้านที่มีต้นไม้แทรกอยู่ และบ้านแต่ละหลังจะมีแนวรั้วของแต่ละหลังเอง แล้วค่อยๆ เริ่มมีอาคาร ชิดกันมากขึ้น เนื่องจากเริ่มมีอาคารที่ทำการค้าขายมากขึ้น ทำให้ลำดับการมองเห็นการเคลื่อนที่ภายในช่วงถนนนี้จากทิศใต้ขึ้นไปทิศเหนือจะมองเห็นลักษณะของอาคารที่มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว และจะค่อยๆ มองเห็นอาคารที่มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวมีการปรับเปลี่ยนการใช้งานของอาคารประกอบกิจการการค้าขาย (ภาพที่ 4.10 และ 4.13)

รูปแบบของอาคารพักอาศัยภายในช่วงถนนนี้ มีรูปแบบของอาคารที่เป็นอาคารชนบทพื้นถิ่นที่อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีอายุเฉลี่ยประมาณไม่ต่ำกว่า 40 ปี โดยเป็นอาคารที่ใช้วัสดุไม้เป็นหลัก ทำให้เกิดเป็นกลุ่มย่านของที่พักอาศัย ที่เป็นเอกลักษณ์ของช่วงถนนนี้

ปัญหาทางด้านภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นบนช่วงถนนนี้ คือ การขยายตัวของย่านการค้าทำให้มีการสร้างอาคารใหม่ที่มีรูปแบบอาคารสมัยใหม่ ที่ไม่สอดคล้องกับอาคารเก่าที่มีอยู่เดิม การปรับปรุง ซ่อมแซมของอาคารที่พักอาศัยที่เป็นอาคารเก่าแก่ ทำให้รูปแบบของอาคารที่เป็นอาคารพื้นถิ่นมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป นอกเหนือจากนี้ ยังมีองค์ประกอบย่อยริมฝั่งถนน ได้แก่ แนวรั้วของอาคาร ที่มีใช้วัสดุสมัยใหม่ และมีสีสันทึบไม่สอดคล้อง รูปแบบของอาคารที่มีอยู่

(2) ช่วงที่ 2 (พื้นที่ B2 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงของถนนที่เริ่มมีกลุ่มอาคารที่ใช้ประโยชน์เพื่อการค้าขาย อาคารเรียงตัวชิดกันมากขึ้น กลายเป็นย่านการค้าที่หนาแน่นของเมือง ทำให้เป็นย่านของร้านค้า และที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น โดยอาคารแต่ละหลังจะตั้งอยู่บนพื้นที่ที่ไม่มีบริเวณโดยรอบของอาคารมากนัก ทำให้อาคารส่วนใหญ่จะไม่มีการสร้างแนวรั้วของที่ดิน ทำให้มุมมองของอาคารที่ทำการค้าที่เรียงตัวสองฝั่งถนน เป็นมุมมองที่เป็นกลุ่มของอาคารที่ร่นจากแนวขอบถนนไม่มากนัก ก่อให้เกิดความรู้สึกถูกบีบด้วยอาคารไม้เก่าแก่ที่หนาแน่นทั้งสองด้าน ภายในเส้นทางจะมีชกชอยที่เชื่อมต่อไปยังสถานที่สำคัญๆ ของเมือง สถานที่สำคัญที่เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมเมืองในย่านการค้านี้ ได้แก่ ตลาดกลางคืนซึ่งเป็นตลาดที่ทำการค้าขายเฉพาะเวลากลางคืน (24.00 น. – 6.00 น.) เป็นตลาดที่ขายสินค้าส่ง ทำให้เกิดรูปแบบของการค้าขายริมฝั่งถนนที่เป็นเอกลักษณ์ในลักษณะของการตั้งโต๊ะค้าขายของจำพวก พืช ผัก ผลไม้ เพื่อนำไปประกอบอาหาร ในพื้นที่ด้านหน้าของอาคารที่อยู่อาศัยที่อยู่ริมถนน ในช่วงเวลากลางวัน (14.00 น. – 18.00 น.)

เอกลักษณ์ของภูมิทัศน์ภายในย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นนี้ คือ กลุ่มของอาคารไม้เก่าแก่ที่มีลักษณะพื้นถิ่น ที่เติบโตตั้งแต่ช่วงเริ่มก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 108 เรียงตัวกันอย่างหนาแน่นทั้งสองฟากของถนนช่วงนี้ อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตของเมือง ทำให้ย่านการค้าที่หนาแน่นนี้ เกิดอาคารในรูปแบบสมัยใหม่เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเมือง อาคารรูปแบบสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นภายในช่วงถนนนี้ ได้แก่ กลุ่มอาคารราชการ อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ เช่น สถานีตำรวจภูธร ธนาคาร และตึกแถวสมัยใหม่ ซึ่งการเกิดขึ้นของอาคารสมัยใหม่นี้ เมื่อมองในภาพรวมของช่วงถนน ทำให้เกิดการมองย่านอาคารในลักษณะของการเปรียบเทียบอายุของอาคาร ซึ่งในอนาคตกลุ่มของอาคารเก่าแก่อาจมีการพัฒนาของพื้นที่ ที่จะทำให้เกิดอาคารในรูปแบบสมัยใหม่มาแทนที่

เมื่อเคลื่อนที่ไปตามถนนช่วงนี้ กลุ่มอาคารเก่าแก่ที่เรียงตัวซ้ำๆ กันเป็นระยะทางยาวสองฟากของถนน ทำให้เกิดภูมิทัศน์เมืองอันเป็นเอกลักษณ์ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภูมิทัศน์ในช่วงถนนนี้ คือ กลุ่มอาคารเก่าแก่เริ่มถูกลดความน่าสนใจของการมองจากองค์ประกอบย่อยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในย่านการค้า เช่น อาคารรูปแบบสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นแทนที่ การต่อเติมอาคารที่ทำให้รูปแบบอาคารชนบทเปลี่ยนไป การตกแต่งอาคารด้วยป้ายโฆษณาต่างๆ เป็นต้น

ในบทนี้ เนื้อหาของการศึกษาเป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดทางภูมิทัศน์เป็นแกนหลักของการศึกษา และทำการคัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยนำตัวอย่างของงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมือง จังหวัดนารา มาเป็นตัวอย่างในการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง และเพื่อให้การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องนำผลของการศึกษา แนวความคิดทางภูมิทัศน์เมือง และโครงสร้างการดำเนินงานของเมือง มาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาจะนำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ จะเป็นการนำเสนอเนื้อหา 2 ส่วนซึ่งประกอบไปด้วย 5.1 การวิเคราะห์ผลการศึกษา 5.2 สรุป และ ข้อเสนอแนะ

5.1 การวิเคราะห์ผลการศึกษา

จากเนื้อหาของการศึกษาภูมิทัศน์เมืองขุนยวมในบทที่ 4 สามารถวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุง ภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ได้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ 5.1.1 การวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมตามแนวคิดทางภูมิทัศน์เมือง และ 5.1.2 การวิเคราะห์การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองตามแนวคิดทางภูมิทัศน์เมืองที่สัมพันธ์กับโครงสร้างการดำเนินงานของเมือง

5.1.1 การวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมตามแนวคิดทางภูมิทัศน์เมือง

โดยภาพรวมของเมืองขุนยวม สามารถอธิบายถึงเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม โดยใช้แนวคิดจินตภาพเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางจินตภาพเมือง คือ มีเส้นทาง ของเมือง คือทางหลวงหมายเลข 108 เป็นแกนหลักที่สำคัญ ขอบ ของเมือง คือ พื้นที่นาที่ต่อเนื่องไปกับแนวแม่น้ำ และแนวเทือกเขา ย่าน ของเมือง ได้แก่ ย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารไม้เก่าแก่ ชุมทางที่สำคัญของเมือง ได้แก่ วัดโพธาราม วัดคำใน วัดซุ่ม ที่เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมที่สำคัญทางศาสนา กิจกรรมชุมชน สถานีขนส่ง เป็นจุดเชื่อมต่อของการเดินทางในรูปแบบของรถประจำทาง ตลาดกลางคืน สนามกีฬา และสวนสาธารณะ ของเมือง และ จุดหมายตาของเมือง ได้แก่ องค์ประกอบที่เป็นสถานที่สำคัญของเมือง (ดูภาพที่ 4.5)

ตามแนวคิดจินตภาพของเมือง การสร้างเอกลักษณ์ของเมืองให้เกิดจินตภาพให้แก่ผู้พบเห็นสามารถทำได้โดยการปรับปรุง องค์ประกอบทางจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองให้มีความโดดเด่นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างภูมิทัศน์เมืองโดยนำแนวคิดนี้มาใช้ยังเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ในระดับกว้าง ซึ่งจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงลงในรายละเอียด โดยนำแนวคิดทางด้านภูมิทัศน์ของ กอร์ดอน คูลเลน เป็นแนวคิดในการวิเคราะห์ถึงการรับรู้ทางภูมิทัศน์ ซึ่งแนวคิดของคูลเลน อธิบายถึงการรับรู้โดยการมองของภูมิทัศน์เมืองที่มีลำดับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละมุมมองของการเคลื่อนที่

รูปแบบของการเคลื่อนที่ภายในเมือง ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของการเคลื่อนที่ตามเส้นทางหลัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการเคลื่อนที่ ที่ผู้ที่เดินทางสามารถเกิดการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองขุนยวมได้ชัดเจนที่สุด โดยมีรูปแบบของการเคลื่อนที่ตามเส้นทางหลักจากทางทิศใต้ไปยังทิศเหนือ ภาพรวมของลำดับการรับรู้ทางด้านภูมิทัศน์เมืองขุนยวมตามรูปแบบของการเคลื่อนที่ ประกอบด้วย 3 ช่วงหลัก ๆ คือ ช่วงแรกเป็นช่วงเริ่มต้น เป็นภูมิทัศน์ที่มีลักษณะเปิดเผย สามารถมองเห็นองค์ประกอบทางกายภาพภายนอกถนนที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ธรรมชาติที่เป็น พื้นที่นา แม่น้ำ และแนวเทือกเขา ต่อมาเป็นช่วงที่ 2 มุมมองจะเริ่มปิดเป็นภูมิทัศน์ที่ถูกปิดกั้นโดยอาคารพักอาศัย ย่านการค้า ที่เก่าแก่ของเมือง ที่ต่อเนื่องกันจนถึงช่วงที่สามเป็นช่วงที่มีลักษณะของภูมิทัศน์ที่มีรูปแบบของอาคารที่หลากหลาย เป็นส่วนขยาย และสิ้นสุดเขตของเมือง โดยเฉพาะ ช่วงแรก และช่วงที่สอง เป็นช่วงถนนที่มีการรับรู้ทางภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม ที่สามารถรับรู้ถึงองค์ประกอบทางจินตภาพที่สำคัญ จากรูปแบบเคลื่อนที่บนเส้นทางหลัก

จากการวิเคราะห์เลือกพื้นที่ต้นแบบในนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อทำการศึกษาในรายละเอียดขององค์ประกอบทางภูมิทัศน์ในพื้นที่ต้นแบบ โดยนำแนวคิดการคัดเลือกพื้นที่เฉพาะ จากตัวอย่างของการ

สร้างภูมิทัศน์เมืองนารา โดยพื้นที่ต้นแบบประกอบด้วย พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองตามเส้นทางหลักที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ เป็นตัวแทนของภูมิทัศน์เมืองมีลักษณะเป็นพื้นที่ธรรมชาติ และ พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองตามเส้นทางหลักที่เป็นย่านการค้าของเมือง เป็นตัวแทนของภูมิทัศน์เมืองที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นเมือง

ภาพรวมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ต้นแบบที่เป็น ภูมิทัศน์เมืองตามเส้นทางหลักที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ คือ พื้นที่ที่ต่อเนื่องกันของ พื้นที่ทำนา แนวแม่น้ำ และแนวเทือกเขา เป็นภูมิทัศน์หลักของพื้นที่ต้นแบบนี้ ซึ่งในการสร้างภูมิทัศน์ของพื้นที่ต้นแบบนี้ ควรรักษาสภาพทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สำคัญเหล่านี้ไว้ และทำการปรับปรุงองค์ประกอบย่อยมีแต่ละช่วงย่อยๆ ของการเคลื่อนที่ตามถนนเส้นทางหลัก ให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของช่วงถนนนี้ โดยองค์ประกอบย่อยภายในพื้นที่ต้นแบบนี้ทำให้เกิดลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อทัศนียภาพทางธรรมชาติ แบ่งเป็น 4 ช่วงของลำดับทางภูมิทัศน์ ซึ่งควรทำการปรับปรุงตามแนวคิดทางภูมิทัศน์ ดังนี้

ช่วงที่ 1 (พื้นที่ A1 ภาพที่ 4.23) เป็นช่วงที่มีมุมมองภายในช่วงถนน ที่ประกอบไปด้วยพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งเป็นช่วงของถนนที่มีองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ภายใน ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ สวนสาธารณะ มีความสอดคล้องกับทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอก เป็นองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่อยู่ภายในเส้นทางหลักของเส้นทางหลักช่วงนี้ที่สามารถปรับปรุงภูมิทัศน์ได้

ช่วงที่ 2 (พื้นที่ A2 ภาพที่ 4.23) ช่วงถนนที่เริ่มมีกลุ่มอาคารริมฝั่งถนนที่ไม่หนาแน่นมากนักซึ่งสามารถมองเห็นภูมิทัศน์ที่เป็นทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอกได้ โดยพื้นที่ของช่วงถนนช่วงนี้มีแนวโน้มว่าจะเป็นพื้นที่ที่เป็นส่วนขยายของเมือง เป็นที่ตั้งของอาคารที่จะเกิดขึ้นใหม่ ในอนาคต ซึ่งควรศึกษาหาแนวทางในการควบคุมการขยายตัวของเมืองในลักษณะของการควบคุมการสร้างอาคาร กำหนดการใช้ที่ดินที่จะมีผลกระทบต่อทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอกที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ต้นแบบ

ช่วงที่ 3 (พื้นที่ A3 ภาพที่ 4.23) ช่วงที่มีกลุ่มที่อยู่อาศัยหนาแน่น เมื่อเคลื่อนที่ไปตามเส้นทางหลัก ไม่สามารถมองเห็นทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอกได้ชัดเจน การจะปรับปรุงภูมิทัศน์ที่เป็นพื้นที่ภายในเส้นทางช่วงนี้ให้สอดคล้อง โดยการเปิดมุมมองนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ดังนั้นในการปรับปรุงภูมิทัศน์นั้นควรมุ่งเน้นการปรับปรุงในระดับองค์ประกอบทางกายภาพที่อยู่ภายในถนนที่เป็นย่านชุมชน โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ในระดับย่านให้มีรูปแบบของอาคาร องค์ประกอบย่อยต่างๆ ให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายนอก

ช่วงที่ 4 (พื้นที่ A4 ภาพที่ 4.23) ช่วงที่เปลี่ยนแปลงจากพื้นที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ที่มีความเป็นเมือง ภายในพื้นที่ช่วงถนนนี้ มีองค์ประกอบทางกายภาพภายในได้แก่ หนองน้ำวัดโพธารามที่เกิดจากเส้นทางน้ำทางธรรมชาติ (ภาพที่ 4.3) ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ทางธรรมชาติ ที่มีความเชื่อมโยงไปสู่พื้นที่ภายนอกที่เป็นทัศนียภาพทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่เป็นองค์ประกอบทางกายภาพภายในพื้นที่ช่วงถนนนี้ให้สอดคล้องเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ที่เป็นทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอก ของพื้นที่ต้นแบบนี้ได้

ต่อเนื่องจากพื้นที่ต้นแบบที่เป็นภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติแล้ว ลำดับต่อไป เป็นภูมิทัศน์ที่เป็นพื้นที่ต้นแบบที่ต่อเนื่องจากพื้นที่ต้นแบบที่ได้อธิบายมาคือ ภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า เนื่องจากเป็นพื้นที่ของช่วงถนนที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นอาคาร เรียงตัวอยู่สองฟากถนนอย่างหนาแน่น ทำให้มุมมองที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนที่ผ่านช่วงถนนนี้ เป็นมุมมองที่เกิดขึ้นภายในซึ่งไม่สามารถรับรู้ทัศนียภาพจากภายนอกได้เลย ดังนั้นภาพรวมของภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ต้นแบบนี้ คือ ความเป็นย่านของอาคารไม้เก่าที่หนาแน่น ซึ่งเป็นอาคารเก่าแก่ที่เกิดขึ้นในช่วงเริ่มต้นของการ

ก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 108 ประมาณ ปี พ.ศ. 2500 ดังนั้น การปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ต้นแบบนี้ควรให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นกลุ่มอาคารเก่าแก่ที่หนาแน่นของพื้นที่ซึ่งเป็นย่านการค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง โดยในพื้นที่ต้นแบบนี้มีลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์แบ่ง 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 (พื้นที่ B1 ภาพที่ 4.23) ช่วงที่มีองค์ประกอบทางกายภาพริมฝั่งถนนส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มที่ใช้ประโยชน์เพื่อพักอาศัย และทำการค้าขาย การเรียงตัวของอาคารค่อนข้างจะมีระยะห่างที่เป็นพื้นที่โล่ง ภายในพื้นที่มีอาคารพักอาศัยที่เป็นอาคารไม้จำนวนมาก ซึ่งอาคารที่สร้างภายในช่วงถนนนี้ เป็นอาคารสร้างอยู่ในพื้นที่ที่มีบริเวณโดยอาคารแต่หลังมีการปลูกต้นไม้เพื่อความร่มรื่นในพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกของการมองอาคารที่ไม่หนาแน่นมากนัก และมีสถานที่สำคัญในช่วงถนนนี้ได้แก่ ศาลเจ้าอำเภอยุยม แนวนิมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับถนนช่วงนี้ คือ การขยายตัวของพื้นที่เมือง โดยการสร้างอาคารสมัยที่เกิดขึ้นภายในถนนนี้ซึ่งจะทำให้องค์ประกอบย่อยที่ตามมามีลักษณะที่แตกต่างไปจากความเป็นองค์ประกอบดั้งเดิมที่มีลักษณะเป็นพื้นถิ่น ดังนั้น การปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ถนนช่วงนี้ ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ที่จะทำให้ความสำคัญของการรับรู้มุ่งเน้นไปยังอาคารที่เก่าแก่ที่รวมตัวกันจนกลายเป็นย่านพักอาศัยในถนนช่วงนี้ หาแนวทางป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นที่จะส่งผลต่อภูมิทัศน์ที่เป็นกลุ่มของอาคารไม้พื้นถิ่นเก่าแก่ที่มีคุณค่า ที่เป็นเอกลักษณ์ของช่วงถนนนี้

ช่วงที่ 2 (พื้นที่ B2 ภาพที่ 4.23) ช่วงถนนเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญทางภูมิทัศน์ของเมืองยุยม ในลักษณะของย่านการค้า การใช้ที่ดินของพื้นที่มีความหนาแน่นมาก อาคารเรียงตัวกันอย่างใกล้ชิดกันมาก ทำให้การรับรู้ทางภูมิทัศน์ในช่วงนี้ทำให้เกิดความรู้สึกที่ปิดกั้น องค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญที่สุดของช่วงถนนนี้ คือ กลุ่มอาคารไม้เก่าแก่ที่เรียงตัวติดกันไปตามสองข้างทางของถนน ซึ่งบางส่วนของถนน จะมีอาคารสมัยใหม่แทรกเข้ามาภายในพื้นที่บ้าง ซึ่งหากไม่มีการควบคุมอาคารที่เกิดขึ้นใหม่ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อภูมิทัศน์ที่เป็นย่านอาคารการค้าที่เก่าแก่ของเมืองได้ ดังนั้น แนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ช่วงถนนนี้ ควรให้ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นกลุ่มของอาคารไม้เก่าแก่ที่เกาะกลุ่มกันหนาแน่นริมฝั่งถนน

อย่างไรก็ตามเนื้อหาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง โดยนำแนวความคิดทางภูมิทัศน์เมืองมาใช้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองนั้นควรเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับ แนวทางนโยบาย การดำเนินงานของเมือง เพื่อให้ได้ผลของการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในลำดับต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองที่สัมพันธ์กับโครงสร้างการดำเนินงานของเมือง

5.1.2 การวิเคราะห์การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองตามแนวคิดทางภูมิทัศน์เมืองที่สัมพันธ์กับโครงสร้างการดำเนินงานของเมือง

การวิเคราะห์การปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองตามแนวคิดทางด้านภูมิทัศน์เมือง ดังที่ได้อธิบายมาเป็นการนำเสนอการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามแนวคิดทางภูมิทัศน์เมือง สิ่งที่สำคัญในการสร้างแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงนั้น ควรนำแนวคิดทางด้านภูมิทัศน์เมืองนำมาประยุกต์ใช้โดยมีความสัมพันธ์กับการดำเนินการของเมือง ดังนั้นเนื้อหาส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานของเมืองที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองยุยม

จากการศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพภายในพื้นที่เมืองยุยม พบว่าองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองนั้น ตั้งอยู่บนพื้นที่ 2 ประเภท ได้แก่ พื้นที่สาธารณะ เช่น พื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่สาธารณะของชุมชน และพื้นที่เอกชน เช่น พื้นที่ที่เป็นบ้านพักอาศัย สถานประกอบการส่วนบุคคล เป็นต้น

การดำเนินการของเมืองที่เกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ ในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ ดำเนินการโดยการเสนอโครงการพัฒนา เพื่อของบประมาณในการพัฒนา ซึ่งทำได้โดยการเขียนโครงการพัฒนา จากหน่วยงานราชการภายใน

พื้นที่ และชุมชนในพื้นที่ นำเสนอเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณาของประมาณ เพื่อทำการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่สาธารณะ
อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ คือ การพัฒนาที่มีผลกระทบต่อพื้นที่สาธารณะที่เป็น
พื้นที่ประกอบกิจกรรมของชุมชน ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับ
ประชาชนไม่ทั่วถึง

เกี่ยวกับพื้นที่เอกชน มีมาตรการที่ควบคุมการใช้พื้นที่ มีกฎหมายควบคุมอาคาร โดยมีเทศบาลตำบลขุนยวม
เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการควบคุมอาคารที่จะเกิดขึ้นภายในพื้นที่ โดยใช้กฎหมายควบคุมอาคาร ได้แก่ กฎกระทรวง
ฉบับที่ 55 เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดลักษณะอาคารประเภทต่างๆ พื้นที่ว่างภายนอกอาคาร ระยะถอยร่นของอาคาร
เป็นต้น ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่นำไปใช้กับพื้นที่เทศบาลส่วนใหญ่ในประเทศไทย เป็นกฎหมายที่ใช้ในระดับกว้าง
ซึ่งไม่ได้เป็นกฎหมายที่กำหนดเฉพาะที่ อย่างไรก็ตามกฎหมายควบคุมอาคารที่เทศบาลตำบลขุนยวมนำมาใช้นี้ ยังไม่
เพียงพอกับการดำเนินการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม ถึงแม้ว่าปัจจุบันทางเทศบาลกำลัง
ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำผังพื้นที่เฉพาะของเทศบาลตำบลขุนยวม เพื่อกำหนดการใช้ที่ดินภายในเขตเทศบาล แต่ก็
เป็นเพียงกฎหมายที่นำมาใช้กับพื้นที่ ดังนั้นในการปรับปรุงภูมิทัศน์จำเป็นต้องมีมาตรการอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการ
พัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ตัวอย่างเช่น มาตรการการกำหนดรูปแบบของอาคารที่
สอดคล้องกับภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม มาตรการกำหนดมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ในเมือง เช่น ป้ายต่างๆ
ส่วนประกอบอื่นๆ ของอาคาร เป็นต้น

การปรับปรุงภูมิทัศน์ตามแนวคิดจินตภาพเมือง โดยการดำเนินของเมืองปัจจุบัน พิจารณาแต่ละองค์ประกอบ
ทางจินตภาพของเมือง ประกอบด้วย 1) เส้นทาง 2) ขอบ 3) ย่าน 4) ชุมทาง และ 5) จุดหมายตา ดังนี้

1) เส้นทาง ภายในเมืองขุนยวม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเส้นทางของเมืองนั้นถูกพัฒนาจากการ
กำหนดโครงการพัฒนาของเมือง ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค แต่การพัฒนาเส้นทาง
ของเมืองนั้นมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านการปรับปรุงเส้นทางทางด้านความแข็งแรง ขนาดความกว้างของเส้นทางเป็นหลัก
ในทางภูมิทัศน์เส้นทางภายในเมืองเป็นตัวกำหนดการเคลื่อนที่ภายในเมืองซึ่งจะนำไปสู่การรับรู้ทางภูมิทัศน์ที่เป็น
เอกลักษณ์ของเมือง ซึ่งการพัฒนาในการกำหนดรูปแบบการเดินทางตามเส้นทางที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางภูมิทัศน์
เมืองเป็นสิ่งที่เมืองขุนยวมไม่ได้มีการดำเนินการ

2) ขอบ เป็นองค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเมืองขุนยวม ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ทำนาเป็นพื้นที่ที่
ถูกรอบครองโดยเอกชนที่ปล่อยให้ชาวนาเช่าพื้นที่นาเพื่อประกอบอาชีพ แนวแม่น้ำ เป็นพื้นที่สาธารณะของเมือง และ
แนวเทือกเขา เป็นพื้นที่ป่าไม้ การดำเนินการของเมืองได้มีการรักษาพื้นที่เหล่านี้ไว้ ด้วยการเสนอโครงการพัฒนาที่
สัมพันธ์กับขอบของเมืองได้แก่ โครงการขุดลอกแม่น้ำยวมเพื่อประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเชื่อมโยงกับพื้นที่ทำนา
ของเมือง อย่างไรก็ตามเมืองไม่ได้กำหนดมาตรการควบคุมการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรมโดยเฉพาะพื้นที่ทำนา ซึ่ง
สามารถกำหนดการใช้ที่ดินที่เป็นพื้นที่ทำนาไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่นซึ่งจะส่งผลกระทบ
ต่อจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองได้ โดยการทำผังเมืองที่ทางเทศบาลตำบลขุนยวมกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้

3) ย่าน ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม ได้แก่ ย่านการค้าใจกลางเมืองที่เกิดจากอาคารที่ไม้เก่าแก่ ที่เรียง
ตัวกันอย่างหนาแน่นจนกลายเป็นย่านการค้าขายที่สำคัญของเมือง คุณค่าของอาคารไม้เก่าแก่เหล่านี้ ทำให้เทศบาล
ตำบลขุนยวมเห็นความสำคัญโดยการจัดตั้งโครงการประกวดการอนุรักษ์บ้านเก่า ซึ่งในการรักษาความเป็นย่านการค้าที่
มีอาคารเก่าแก่ ควรมีการจัดการเกี่ยวกับองค์ประกอบย่อยต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลกระทบทางด้านภูมิทัศน์แก่กลุ่มอาคาร
เก่าเหล่านี้ โดยเฉพาะการควบคุมองค์ประกอบที่ตกแต่งอาคารเก่า ที่ทำให้คุณค่าของอาคารลดความสำคัญลง

4) ชุมทาง เป็นองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่กระจายตัวไปตามพื้นที่เทศบาลตำบลขุนยวม ชุมทางที่สำคัญของเมืองขุนยวม ที่เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมที่สำคัญของชุมชน คือ วัดที่เป็นศูนย์กลางของแต่ละป๊อกประกอบกิจกรรมทางศาสนา สนามกีฬาเทศบาลเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น และตลาดขุนยวม นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่เป็นสถานที่ที่เป็นจุดเชื่อมต่อของการเดินทางได้แก่ สถานีขนส่งขุนยวม ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่สาธารณะ ที่เทศบาลตำบลขุนยวมได้มีการนำมาสร้างกิจกรรมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเหล่านี้ โดยผ่านโครงการ เมืองน่าอยู่ เริ่มในปี พ.ศ. 2552 ที่มุ่งเน้นกิจกรรมสร้างความสามัคคีในชุมชน จัดการประกวดชุมชนน่าอยู่ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการให้คะแนนการพัฒนาชุมชน การดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่ ทำให้ประชาชนตื่นตัวที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นของการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมมือกันพัฒนาชุมชน และค่อยๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเมืองน่าอยู่ให้แก่ประชาชน

5) จุดหมายตา เป็นองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่กระจายตัวไปตามพื้นที่เทศบาลตำบลขุนยวม โดยเฉพาะบนเส้นทางหลักที่เป็นสถานที่สำคัญของเมือง (ภาพที่ 4.5) พื้นที่ที่เป็นสถานที่สำคัญเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะที่ครอบครองโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งลักษณะของอาคารมีลักษณะเป็นอาคารสมัยใหม่ เพื่อให้มีประโยชน์ใช้สอยของอาคาร ตามสภาวะปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสถานที่เหล่านี้มีความพยายามที่จะทำการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคาร ให้มีความกลมกลืนกับความเป็นพื้นถิ่นของเมือง แต่ไม่มีแนวทางในการยึดปฏิบัติในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคารนั้นๆ ทำให้การพัฒนาไม่มีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไป

นอกจากการดำเนินการของเมืองเกี่ยวกับองค์ประกอบทางจินตภาพของเมืองแล้ว ยังมีองค์ประกอบย่อยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อภูมิทัศน์เมือง ที่เมืองขุนยวม ควรมีมาตรการในการควบคุม ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ที่กระจายอยู่ตามแนวถนน การตกแต่งอาคาร เช่น ป้ายต่าง ผ้าใบ ผังกันแดดชั่วคราว สิ่งก่อสร้างชั่วคราว เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้เมื่อปรากฏเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อทัศนียภาพ ที่เป็นเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์เมือง

5.2 สรุป และข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้เป็นเนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 5.2.1 สรุปผลการศึกษา และ 5.2.2 ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ในเขตเทศบาลตำบลขุนยวม นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา โดยนำแนวคิดจินตภาพเมืองของเควิน ลิ้นซ์ และ แนวคิดภูมิทัศน์เมืองของกอร์ดอน คูลเลน มาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่ศึกษา เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบทางจินตภาพเมืองพบว่าองค์ประกอบทางจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 108 ที่เป็นเส้นทางแกนหลักของเมือง เป็นการเคลื่อนที่ที่ผ่านย่านการค้าที่หนาแน่น ประกอบไปด้วย กลุ่มอาคารไม้เก่าแก่จำนวนหลายหลังจนกลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมือง เป็นภูมิทัศน์ที่เป็นจุดเด่นของเมือง และสามารถรับรู้องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่เป็นขอบของเมืองที่เป็นพื้นที่นาขนาดใหญ่ต่อเนื่องไปกับแนวแม่น้ำ ล้นสุดที่แนวเทือกเขา ซึ่งองค์ประกอบทางจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวมนี้เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดจินตภาพของเมืองขุนยวม แก่ผู้พบเห็น

เนื่องจากพื้นที่เทศบาลตำบลขุนยวม เป็นพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ ดังนั้นในการวิจัยจึงจำเป็นต้องคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบเพื่อเป็นพื้นที่ที่จะนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยนำองค์ประกอบทางจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง และตัวอย่างการคัดเลือกพื้นที่เฉพาะของงานวิจัยการสร้างภูมิทัศน์เมืองนารา มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ ได้พื้นที่ต้นแบบที่แบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ (พื้นที่ธรรมชาติ) และพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า (พื้นที่ชุมชนเมือง)

พื้นที่ต้นแบบทั้งสองเป็นพื้นที่ที่อยู่บนเส้นทางหลักของเมืองในช่วงถนนที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน รูปแบบของการเคลื่อนที่ผ่านพื้นที่ต้นแบบทั้งสองเป็นรูปแบบของการเคลื่อนที่ที่มาจากทางทิศใต้ของเมืองขึ้นไปทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นรูปแบบการเคลื่อนที่ที่สามารถรับรู้ภูมิทัศน์เมืองจากผู้ที่พบเห็นทั่วไป ที่เดินทางเพื่อเข้าไปสู่ตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทางภูมิทัศน์เมืองของ กอร์ดอน คูลเลน มาทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการเคลื่อนที่ที่ผ่านพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งในแต่ละช่วงถนนของพื้นที่ต้นแบบเกิดลำดับของการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ทางภูมิทัศน์ ที่มีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน

พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ (พื้นที่ธรรมชาติ) เกิดลำดับของการเปลี่ยนทางการรับรู้ทางภูมิทัศน์ 4 ช่วง (ภาพที่ 4.22) และพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า (พื้นที่ชุมชนเมือง) เกิดลำดับของการเปลี่ยนแปลงทางการรับรู้ทางภูมิทัศน์ 2 ช่วง (ภาพที่ 4.22) ซึ่งลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์แต่ละช่วงของพื้นที่ต้นแบบ มีองค์ประกอบทางกายภาพภายในที่แตกต่างกัน

ดังนั้นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยนำแนวคิดทางภูมิทัศน์มาใช้ ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์ในภาพรวมที่รักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์เมืองขุนยวมเป็นหลัก คือ ภูมิทัศน์ของเมืองที่มีทางหลวงหมายเลข 108 เป็นเส้นทางหลัก ที่สามารถรับรู้ทัศนียภาพทางธรรมชาติภายนอกได้แก่ พื้นที่นา แนวแม่น้ำยวม แนวเทือกเขา และเป็นเส้นทางที่ผ่านย่านการค้าที่เป็นกลุ่มของอาคารเก่าแก่ของเมือง

การปรับปรุงภูมิทัศน์ในภาพรวมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองนั้น ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นจำเป็นต้องทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ในระดับที่เล็กลง เพื่อที่จะได้ส่งเสริมเอกลักษณ์ของภูมิทัศน์ในภาพรวม โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่

ละช่วงถนนที่แสดงถึงลำดับของการรับรู้ของเมือง ซึ่งมีแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละช่วงถนนของพื้นที่ต้นแบบ คือ การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยการปรับปรุงองค์ประกอบทางกายภาพที่มีอยู่ในแต่ละช่วงถนนของพื้นที่ต้นแบบ ที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม

อย่างไรก็ตามการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมจำเป็นต้องดำเนินไปตามโครงสร้างการดำเนินงานของเมืองปัจจุบัน โครงสร้างการดำเนินงานของเมืองที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ประกอบด้วยการทำงานที่สำคัญ 2 ส่วน คือ โครงการพัฒนาตามนโยบายของเมือง และมาตรการการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมือง ส่วนแรกเกี่ยวกับโครงการพัฒนาตามนโยบายของเมือง ซึ่งจะเกี่ยวกับพื้นที่ที่เป็นสาธารณะของเมือง มีปัญหาทางด้านการพัฒนา คือ โครงการพัฒนาบางโครงการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชน สร้างความขัดแย้งภายในชุมชน เนื่องจากการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการพัฒนา ส่วนที่สองเกี่ยวกับมาตรการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมือง ปัจจุบันมาตรการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมีการใช้กฎหมายควบคุมอาคารภายในพื้นที่เทศบาลเท่านั้นซึ่ง กฎหมายควบคุมนี้ไม่ได้เป็นกฎหมายที่ใช้เฉพาะเมืองขุนยวมเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการควบคุมเพื่อที่จะรักษาเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม ดังนั้น เมืองขุนยวมควรมีมาตรการในการควบคุมสภาพแวดล้อม ในการรักษาเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวมไม่ให้เสื่อมสลายไป ดังนั้นการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ควรจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงที่รักษาเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์เมืองขุนยวม

5.2.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.2.1 แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ในเขตเทศบาลตำบลขุนยวม

ภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม คือ ภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นตามเส้นทาง ทางหลวงหมายเลข 108 ที่เป็นแกนหลักของเมือง เป็นการเคลื่อนที่ตามเส้นทางหลักที่สามารถรับรู้องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่เป็นขอบของเมืองที่เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ต่อเนื่องไปกับแนวแม่น้ำ ลื่นสุดที่แนวเทือกเขา และผ่านย่านการค้าที่หนาแน่น ที่ประกอบไปด้วยกลุ่มอาคารไม้เก่าแก่จำนวนหลายหลังจนกลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมือง เป็นภูมิทัศน์ที่เป็นจุดเด่นของเมือง ดังนั้นในการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยภาพรวมของเมืองขุนยวม ในการดำเนินการก่อสร้างและการพัฒนาแต่ละเรื่องนั้น การแสดงความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างแต่ละรายเป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่จำเป็น คือการให้มีส่วนร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมืองโดยภาพรวมภายใต้เงื่อนไขที่ควรให้ความสำคัญ ดังนี้

พื้นที่นาของเมือง เป็นพื้นที่มีภาคเอกชนเป็นเจ้าของ ต้องได้รับการควบคุมการใช้ที่ดินเพื่อให้ใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมด้วยการกำหนดเป็นเขตพื้นที่เกษตรกรรม โดยใช้มาตรการทางด้านผังเมืองเป็นตัวกำหนดการใช้ที่ดิน

พื้นที่แนวแม่น้ำยวม เป็นพื้นที่สาธารณะของเมืองที่มีความสำคัญเป็นแหล่งน้ำทางด้านการเกษตร จำเป็นที่จะลดการส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์โดยมีมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างบริเวณใกล้เคียงกับแนวแม่น้ำยวม

การก่อสร้าง และการพัฒนาต้องไม่บดบังทัศนียภาพและฉากหลังของแหล่งภูมิทัศน์ เช่น ทัศนียภาพพื้นที่ธรรมชาติแนวเทือกเขาที่สวยงาม และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลดผลกระทบต่อภูมิทัศน์ โดยการปรับรูปแบบอาคารสูง และสิ่งปลูกสร้างไม่ให้สูงกว่าระดับอาคารทั่วไปในพื้นที่(ไม่เกิน 3 ชั้น) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ทัศนียภาพ และทิวทัศน์อันเป็นที่ประทับใจของประชาชนสูญหายไปเนื่องจากสิ่งก่อสร้างสูงๆ

หลีกเลี่ยงความไม่กลมกลืนกัน ของขนาด การออกแบบ และสี ความไม่กลมกลืนของขนาด การออกแบบ และสีที่ส่งผลถึงบริเวณโดยรอบ เช่น ภูมิทัศน์ส่วนที่เห็นได้ชัดจากพื้นที่ติดกัน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอันเป็นอุปสรรคต่อภูมิทัศน์ของเมือง

การจัดภูมิทัศน์ส่วนที่ติดกับพื้นที่สาธารณะ เช่น ถนน ลานกว้างต้องดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี ภูมิทัศน์สำหรับคนเดินเท่านั้น ขึ้นอยู่กับการออกแบบบริเวณที่ส่วนบุคคลด้านติดถนน ส่วนของสิ่งก่อสร้างทรงเตี้ย รั้ว เสารั้ว ส่วนหน้าของอาคาร ลานจอดรถ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ดำเนินการสร้างภูมิทัศน์ตามลักษณะพิเศษของพื้นที่ โดยถือว่าพื้นที่ส่วนนี้มีลักษณะเป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะ

ดังที่ได้อธิบายมาเป็นแนวทางที่ควรคำนึงในการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยภาพรวมของเมือง ลำดับต่อไปเป็นเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมในพื้นที่ต้นแบบ โดยการนำองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ภายใน มีเนื้อหาดังนี้

(1). พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ประกอบด้วยพื้นที่ที่มีลำดับทางภูมิทัศน์ 4 ช่วง ได้แก่

(1.1) ช่วงที่ 1 (พื้นที่ A1 ภาพที่ 4.23) พื้นที่ที่มีบรรยากาศธรรมชาติ

ทำการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ เช่น พื้นที่ป่าไม้, พื้นที่นา แม่น้ำยวม และแนวเทือกเขา นอกจากนี้ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยใช้องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ในพื้นที่ ดังนี้ (ตาราง 5.1)

ตารางที่ 5.1 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ในพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ช่วงที่ 1

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
แนวเทือกเขา	ดำเนินการ ปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยมีมาตรการควบคุมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทัศนียภาพ มีความกลมกลืนกับบรรยากาศ
แม่น้ำยวม	ปรับปรุงแนวแม่น้ำยวม กำหนดมาตรการควบคุมการใช้พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อภูมิทัศน์
พื้นที่ป่าไม้	ปรับปรุงพื้นที่ป่าไม้ที่รกร้าง ให้เป็นสถานที่ที่ร่มรื่น สวยงาม โดยการกำหนดเป็นโครงการพัฒนา สร้างความกลมกลืนกับบรรยากาศภายในพื้นที่
พื้นที่นา (นาหิកແດງ)	ดำเนินการสร้าง และรักษาสภาพแวดล้อมเชิงเกษตร เพื่อรักษาภูมิทัศน์ชนบทที่สวยงาม การเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะที่ดิน หรือการดำเนินการสร้างในพื้นที่เกษตรกรรม ให้คำนึงถึงการออกแบบที่ไม่สะดุดตา และควรมีมาตรการป้องกันการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ควบคุมการใช้ที่ดินโดยกฎหมายผังเมือง
สวนเฉลิมพระเกียรติ	ปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะให้เป็นเอกภาพกับภูมิทัศน์ธรรมชาติโดยรอบ ซึ่งประชาชนสามารถพักผ่อนหย่อนใจได้ การก่อสร้างต่างๆ ในพื้นที่ควรมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยรอบ โดยกำหนดโครงการพัฒนา สร้างกิจกรรมให้เกิดภายในพื้นที่
ทางน้ำชลประทาน	ปรับปรุงทางน้ำสาธารณะให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีพื้นที่ทางเดินขนานกับทางน้ำ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยกำหนดเป็นโครงการพัฒนา

(1.2) ช่วงที่ 2 (พื้นที่ A2 ภาพที่ 4.23) พื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัย และชนบท

ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต และแหล่งที่อยู่อาศัย ที่กลมกลืนกับภูมิทัศน์ที่เป็นธรรมชาติ ป้องกันการดำเนินการในออกแบบขนาด และรูปแบบที่จะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 5.2 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ในพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ช่วงที่ 2

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
แนวเทือกเขา	ดำเนินการ ปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยมีมาตรการควบคุมผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทัศนียภาพ มีความกลมกลืนกับบรรยากาศ
แม่น้ำยวม	ปรับปรุงแนวแม่น้ำยวม กำหนดมาตรการควบคุมการใช้พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อภูมิทัศน์
พื้นที่นา (นาหิកແດງ)	ดำเนินการสร้าง และรักษาสภาพแวดล้อมเชิงเกษตร เพื่อรักษาภูมิทัศน์ชนบทที่สวยงาม การเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะที่ดิน หรือการดำเนินการสร้างในพื้นที่เกษตรกรรม ให้คำนึงถึงการออกแบบที่ไม่สะดุดตา และควรมีมาตรการป้องกันการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ควบคุมการใช้ที่โดยกฎหมายผังเมือง
เขตเมืองทั่วไป	สามารถเป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างได้หลากหลายวัตถุประสงค์ทั้งในการอยู่อาศัย การพาณิชย์ และการอุตสาหกรรม แต่จำเป็นต้องสร้างภูมิทัศน์ที่เข้ากับลักษณะของพื้นที่ โดยมีมาตรการในการกำหนดอัตราส่วนของการใช้พื้นที่อาคารต่อการใช้ที่ดิน กำหนดความสูงของอาคารบริเวณนี้ เพื่อสามารถมองเห็นทัศนียภาพทางธรรมชาติได้

(1.3) ช่วงที่ 3 (พื้นที่ A3 ภาพที่ 4.23) พื้นที่ที่มีทัศนียภาพทางธรรมชาติภายในเชื่อมต่อกับภายนอก

เป็นสถานที่ตั้งของชุมชน มีกลุ่มของร้านค้า ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่จะขยายตัวเป็นย่านการค้าของพื้นที่ป้อมโพธาราม ทำให้เกิดอาคารหนาแน่นเกาะตัวริมถนน การดำเนินการทางด้านการค้าเกิดผลกระทบต่อการสัญจรทางถนน ควรทำการปรับปรุงพื้นที่สำหรับบาทวิถี เพื่อให้ผู้ใช้จักรยาน และผู้เดินเท้าสัญจรได้ง่ายขึ้น

ตารางที่ 5.3 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ช่วงที่ 3

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
การบริการ และการพาณิชยกรรม บริเวณเลียบบถนน	- สำหรับป้ายโฆษณาภายนอกอาคาร และสิ่งก่อสร้างบริเวณเลียบบถนน ควรคำนึงถึงภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง ทำให้สีสันทน และรูปทรงกลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ - จัดพื้นที่ริมถนนที่ร่มรื่นด้วยต้นไม้ โดยเฉพาะในบริเวณเลียบบถนนสายหลักซึ่งการจัดวางสิ่งของริมถนนมีการรुकล้ำเข้ามาภายในถนน ดังนั้นควรสร้างสภาพแวดล้อมถนนที่ให้ความรู้สึกสบาย และปลอดภัยสำหรับผู้ใช้ และผู้เดินเท้า
บริเวณรอบวัดโพธาราม	สำหรับแหล่งที่อยู่อาศัยที่อยู่รอบๆ บริเวณวัด ทำการสร้างภูมิทัศน์อันสงบในพื้นที่โดยการปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบๆ และปรับปรุงพื้นที่ภูมิทัศน์จากถนน

(1.4) ช่วงที่ 4 (พื้นที่ A4 ภาพที่ 4.23) พื้นที่เขตชุมชน

เป็นพื้นที่ช่วงถนนที่ระยะทางไม่ยาวมากนัก ริมฝั่งถนนทั้งสองฝั่งเป็นภูมิทัศน์ที่เป็นธรรมชาติ บรรยากาศภายใน และภายนอกเป็นธรรมชาติ ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้บรรยากาศทั้งสองฝั่งให้มีความต่อเนื่องที่สัมพันธ์เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เป็นทางน้ำที่ไหลสู่พื้นที่นา โดยมีถนนเส้นหลักกั้นไว้

ตารางที่ 5.4 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ ช่วงที่ 4

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
เส้นทางน้ำที่เป็นพื้นที่ป่าไม้	รักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สร้างภูมิทัศน์ที่เป็นเอกภาพกับพื้นที่สวนสาธารณะ หนองน้ำวัดโพธาราม พื้นที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติได้ โดยการจัดตั้งโครงการพัฒนาพื้นที่
สวนสาธารณะ หนองน้ำวัดโพธาราม	ปรับปรุงภูมิทัศน์ธรรมชาติโดยรอบซึ่งประชาชนสามารถพักผ่อนหย่อนใจ ทำกิจกรรมของชุมชน โดยการกำหนดกิจกรรมให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลรักษา ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธรรมชาติที่มีอยู่
พื้นที่บริเวณเลียบบถนน	จัดพื้นที่ริมถนนที่ร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ ปรับปรุงสวนที่มีอยู่ เนื่องจากช่วงถนนมีความลาดชัน และเป็นทางโค้ง ควรสร้างสภาพแวดล้อมถนนให้รู้สึกสบาย ปลอดภัยสำหรับผู้ใช้ และผู้เดินเท้า
เขตเมืองทั่วไป	สามารถเป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างได้หลากหลาย ในส่วนของถนนสายย่อยจากถนนเส้นหลัก จำเป็นต้องสร้างภูมิทัศน์ของสิ่งก่อสร้างให้เข้ากับลักษณะของพื้นที่ มีมาตรการควบคุมสิ่งก่อสร้างที่จะมีผลกระทบต่อภูมิทัศน์ธรรมชาติ

(2). พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า

ภาพรวมของพื้นที่ เป็นกลุ่มอาคารที่เก่าแก่ของเมือง เป็นชุมชนเมืองที่เรียงตัวกันอย่างหนาแน่น มีแนวโน้มของการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านการค้า ประกอบด้วยพื้นที่ที่มีลำดับทางภูมิทัศน์ 2 ช่วง ได้แก่

(2.1) ช่วงที่ 1 (พื้นที่ B1 ภาพที่ 4.23) พื้นที่แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งการพาณิชย์

เป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของอาคารที่พักอาศัย การบริการ และการพาณิชย์ขนาดเล็ก อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพื้นดิน บางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้งาน โดยการดัดแปลงจากอาคารพื้นดินเดิม

ตารางที่ 5.5 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า ช่วงที่ 1

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
ชุมชนพื้นดิน ที่ประกอบด้วยอาคารพักอาศัยที่เป็นอาคารไม้เก่าแก่	ทำการอนุรักษ์ภูมิทัศน์หมู่บ้านพื้นดินดั้งเดิม อาคารไม้ อาคารพื้นดินที่มีอยู่จำนวนมาก จึงต้องทำการรักษารูปลักษณ์อันสวยงามของอาคารไว้ เช่น การสร้างแนวรั้วด้วยวัสดุพื้นดินหรือเทียบเท่า แนวรั้วต้นไม้ เพื่อสร้างมุมมองที่ดีเข้าสู่ตัวบ้านพื้นดิน
การบริการ และการพาณิชย์บริเวณเลียบบถนน	เนื่องจากอาคารพื้นดินบางส่วนถูกดัดแปลง เพื่อการพาณิชย์ ทำให้รูปแบบของอาคารเปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงเห็นเค้าโครงของรูปแบบอาคารเดิมบ้าง ดังนั้นควรส่งเสริมการตกแต่งอาคารให้ยังสามารถเห็นเค้าโครงอาคารเดิม ป้ายโฆษณาภายนอกอาคาร และสิ่งก่อสร้างขนาดเล็กบริเวณเลียบบถนน ทำให้สับสนและรูปทรงกลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ จัดพื้นที่ริมถนนที่ร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ โดยเฉพาะบริเวณเลียบบถนน สร้างสภาพแวดล้อมของถนนให้เกิดความรู้สึกสบาย และปลอดภัยสำหรับผู้ใช้ ผู้เดินเท้า
ศาลเจ้าอำเภอบุญวม	ปรับปรุงพื้นที่ให้มีภูมิทัศน์ให้มีความเป็นพื้นดิน มีความเป็นธรรมชาติในตัว เนื่องจากพื้นที่เป็นบริเวณที่มีต้นไม้ใหญ่ สร้างภูมิทัศน์ที่ประชาชนสามารถเข้าไปสักการบูชา เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้มาเยือน
เขตเมืองทั่วไป	สามารถเป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างได้หลากหลายวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการใช้ที่ดิน สร้างภูมิทัศน์ของสิ่งก่อสร้างที่เข้ากับลักษณะของพื้นที่ สภาพแวดล้อม คำนึงถึง ชุมชนพื้นดิน อาคารพื้นดินที่มีอยู่ แหล่งที่อยู่อาศัยที่หันหน้าสู่ถนน ทำการสร้างภูมิทัศน์อันสงบในพื้นที่ โดยการปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบๆ และปรับปรุงพื้นที่ภูมิทัศน์จากถนน
พื้นที่บริเวณเลียบบถนน	พื้นที่ที่เป็นรอยต่อระหว่าง ทางเท้าเลียบบถนนกับแนวรั้วของที่อยู่อาศัย ทำการสร้างภูมิทัศน์โดยการปลูกแนวต้นไม้ สร้างความกลมกลืนที่ต่อเนื่องกัน
ทางแยกสู่ถนนสายย่อย	ทางที่จะนำไปสู่ ย่านชุมชนที่สำคัญของเมือง สถานที่สำคัญของเมือง สร้างป้ายสัญลักษณ์นำไปสู่สถานที่สำคัญ โดยมีสี สัน รูปแบบ รูปทรง ที่กลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ

(2.2) ช่วงที่ 2 (พื้นที่ B2 ภาพที่ 4.23) พื้นที่แหล่งบริการ และการค้า

เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยอาคารไม้พื้นถิ่นจำนวนมากที่มีประโยชน์ใช้สอยของอาคารในเชิงพาณิชย์ กลุ่มอาคารมีการเรียงตัวกันอย่างหนาแน่น อาคารตั้งอยู่ชิดกัน ทำให้พื้นที่ด้านหน้าอาคารส่วนใหญ่ติดกับถนน ด้วยความที่เป็นย่านการค้าทำให้มีการใช้สอยพื้นที่ริมถนน ทำให้พื้นที่เลียบฝั่งถนนแออัด การเดินทางสัญจรของรถยนต์ไม่สะดวกเนื่องจากสภาพของถนนคับแคบ แนวโน้มการขยายตัวของถนนค่อนข้างยาก เนื่องจากการขยายตัวของถนนอาจทำให้มีผลกระทบต่ออาคารเก่าแก่ อาจมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงด้วยวิธีการวางระบบเดินสายไฟฟ้าให้เดินใต้ดิน ดังเช่นเมืองที่อนุรักษ์อาคารเก่าริมฝั่งถนนที่ไม่สามารถขยายถนนได้ เช่น เมืองเก่าจังหวัดน่าน เป็นต้น

ตารางที่ 5.6 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า ช่วงที่ 2

องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่	แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละองค์ประกอบภูมิทัศน์
กลุ่มอาคารไม้พื้นถิ่น ที่ทำการค้าขาย	ทำการอนุรักษ์ รูปแบบของอาคารดั้งเดิม อาคารเก่าที่ต่อเติม หรือดัดแปลง ให้มีความกลมกลืนกับสภาพเดิม เพื่อรักษาภูมิทัศน์ที่เป็นแนวกลุ่มอาคารไม้พื้นถิ่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านหน้าอาคาร สามารถมองเห็นความโดดเด่นของอาคารไม้เก่าริมถนนอย่างชัดเจน
การบริการ และการพาณิชย์ บริเวณเลียบถนน	สำหรับป้ายโฆษณา ฝ่าใบโฆษณา ภายนอกอาคาร และสิ่งก่อสร้างบริเวณเลียบถนน ให้คำนึงถึงภูมิทัศน์ของกลุ่มอาคารเก่าพื้นถิ่น ทำให้สีสันทน และรูปทรงกลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ จัดพื้นที่ริมถนนที่ร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ โดยเฉพาะในบริเวณเลียบถนน ซึ่งถูกรุกล้ำจากร้านค้าริมฝั่งถนน ดังนั้นควรสร้างสภาพแวดล้อมถนนให้รู้สึกสบาย และปลอดภัยสำหรับผู้ใช้ และผู้เดินเท้า ปรับเปลี่ยนให้เป็นสีเขียวด้วยต้นไม้ริมถนน และบริเวณถนนเลียบพื้นที่
เขตเมืองทั่วไป	สามารถเป็นทำเลที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างได้หลากหลายวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการพาณิชย์ จำเป็นต้องสร้างภูมิทัศน์ที่เข้ากับลักษณะของพื้นที่ ให้คำนึงถึงการสร้างภูมิทัศน์ในส่วนที่ติดกับอาคารที่เก่าแก่ของพื้นที่
ทางแยกสี่ถนนสายย่อย	เส้นทางย่อยสู่สถานที่สำคัญของเมือง สร้างป้าย สัญลักษณ์นำไปสู่สถานที่สำคัญ โดยมีสีสันทน รูปแบบ รูปทรง ที่กลมกลืนกับบริเวณโดยรอบ

5.2.2.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาภูมิทัศน์เมืองขุนยวมนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาองค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญของเมือง โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบจากรูปแบบของเมืองที่มีทางหลวงหมายเลข 108 เป็นถนนแกนหลักของเมืองที่สามารถรับรู้ถึงองค์ประกอบทางกายภาพส่วนใหญ่ของเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดจินตภาพของเมืองแก่ผู้พบเห็นในเบื้องต้น อย่างไรก็ตามเมืองขุนยวมยังมีองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองที่ไม่ได้อยู่บนเส้นทางหลัก ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะองค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาในการนำเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางกายภาพทางประวัติศาสตร์ยังอยู่ในช่วงของการศึกษา จากหน่วยงานอื่น ดังนั้นในงานวิจัยต่อไปควรจะนำประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาพิจารณาในการสร้างภูมิทัศน์ของเมืองให้มีความสัมพันธ์กัน

นอกเหนือจากประเด็นทางด้านประวัติศาสตร์ ในงานวิจัยต่อไปควรจะศึกษาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์โดยรวมของเมือง ในระดับถนนสายต่างๆ ของเมือง เพื่อให้แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์มีความสัมพันธ์กันโดยตลอดของเมือง ซึ่งจะทำให้เมืองขุนยวมกลายเป็นเมืองที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็น และเป็นเมืองที่มีผู้คนที่ผ่านมา หยุดพัก ทัศนเมือง กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยมีองค์ประกอบทางภูมิทัศน์เมืองที่เป็นส่วนที่ทำให้เมืองมีความสวยงาม และน่าอยู่ เหมาะที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

พื้นที่ที่ 2

อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางในการออกแบบภูมิทัศน์อุทยานหินยุคออร์โดวิเชียน (443 – 488 ล้านปี)

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 1

บทนำ

อำเภอแม่สะเรียงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีพื้นที่ทั่วไปเป็นป่าเขาสูงสลับซับซ้อน คิดเป็นร้อยละ 82 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ตั้งของตัวอำเภอตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำยวม ซึ่งห้อมล้อมด้วยธรรมชาติป่าเขาโกล่ออกไป ซึ่งทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมนั้น ส่วนใหญ่เป็นสภาพป่าเขา น้ำตก แม่น้ำ และ น้ำพุร้อนเป็นส่วนใหญ่ แต่จากการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ในบริเวณพื้นที่บ้านดงสงัด อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งยังไม่เป็นที่รับรู้กันของคนโดยทั่วไป ทางหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่หลายหน่วยงานได้มีความคิดริเริ่ม ที่จะพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวใหม่ของอำเภอแม่สะเรียง และเพื่อรักษาทรัพยากรอันหลากหลายที่มีอยู่ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นซากดึกดำบรรพ์ ฟอสซิล ป่าไม้ และสภาพทางธรณีวิทยาให้คงอยู่สืบไป และถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องในการให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

จากการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ที่กล่าวถึงข้างต้น สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย ดร.กมลไชย คชชา ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารฯ ได้ริเริ่มที่จะให้มีการสำรวจหาความเป็นมา และยุคสมัยของซากดึกดำบรรพ์เหล่านี้ขึ้น เนื่องจากพื้นที่ที่ค้นพบตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าเนินเขาของสำนักบริหารฯ และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลรับผิดชอบของสำนักบริหารฯ จึงได้ทำการติดต่อให้ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร จากภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้เข้าทำการสำรวจซากดึกดำบรรพ์ในเบื้องต้น เพื่อดูการกระจายตัวในพื้นที่ และยุคสมัยของซากดึกดำบรรพ์เหล่านี้

จากการสำรวจพบว่าซากดึกดำบรรพ์เหล่านี้อยู่ในยุคออร์โดวิเซียน ซึ่งมีอายุราว 443 - 448 ล้านปี และพบว่าซากดึกดำบรรพ์มีการกระจายตัวไปทั่วทั้งบริเวณเนินเขา นอกจากนี้ยังพบลักษณะทางธรณีที่น่าสนใจอื่น ๆ เช่น รอยแยก และรอยโค้งตัวของเปลือกโลก และหลุมที่เกิดจากการเจาะลงไปบนเนื้อหินของฝน (Rain Pit) เป็นต้น ในพื้นที่ยังพบที่พำนักของภิกษุสงฆ์ ซึ่งมีพระสงฆ์พำนักอยู่ 1 รูป และยังเป็นผู้ดูแลพื้นที่ในช่วงที่ยังไม่มีหน่วยงานใดของรัฐเข้าไปทำการพัฒนา ปรับปรุงพื้นที่ ในบริเวณยังพบเส้นทางลาลองที่สามารถใช้เดินชมซากดึกดำบรรพ์ได้ แต่ใช้ไม่ได้ไม่สะดวกนัก โดยเฉพาะในหน้าฝนที่มักมีพันธุ์ไม้ขึ้นปกคลุมทั่วผิวดิน นอกจากนี้การเดินทางจากถนนใหญ่เข้าสู่ภายในพื้นที่ยังไม่สามารถเข้าถึงได้โดยรถยนต์ทั่วไป ต้องอาศัยรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นพาหนะหลักในการเข้าถึง ด้วยปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง จึงได้ริเริ่มที่จะพัฒนาพื้นที่จากทรัพยากร และข้อจำกัดที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของอำเภอ และจังหวัดต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยหาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติ และองค์ประกอบรองรับในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และท่องเที่ยวเพื่อศึกษาซากดึกดำบรรพ์ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ ตลอดจนศึกษาถึงแนวนโยบายการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือ และการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานบริหารท้องถิ่น นักวิชาการด้านต่างๆ เช่น นักธรณีวิทยา นักวิชาการป่าไม้ สถาปนิก นักวางผัง และผู้อยู่อาศัย และผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางการสร้างภูมิทัศน์ของธรรมชาติที่เหมาะสม ตามหลักทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ธรรมชาติ และการ

พัฒนาพื้นที่เชิงปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้อำเภอแม่สะเรียงแสดงถึงลักษณะของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว นำเยี่ยมชม
ทั้งจากคนในพื้นที่เองและผู้ที่มาเยี่ยมเยือนตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการทำงาน

1. เพื่อศึกษาแนวนโยบายและแผนพัฒนา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ของจังหวัด
แม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง และอำเภอแม่สะเรียง รวมทั้งหน่วยงาน
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของพื้นที่
2. เพื่อสร้างแนวทางในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งทรัพยากร และองค์ประกอบอื่นๆ
ที่พบในพื้นที่ที่มีศักยภาพ และความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่ให้เกิดเป็นภูมิทัศน์ธรรมชาติที่
สวยงาม
3. เพื่อหาแนวทางในการสร้าง และปลูกจิตสำนึกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อันมีผลต่อ
การสร้าง และรักษาภูมิทัศน์ธรรมชาติของพื้นที่ศึกษาให้คงอยู่ต่อไป โดยเริ่มจากการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม บน
พื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่
4. เพื่อสร้างแนวทางในการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของพื้นที่ศึกษาที่สอดคล้องกับเงื่อนไข ปัจจัย จุดมุ่งหมาย
และความต้องการข้างต้น ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างภูมิทัศน์ที่ดีให้เกิดขึ้น

1.3 แผนการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็นช่วงในการดำเนินงานได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่

- เก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น แนวคิด
และทฤษฎีการสร้างภูมิทัศน์ การวางแผนพัฒนาพื้นที่ แนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งเอกสารที่ให้ข้อมูลทาง
ประวัติศาสตร์ และกายภาพของพื้นที่ รวมทั้งแผนพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัย
- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำการชี้แจงในการดำเนินการของโครงการ

ช่วงที่ 2 การสำรวจภาคสนาม

- ดำเนินการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสำรวจพื้นที่ เพื่อค้นหาทรัพยากร
ที่มีอยู่ในพื้นที่ที่จะนำมาพัฒนา รวมทั้งลักษณะทางศิลปสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมภายในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลใน
การออกแบบ และวางแผนองค์ประกอบในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ของพื้นที่
- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่

ช่วงที่ 3 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่

- ดำเนินการวิเคราะห์บทบาท และการมีส่วนร่วมในการทำงานด้านการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติ
ของพื้นที่จากแผนพัฒนาพื้นที่ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ
- ดำเนินการวิเคราะห์ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติต่างๆที่พบในพื้นที่ เอกลักษณะของความ
เป็นเมือง และธรรมชาติของพื้นที่ ลักษณะ และคุณค่าของศิลปสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบทางกายภาพอื่น ๆ ใน
พื้นที่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนออกแบบอาคารต่าง ๆ ให้กับพื้นที่ศึกษาได้
- สรุปผล และดำเนินการออกแบบและวางแผนให้กับพื้นที่

- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่

ช่วงที่ 4 จัดการประชุมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปผล

- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนที่ได้จัดทำขึ้น
- สรุปผลที่ได้จากการประชุม เพื่อหาแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาในการทำงานที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่ต่อไปในอนาคต
- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการโครงการฉบับสมบูรณ์

1.4 ขอบเขตการศึกษา

พื้นที่ของการวิจัยตั้งอยู่ในบริเวณหลังทำการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง ส่วนที่จะทำการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนแห่งใหม่

ขอบเขตด้านพื้นที่ - พื้นที่ศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือ พื้นที่ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นกรอบพื้นที่สำหรับการเก็บข้อมูล และประมวลผลไปสู่การออกแบบวางผังพื้นที่จากข้อมูลด้านศิลปะ และสถาปัตยกรรม ที่สำรวจมาจากพื้นที่ส่วนนี้ และส่วนที่สองคือ พื้นที่ที่พบซากดึกดำบรรพ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จะทำการปรับปรุงภูมิทัศน์ ออกแบบและวางผังในบริเวณเนินเขา หลังทำการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง

ขอบเขตด้านเวลา - การสำรวจลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชนใกล้เคียง และในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง ที่ยังหลงเหลือให้พบเห็นอยู่ในปัจจุบัน และสภาพแวดล้อมของพื้นที่วิจัยพบซากดึกดำบรรพ์ในช่วงเวลาต่างๆเช่น วันธรรมดา วันหยุด และ เช้า กลางวัน เย็น รวมทั้งในฤดูกาลต่างๆเช่น ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน ซึ่งพื้นที่วิจัยจะมีสภาพแวดล้อมของลักษณะทางธรรมชาติที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก

ขอบเขตด้านประชากร - ทำการสำรวจศึกษาประชากรที่อยู่ในพื้นที่วิจัย และที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการพัฒนาโครงการ

ขอบเขตด้านภูมิทัศน์ - ทำการศึกษาการสร้างภูมิทัศน์ ครอบคลุมพื้นที่ที่พบการกระจายตัวของซากดึกดำบรรพ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงทั้งพื้นที่

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังสิ้นสุดโครงการ

1.5.1 ทำให้ได้แนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภูมิทัศน์ การพัฒนาพื้นที่วิจัย

1.5.2 ทำให้ได้ทราบถึงลักษณะของซากดึกดำบรรพ์ และทรัพยากรทางธรรมชาติอื่น ๆ ที่พบในพื้นที่ที่มีผลต่อการออกแบบวางผังภูมิทัศน์ของโครงการ รวมทั้งลักษณะทางศิลปะ และสถาปัตยกรรมของอำเภอแม่สะเรียง ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบวางผังพื้นที่ของโครงการวิจัย และทำให้ได้ทราบแนวทาง ข้อจำกัด ข้อเสนอแนะในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้น

1.5.3 ประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อดูแลรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มากขึ้น อันมีผลต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ของโครงการ และการใช้งานต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืนจากการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และแผนพัฒนาโครงการของหน่วยงานภาครัฐในระดับต่างๆ

1.5.4 ทำให้ได้แผนในการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของอำเภอแม่สะเรียง ที่สอดคล้องกับความเข้าใจ และความ
ต้องการข้างต้น โดยสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการสร้างภูมิทัศน์ที่ดีต่อไป

1.6 การถ่ายทอดผลงานไปสู่ผู้ใช้ของพื้นที่

ตลอดช่วงเวลาของการทำงาน ได้มีการถ่ายทอดผลงานการทำงานในแต่ละช่วงสู่หน่วยงานที่รับผิดชอบโดย
ตลอด ในรูปแบบของการจัดประชุมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเผยแพร่ผลงานผ่านที่ประชุมวิชาการ การเผยแพร่
ผลงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และจะจัดพิมพ์สรุปผลการวิจัยในรูปแบบรูปเล่ม และแผ่นซีดีมอบให้แก่หน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และผู้สนใจทั่วไป

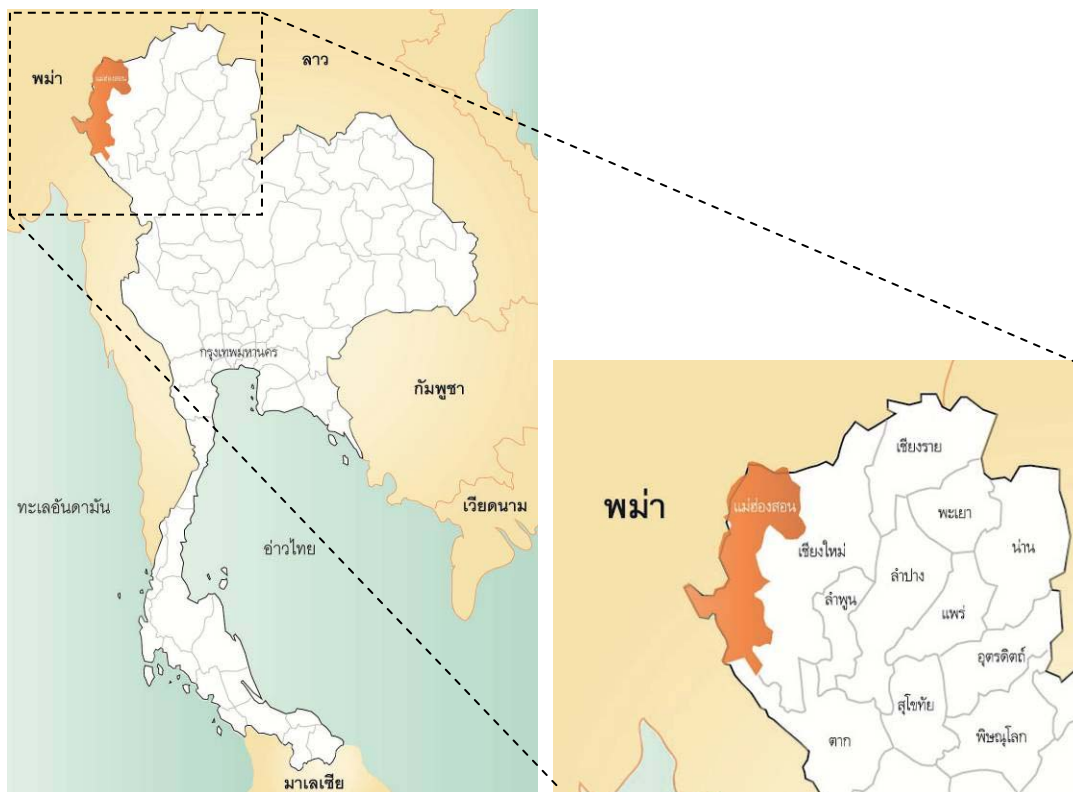
บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังต่อไปนี้

2.1 บริบท และประวัติศาสตร์ เมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยเชื่อมต่อทางทิศตะวันตกระหว่างเส้นรุ้ง (ละติจูด) ที่ 17 องศา 38 ลิปดา - 19 องศา 48 ลิปดาเหนือ และเส้นแวง (ลองจิจูด) ที่ 97 องศา 20 ลิปดา - 98 องศา 39 ลิปดาตะวันออก มีระยะทางห่างจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประมาณ 924 กิโลเมตร พื้นที่รวมของจังหวัดทั้งหมดประมาณ 12,680 ตารางกิโลเมตร เท่ากับพื้นที่ประมาณ 7,925 ไร่ ซึ่งมีขนาดพื้นที่มาก เป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 7 ของประเทศไทย ความยาวจากเหนือจรดใต้ส่วนที่กว้างที่สุด ประมาณ 250 กิโลเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดประมาณ 95 กิโลเมตร มีจำนวนประชากรทั้งหมด 252,692 คน เป็นชาย 130,571 คน เป็นหญิง 122,121 คน (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน : 2553)

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงตำแหน่ง ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระดับประเทศ และภูมิภาค

2.1.1 ที่ตั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศเหนือ และทิศตะวันตก เขตแดนทางทิศเหนือของจังหวัดติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์รวม 3 รัฐ ได้แก่ รัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐคอกทูแล โดยมีแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมย และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวพรมแดน

ทิศใต้ เขตแดนทางทิศใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตากที่อำเภอท่าสองยาง โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงาเป็นแนวเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก เขตแดนทางทิศตะวันออกของจังหวัดแม่ฮ่องสอนติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่บริเวณอำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลาง และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวแบ่งเขตจังหวัด

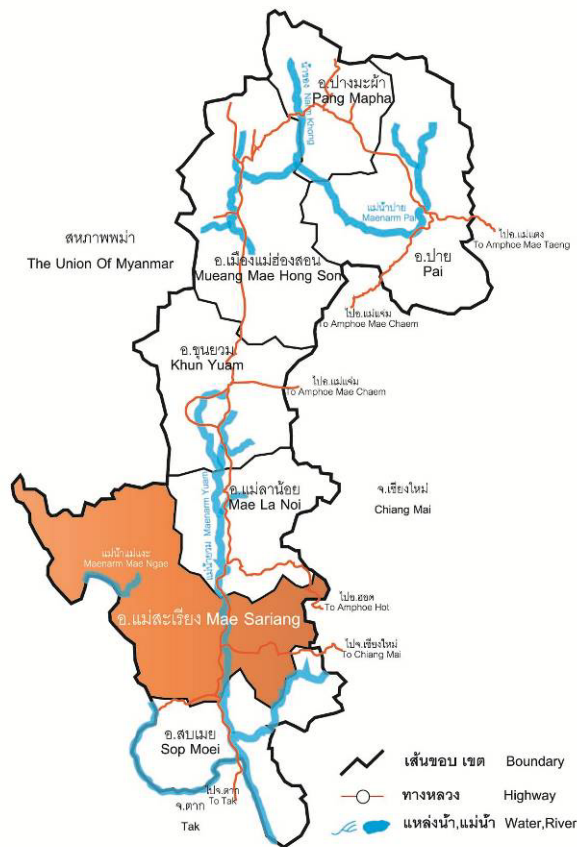
โดยทั้ง 7 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะมีแนวพรมแดนติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ รวมความยาวประมาณ 483 กิโลเมตร เป็นพรมแดนที่เป็นพื้นดินประมาณ 326 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ 157 กิโลเมตร แม่น้ำสาละวิน 127 กิโลเมตร และแม่น้ำเมย 30 กิโลเมตร (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน : 2553)

2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแนวเขาสูงสลับซับซ้อน โดยมีป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติประมาณ 6,975 ไร่ ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 88 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด โดยมีทิวเขาเรียงตามแนวทิศ เหนือ – ใต้ ขนานกัน มีทิวเขาที่สำคัญอยู่ทางเหนือสุดของจังหวัด คือ ทิวเขาแดนลาว เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมาร์ และทิวเขาถนนธงชัย ซึ่งประกอบด้วยทิวเขาเรียงกัน 3 แนวคือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนไทย – สหภาพเมียนมาร์ ทิวเขาทิศตะวันออกของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเชียงใหม่ ซึ่งมียอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะ อยู่บริเวณทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในเขตอำเภอปาย ซึ่งมีระดับสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 2,005 เมตร (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน : 2553)

2.1.3 อำเภอแม่สะเรียง

อำเภอแม่สะเรียง เป็นหนึ่งใน 7 อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่สะเรียงจัดเป็นอำเภอที่มีความสำคัญของจังหวัด เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัด (อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน) มากถึงประมาณ 164 กิโลเมตร จึงเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการในระดับจังหวัดหลายแห่ง เช่น ศาลจังหวัด อัยการจังหวัด เรือนจำอำเภอ คลังจังหวัด ที่ดินจังหวัด ขนส่งจังหวัด ด้านศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ท่าอากาศยาน เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการค้าและพาณิชย์สำหรับอำเภออื่น ๆ ที่อยู่ข้างเคียง เช่น อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียงจัดเป็นอำเภอชั้นหนึ่งตามการจัดระดับชั้นของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ระดับอำเภอของกรมการปกครองมีนายอำเภอที่ดำรงตำแหน่งเป็นระดับ 9 (<http://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอแม่สะเรียง>)

ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงตำแหน่งอำเภอแม่สะเรียง

2.1.4 ที่ตั้งอำเภอแม่สะเรียง

อำเภอแม่สะเรียงตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยงและรัฐกะยา (สหภาพเมียนมาร์) และอำเภอแม่ลาน้อย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแม่แจ่มและอำเภอฮอด (จังหวัดเชียงใหม่)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสบเมย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยง (สหภาพเมียนมาร์)

2.1.5 ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอแม่สะเรียง

อำเภอแม่สะเรียง มีอาณาเขตชายแดนติดต่อกับสหภาพเมียนมาร์ทางทิศตะวันตก มีระยะทางรวม 166 กิโลเมตร โดยมีสันเขาขุนแมลง เสาคินดอยผาตั้งเป็นเส้นกันเขตแดนทางบกระยะทาง 65 กิโลเมตร และในส่วนที่เหลือเป็น แนวแม่น้ำสาละวินระยะทาง 101 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า พื้นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่ที่เหมาะกับการทำ การเกษตรอยู่ในตำบลแม่ยวม ตำบลแม่คง ตำบลบ้านกาศ และตำบลแม่สะเรียง พื้นที่ของอำเภอแม่สะเรียงมีพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยระหว่าง 800 – 1,200 เมตร ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่เรียกว่าระดับ Highland ซึ่งจะมีภูมิอากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปีโดยพื้นที่ตำบลแม่เหาะ และตำบลป่าแป๋จะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกพืชเมืองหนาว พื้นที่ในเขต อำเภอแม่สะเรียง มีแม่น้ำเส้นหลักไหลผ่านจำนวน 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำยวม แม่น้ำแม่สะเรียง และแม่น้ำสาละวิน(แม่น้ำคง) ที่ไหลมาจากที่ราบสูงทางเหนือในเขตทิเบตประเทศจีน (อำเภอแม่สะเรียง : 2553)

2.1.6 ประวัติศาสตร์อำเภอแม่สะเรียง

เมืองแม่สะเรียงมีชื่อในประวัติศาสตร์ว่า เมืองยวมใต้ หรือ เมืองยวม เคยเป็นที่ตั้งชุมชนมากกว่า 600 ปี และเป็นเมืองหน้าด่านที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา เคยมีบุคคลสำคัญของเมืองยวมหลายคน ที่มีบทบาทอยู่ในประวัติศาสตร์ และเป็นมหาราชแห่งอาณาจักรล้านนา เมืองยวมเคยเป็นถิ่นฐานอาศัยของชนเผ่าดั้งเดิม คือ ละว้าและกะเหรี่ยงในปี พ.ศ. 2443 ทางราชการได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ และเรียกชื่อว่า อำเภอเมืองยวม จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2467 ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าชื่ออำเภอเมืองยวมนั้นไปพ้องกับอำเภอขุนยวมซึ่งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอแม่สะเรียง ตามชื่อของลำน้ำแม่สะเรียงที่ไหลผ่านอำเภอ อำเภอแม่สะเรียงในอดีตยังคงเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย (ปัจจุบันอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยคือ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก) แต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การปกครองดังนี้

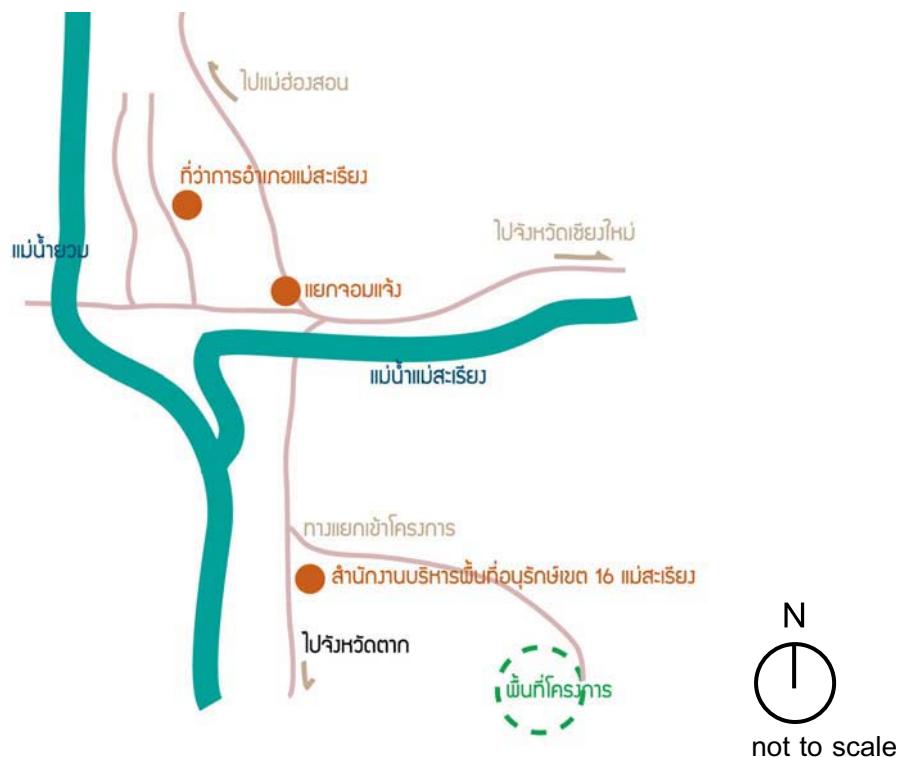
พ.ศ. 2491 แยกพื้นที่ตำบลท่าสองยางมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอท่าสองยาง และโอนให้มาขึ้นกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

พ.ศ. 2507 แยกพื้นที่ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียงรวมกับ ตำบลแม่ลาหลวงอำเภอขุนยวมมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอแม่ลาน้อย

พ.ศ. 2527 แยกพื้นที่ตำบลสบเมย แม่คะตวน ป่าโป่ง ตั้งเป็นกิ่งอำเภอสบเมย (อำเภอแม่สะเรียง : 2553)

2.2 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา

สภาพพื้นที่ที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์เขต 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากตัวอำเภอแม่สะเรียงเป็นระยะทางประมาณ 3.5 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 105 บนพื้นที่เนินเขาหลังสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์เขต 16

ภาพที่ 2.3 แสดงตำแหน่ง และการเข้าถึงพื้นที่โครงการ

พื้นที่ตำแหน่งที่ ค้นพบซากดึกดำบรรพ์ และมีสภาพเหมาะสมกับการพัฒนาครอบคลุมเนื้อที่ ประมาณ 15 ไร่ สภาพพื้นที่ระหว่างเส้นทางเข้าสู่โครงการ เป็นถนนดินลูกรังไต่ระดับความสูงเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยลักษณะทางธรณีจะเปลี่ยนเป็นมีโขดหินเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ จนถึงพื้นที่โครงการ ลักษณะทางธรณีจะเป็นภูเขาหินที่มีความลาดชัน มีต้นไม้อปกคลุมอยู่หนาแน่น มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และยังมีความหลากหลายของพันธุ์ไม้พื้นถิ่น

ภาพที่ 2.4 ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงลักษณะพื้นที่โครงการ

ที่มา : <http://maps.google.com>

ซึ่งปัจจุบันมีการใช้งานเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ มีอาคารตั้งอยู่ 4 หลัง คือ กุฏิสงฆ์ โรงครัว ห้องน้ำ และศาลาคลุมรอยพระพุทธรูป โดยอาคารส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโครงสร้างกึ่งถาวร มีพระสงฆ์พำนักอยู่ 1 รูป ลักษณะการใช้งานในพื้นที่ปัจจุบันมีเพียงพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ ทำหน้าดูแลพื้นที่ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนา และศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่แต่อย่างใด ในบางโอกาสจะมีการใช้งานจากโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลแม่สะเรียงหลายแห่งที่เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักเรียนในการให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ และซากดึกดำบรรพ์ที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่จากสถานที่จริง เนื่องจากในพื้นที่มีเส้นทางลัดลงตามธรรมชาติสำหรับเดินชมพันธุ์ไม้ สภาพธรณี และซากดึกดำบรรพ์ ศักยภาพของพื้นที่ในปัจจุบันยังไม่มีมีการเชื่อมต่อระบบประปา และไฟฟ้าจากส่วนราชการ มีแต่ระบบประปาภูเขาซึ่งดำเนินการจัดสร้างขึ้นโดยพระสงฆ์ที่อยู่พำนักอยู่ในพื้นที่

ภาพที่ 2.5 ภาพถ่ายแสดงสภาพแวดล้อมภายในโครงการ

2.3 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้รับการศึกษาทบทวน เพื่อให้การสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของโครงการสอดคล้องกับแผนพัฒนาต่างๆ ของทางภาครัฐ ซึ่งแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

2.3.1 แผนพัฒนาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นโยบายการพัฒนาของสำนักงานจังหวัด ตั้งอยู่บนวิสัยทัศน์ที่ว่า “เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง” โดยมีพันธกิจดังนี้

1. พัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน
2. พัฒนาระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง
3. พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนตามวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
4. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย
6. ทำงานเชิงบูรณาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
7. ดำเนินงานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

การดำเนินงาน ของสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นไปตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับแนวทางการวิจัยเพื่อสร้างภูมิทัศน์ขึ้นนี้ ให้เป็นอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443 – 488 ล้านปี) ได้แก่ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สาม : อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการมุ่งเน้นที่จะจัดการกับสิ่งแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการเกิดการบุกรุก และสร้างความเสียหายจากประชาชน และภัยธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการให้เกิดการจัดการในรูปแบบที่เหมาะสมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นรากฐานของการจัดการ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต ในประเด็นยุทธศาสตร์ ที่สาม มีแผนการทำงาน 120 โครงการ ทั่วพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนในระยะเวลาช่วงปี 2553 – 2556 โดยลักษณะการทำงานจะเป็นการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติเดิมที่มีอยู่ การสร้างระบบการจัดการน้ำ สร้างเหมือง ฝาย การปลูกป่าทดแทน รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาธรรมชาติมากขึ้น

2.3.2 แผนพัฒนาของอำเภอแม่สะเรียง

นโยบายการพัฒนาของอำเภอแม่สะเรียง ตั้งอยู่บนวิสัยทัศน์ “เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเกษตรปลอดภัย สืบสานวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำสาละวิน ถิ่นการค้าชายแดน ยกระดับคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน” โดยมีพันธกิจดังนี้

1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรม
2. พัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตร และอาหารปลอดภัย
3. ส่งเสริมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์คงเดิม
4. พัฒนาการค้าชายแดนให้มีความเข้มแข็ง และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
5. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน และ OTOP ที่มีมาตรฐานเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
6. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงปลอดภัย

การดำเนินการพัฒนาของอำเภอแม่สะเรียง เป็นไปตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีหลายยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการดำเนินการของโครงการวิจัย เช่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาอำเภอแม่สะเรียงจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาค โดยมีกลยุทธ์ในการทำงานได้แก่ การประชาสัมพันธ์กระตุ้นการท่องเที่ยว การปรับปรุงด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว การปรับปรุงศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว การพัฒนาปรับปรุง อนุรักษ์ พื้นฟู และการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงประชาสัมพันธ์แหล่งการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ จะได้รับการพัฒนา และประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการวิจัยเพื่อสร้างภูมิทัศน์ขึ้นนี้ให้เป็นอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443 – 488 ล้านปี) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์น้ำพุร้อนแม่อุ้มลอง ซึ่งโครงการวิจัยนี้ได้เข้าไปทำการศึกษาวิจัย และให้คำแนะนำในการจัดทำแผน ออกแบบและวางผังพื้นที่ของโครงการควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัยนี้ด้วยเช่นกัน และโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพระธาตุสี่จอม เป็นต้น

ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่สาม อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมซึ่งมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่เน้นถึงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยมีกลยุทธ์ในการทำงานได้แก่ การฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ การพัฒนาสนับสนุนระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน การรณรงค์สร้างจิตสำนึกร่วมกัน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อหาการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ทั้งสอง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

2.3.3 แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง

นโยบาย และแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงมีหลายประเด็นที่สอดคล้อง และสนับสนุนการทำงานของโครงการวิจัย ยกตัวอย่างเช่น นโยบายในการบริหารของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง จะเน้นกระบวนการการบริหารแบบรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ประชาคมองค์กรมาร่วมในการบริหารการดำเนินงาน ในขณะที่วิสัยทัศน์ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงในด้านพัฒนาสังคม มีประเด็นที่มุ่งส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีประเด็นที่มุ่งปรับปรุงภูมิทัศน์ในหมู่บ้าน ชุมชนให้เหมาะสม และมุ่งอนุรักษ์รักษาป่าไม้ ให้นคงอยู่กับป่าในด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐาน มีประเด็นที่มุ่งปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน พัฒนา และปรับปรุงด้านการคมนาคมให้สะดวกต่อการสัญจร รวมทั้งปรับปรุง พัฒนา และบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ระบบประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์

นอกจากนั้นนโยบายในการทำงานให้กับพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านนโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับท้องถิ่น ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้านนโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มุ่งก่อสร้าง และซ่อมแซมบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน รางระบายน้ำ ในเขตพื้นที่ อบต.แม่สะเรียง ให้มีความสะดวก และมีแผนที่จะต่อเติมอาคารพิพิธภัณฑสถาน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้ครบวงจร แสดงให้เห็นว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มุ่งเน้นการสร้าง และขยายองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน และเผยแพร่สู่ผู้ที่มาเยี่ยมเยือน

ทางด้านนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจชุมชน ด้านนโยบายการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตมีแผนที่จะสนับสนุน และเสริมสร้างการพัฒนาด้านการศึกษาในชุมชน และในด้านนโยบายการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับโครงการมากที่สุด มีแผนในการมุ่งสร้างจิตสำนึก และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และให้การสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.3.4 แผนการจัดการงบประมาณโครงการ

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่พบซากดึกดำบรรพ์หลังที่ทำการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง เป็นอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443 – 488 ล้านปี) เป็นการทำงานสนับสนุนการทำงานของอำเภอแม่สะเรียง ในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อุทยานหินล้านปี ตามนโยบายประเด็นยุทธศาสตร์หลักที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งอำเภอแม่สะเรียงได้เสนอของบประมาณมาจากโครงการไทยเข้มแข็ง 2555 ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 35 โครงการ งบประมาณรวม 230,485,000 บาท โดยที่โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อุทยานหินล้านปี ได้เสนอของบประมาณ จำนวน 9,470,000 บาท ตามรายละเอียดการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดการทำงาน โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อุทยานหินล้านปี โดยอำเภอเมืองแม่สะเรียง

ลำดับ	ประเด็น	การเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน
1	รายละเอียด และวิธีดำเนินโครงการ	1.แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินโครงการ 2.ประชุมพิจารณารายละเอียดโครงการ 3.สำรวจ ออกแบบ จัดทำแบบแปลน 4.หาผู้รับเหมา ดำเนินโครงการ 5.มอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบ บริหารจัดการหลังจากจัดทำโครงการเสร็จแล้ว
2	รูปแบบ/รายการ	1.ก่อสร้างถนนจากสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง โครงสร้าง คสล. กว้าง 4 เมตร ยาว 695 เมตร (พื้นที่ก่อสร้างไม่น้อยกว่า 2,780 ตารางเมตร) 2.ลานจอดรถด้านล่าง โครงสร้าง คสล.พื้นที่ไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร 3.ทางเดินขึ้น ระยะทางประมาณ 80 เมตร จากลานจอดรถถึงอาคารแสดงนิทรรศการ 4.ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณภูมิทัศน์ (รวมระบบสาธารณูปโภค) 5.ก่อสร้างอาคาร แสดงประวัติ ข้อมูล และตัวอย่างของซากดึกดำบรรพ์ (ศูนย์ข้อมูลของโครงการและร้านขายของที่ระลึก) 6.นิทรรศการในอาคารศูนย์ข้อมูลฯ เช่น แบบจำลองซากดึกดำบรรพ์ แผนที่โครงการ แผนผัง แผนที่แสดงข้อมูลต่างๆของพื้นที่และซากดึกดำบรรพ์ ระบบแสงเสียง โสตทัศนกรณ์ 7.ทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ กว้าง 1 เมตร โครงสร้างบางจุดเป็นไม้ พื้นที่ปูไม้ มีราวกันตกโปร่ง เป็นเหล็กหรือไม้ในบางจุด คดเคี้ยวไปตามในโครงการ ความยาว 1.5 กิโลเมตร เพื่อชมซากดึกดำบรรพ์แต่ละจุด 8.ศาลาที่พัก จำนวน 2 หลัง ระหว่างเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ 9.ห้องน้ำชายหญิง 1 หลัง(ห้องส้วม 2 ห้อง ที่ด้านล่าง 2 แห่ง) ก่อนทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ 10.ห้องน้ำ 1 ห้อง (โถปัสสาวะ 1 โถ โถส้วม 1 โถ ที่ด้านล่าง 1 แห่ง) 11.ป้ายภายในโครงการมี 4 แบบ

		-ป้ายแสดงผังใหญ่ของโครงการทั้งหมด 2 ป้าย วางไว้ด้านบน 1 ป้าย ด้านล่าง 1 ป้าย -ป้ายสื่อความหมายเฉพาะที่ อธิบายลักษณะเด่นทางชีววิทยา -ป้ายเล็กเฉพาะตัว แสดงข้อมูลแต่ละซากดึกดำบรรพ์และพันธุ์พืช แต่ละต้น ข้อมูลภายในป้ายประกอบด้วย ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ผู้พบ และข้อมูลทั่วไปของซากดึกดำบรรพ์และพันธุ์พืชนั้นๆ -ป้ายชี้ทิศทาง บอกทางเข้าเดินเข้าชม 12. สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ถังขยะ ม้านั่งพัก โคมไฟสนามและอื่นๆ
3	สถานที่ดำเนินโครงการ	1. พื้นที่ป่าไม้หลังสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง บ้านดงสงัด หมู่ที่ 6 ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4	โครงการที่เป็นงบประมาณ ครุภัณฑ์ที่ดินสิ่งก่อสร้างทุกโครงการให้หน่วยดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารโครงการตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 (พ.ศ. 2552)	เตรียมหาผู้รับจ้างดำเนินโครงการ โดยจะลงนามในสัญญา เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว

2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular architecture)

ความหมายของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้นมีความหมายตามคำเรียก คือ สถาปัตยกรรมที่ถือกำเนิดมาจากภูมิปัญญาของชุมชนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ อันเป็นชนบทห่างไกลความเจริญทางวัตถุธรรม และ ลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแต่ละที่ย่อมมีความแตกต่างกันกับถิ่นอื่น ๆ เหล่านี้เป็นเหตุมาจาก อิทธิพลต่าง ๆ ที่หล่อหลอมให้ช่าง หรือสถาปนิกพื้นบ้านเหล่านั้นได้สร้างสรรค์ผลงานออกมาแตกต่างกันออกไป ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งพอจำแนกได้เป็นอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ อิทธิพลทางสภาพภูมิประเทศ อิทธิพลทางเผ่าชน อิทธิพลทางความเชื่อ และศาสนา อิทธิพลทางสภาพเศรษฐกิจ อิทธิพลทางวัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษา วิเคราะห์ ถึงรายละเอียด จุดเริ่มต้นของ ผลงานการสร้างสรรคสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของแต่ละภูมิภาคเหล่านั้นแล้ว จะเห็นความสำคัญที่เป็นจุดเด่นร่วมกันของทุกพื้นที่ ประการหนึ่ง คือ “การสร้างที่มุ่งเน้นให้มีประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความงาม” (วิโรฒ ศิริสุโร : 2543)

ในทางกลับกัน รูปแบบการก่อสร้างอาคารที่มีปัจจัยมาจากสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ แต่ละวัฒนธรรมที่มี การพัฒนาจนเกิดรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่ ยังเป็นการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของคนพื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่รวมทั้งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงวิถีชีวิตผู้คนในอดีตผ่านทางสถาปัตยกรรม ตัวอย่างเช่น การออกแบบบ้านในอดีตให้มีการยกใต้ถุนสูง เป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตในอดีตของการตั้งชุมชนในพื้นที่น้ำท่วมถึง ซึ่งเหตุผลของการยกใต้ถุนส่วนหนึ่งเพื่อป้องกันน้ำท่วม นอกจากนั้นยังเป็นที่เก็บผลผลิต และเครื่องมือการเกษตร รวมทั้งเป็นพื้นที่สำหรับ

ตอน วัว ควาย เข้ามานอนในเวลากลางคืน และยังเป็นพื้นที่สำหรับนั่งทำงานในชีวิตประจำวันในเวลากลางวัน เนื่องจากสภาพอากาศได้ทุนจะได้รับความเย็นจากผิวดิน และลักษณะพื้นที่ ๆ เปิดโล่งทำให้อากาศสามารถถ่ายเทได้เป็นอย่างดี ซึ่งการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไม่เพียงแต่เป็นการศึกษารูปแบบ และองค์ประกอบทางกายภาพของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่เท่านั้น แต่ยังเป็นการศึกษาวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ และภูมิปัญญาในการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อจัดการกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการศึกษาศาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยทำความเข้าใจที่มาของรูปแบบในแต่ละส่วนอย่างละเอียดจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการประยุกต์การออกแบบสภาพแวดล้อม เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 2.6 ลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

ที่มา : The Thai House History and Evolution : 2002

ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทำให้หลังลิ้มรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแบบเดิม ซึ่งถูกออกแบบและพัฒนามาจากอิทธิพลทางสภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตในยุคที่ยังไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก จึงดูเหมือนว่าการออกแบบสถาปัตยกรรมด้วยแนวความคิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำให้มันออกแบบ และสถาปนิกส่วนมากละเลยแนวความคิดเรื่องการออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม แต่เป็นการออกแบบตามความเหมาะสมของรูปทรงอาคาร วัสดุที่ใช้ และความสวยงาม แล้วจึงใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงอาคารให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัย ซึ่งเทคโนโลยีในปัจจุบันส่วนมากจะมีต้นทุนจากการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่นการออกแบบอาคารที่ปิด ทำให้เกิดความร้อน และต้องแก้ปัญหาโดยการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ซึ่งเครื่องปรับอากาศจะต้องมีต้นทุนของกระบวนการผลิตเครื่องปรับอากาศ ที่มีการผลิตของเสีย และมลภาวะทางธรรมชาติ กระบวนการขนส่งที่ต้องอาศัยพลังงาน และการใช้งานของอุปกรณ์ซึ่งมีการใช้ไฟฟ้าตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแก้ได้ด้วยการออกแบบอาคารที่คำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ เพื่อให้สภาพแวดล้อมของการใช้งานพื้นที่มีความเหมาะสม ด้วยวิธีออกแบบการวางทิศทางของอาคาร การเปิดช่องระบายอากาศในตำแหน่งที่เหมาะสม การเลือกใช้วัสดุที่มีค่าการส่งผ่านความร้อนน้อย ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เพื่อลดการใช้พลังงานตั้งแต่กระบวนการขนส่ง กระบวนการก่อสร้าง และการซ่อมบำรุง ซึ่งวิธีคิด และภูมิปัญญาเหล่านี้ล้วนแฝงตัวอยู่กับรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่อยู่แล้ว และสามารถนำภูมิปัญญาเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบันได้ โดยไม่

จำเป็นต้องนำรูปแบบสถาปัตยกรรมทั้งหมดมาใช้ในอาคาร แต่เป็นการศึกษาจากวิธีคิดที่แฝงอยู่ในรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการออกแบบและใช้งานในปัจจุบัน ในรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแบบประยุกต์

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประยุกต์ เป็นการออกแบบด้วยวิธีคิดที่มีรากฐานมาจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในอดีต ที่คำนึงถึง อิทธิพลทางสภาพภูมิประเทศ อิทธิพลทางเผ่าชน อิทธิพลทางความเชื่อและศาสนา อิทธิพลทางสภาพเศรษฐกิจ อิทธิพลทางวัสดุ และอุปกรณ์การก่อสร้าง โดยทำการออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และรูปแบบการใช้งานในปัจจุบัน โดยไม่ปฏิเสธการผสมผสานเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกสมัยใหม่ แต่เป็นการเลือกนำมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้มนุษย์สามารถอยู่อาศัยร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ซึ่งการที่จะออกแบบการอยู่ร่วมกับธรรมชาติจำเป็นต้องมีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติ และมนุษย์เป็นอย่างดีเสียก่อน

2.4.2 การออกแบบสถาปัตยกรรม โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นแนวความคิดหนึ่งในการออกแบบสถาปัตยกรรม โดยยึดหลักวิธีคิดในการออกแบบนอกจากการให้ความสำคัญกับรูปทรงสถาปัตยกรรม และพื้นที่ใช้งานแล้ว การออกแบบโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในพื้นที่โครงการ และพื้นที่โดยรอบที่จะได้รับผลกระทบทางอ้อม และจากการคาดการณ์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในมิติต่าง ๆ เช่น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ผิวดิน หรือผลกระทบจากกระบวนการก่อสร้างโครงการ ฯลฯ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ ไปเป็นข้อมูลในการออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม หรือออกแบบการจัดการใช้งานอาคารให้มีความเหมาะสมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดตามข้อกำหนด

ปัจจุบันทั่วโลกมีความตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ ด้าน เช่นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการขยะ และของเสีย การจัดการการใช้พลังงาน การลดการปล่อยก๊าซพิษสู่ชั้นบรรยากาศ ฯลฯ ซึ่งการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม จึงเกิดระบบวิธีคิดในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการวางแผน และจัดการสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ถึงแม้ว่าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่พบขาคิดดำบรรพหลังที่ทำการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง เป็นอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443 – 488 ล้านปี) เป็นโครงการขนาดเล็ก และโดยกฎหมายไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนเริ่มต้นสร้างโครงการ แต่ระบบวิธีคิดของการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จะเป็นการสร้างสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมแก่การใช้งานมากที่สุด ซึ่งการออกแบบโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะเป็นวิธีการออกแบบที่เริ่มมาจากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ และทำการออกแบบโดยคำนึงถึงการปรับปรุงพื้นที่ให้น้อยที่สุด และหาทางแก้ผลกระทบที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม หลังจากการสร้างอาคาร รวมทั้งการคำนึงถึงการเลือกวัสดุ ในการสร้างอาคารที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยวัสดุที่ใช้ควรเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และขยะในภายหลัง (บันทึก จุลาลัย : 2546)

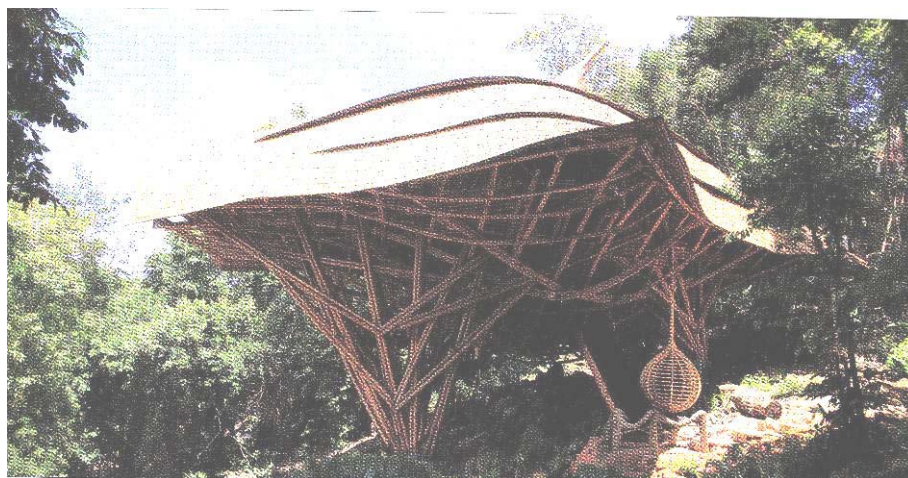
การศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เพื่อการออกแบบ เป็นการทำความเข้าใจพื้นที่ทั้งด้านกายภาพและศักยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ ทั้งในระหว่างก่อสร้าง และหลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จ โดยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่จะต้องมีการศึกษาในรายละเอียดและผลกระทบทางกายภาพในด้านต่าง ๆ ตัวอย่าง เช่น รายละเอียดสภาพผิวดินของพื้นที่ ซึ่งก่อนการทำการออกแบบจะต้องมีความ

เข้าใจพื้นที่ดินในเรื่องของความลาดชันของพื้นที่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลการศึกษาสภาพแวดล้อมจะส่งผลถึงการออกแบบโดยตรง ในกรณีที่ผิวดินมีความลาดชันมากจนเกินไป ทำให้การก่อสร้างอาคารในพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพผิวดินที่มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ความมั่นคงของผิวดินลดน้อยลง และในระยะยาวอาจทำให้ผิวดินเกิดการทรุดตัว ส่งผลโดยตรงกับความมั่นคงของอาคาร และต้นไม้โดยรอบบริเวณ ดังนั้นการออกแบบจึงควรออกแบบให้ไม่มีการปรับสภาพพื้นที่ผิวดินแต่ เป็นการออกแบบโครงสร้างโดยการยกอาคารให้สูงจากพื้นที่ที่มีความชัน เพื่อส่งผลกระทบต่อสภาพผิวดินน้อยที่สุด นอกจากนั้น การออกแบบโดยการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม จะเป็นการศึกษา และวางแผนถึงผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการใช้งานพื้นที่หลังการก่อสร้างอาคารเช่น เมื่อมีผู้ใช้โครงการเป็นจำนวนมาก การใช้งานพื้นที่จึงต้องรองรับของเสียจากห้องน้ำ ที่เป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับธรรมชาติของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ส่งผลให้การออกแบบจะต้องมีระบบในการจัดการของเสียที่เกิดขึ้น โดยต้องเป็นระบบที่จะส่งผลกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ น้อยที่สุดเป็นต้น

2.5 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาจะเป็นการกล่าวถึงตัวอย่างงานออกแบบโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการ อธิบายถึงรายละเอียดของโครงการ ความน่าสนใจของกรณีศึกษาแต่ละโครงการ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการออกแบบองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงการได้

ประเด็นที่สำคัญสำหรับการออกแบบโครงการ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม คือการเลือกใช้วัสดุที่หาได้ในพื้นที่ ซึ่งวัสดุในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ โดยไม่ผ่านการแปรรูป มีข้อดีคือ สามารถหาได้ง่าย มีราคาถูก แต่ในทางกลับกันก็มักจะมีเสื่อมตามกาลเวลา โครงการอาคารเชิงนิเวศ พื้นที่กิจกรรม และเรียนรู้ สำหรับเด็ก ซึ่งตั้งอยู่ที่ เกาะกูด ประเทศไทย ออกแบบโดยทีมสถาปนิก 24H จากประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยเป็นการร่วมงานกับทีมสถาปนิก Habita architects ในประเทศไทย เป็นตัวอย่างหนึ่งของการออกแบบวางผังโดยใช้วัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในพื้นที่ด้วยการออกแบบวิธีการซ่อมบำรุง โดยการออกแบบให้โครงสร้างที่เป็นไม้ไผ่แต่ละชิ้นสามารถถอดเปลี่ยนและซ่อมบำรุงได้ทุกชิ้นโดยไม่ส่งผลกับโครงสร้างโดยรวมของอาคาร ทำให้ง่ายต่อการบำรุงรักษา

ภาพที่ 2.7 อาคารรูปทรงปลาทูกระเบนที่สร้างจากวัสดุธรรมชาติ

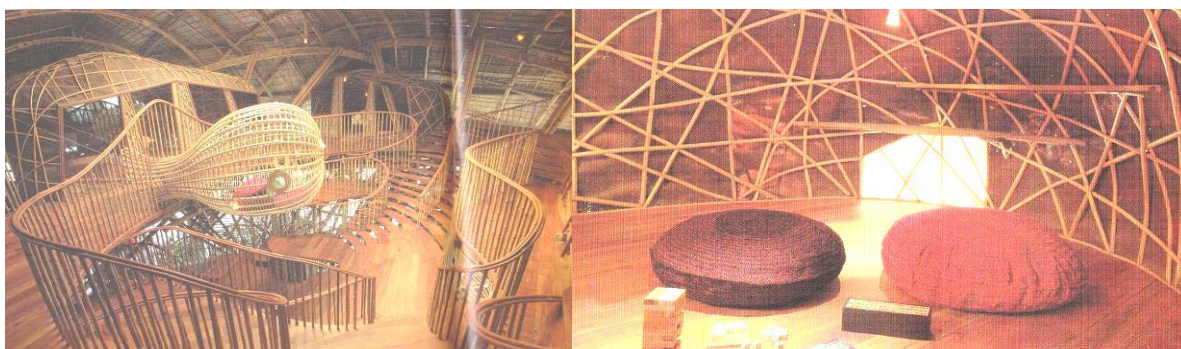
ที่มา : ART4d number 168 : 2010

ภาพที่ 2.8 การประยุกต์วัสดุพื้นถิ่นมาใช้ในการออกแบบอาคาร

ที่มา : ART4d number 168 : 2010

นอกจากนี้ การเลือกใช้วัสดุธรรมชาติยังทำให้โครงการมีความน่าสนใจในประเด็นของการออกแบบรูปทรงอาคาร ทั้งภายนอกและภายใน มีลักษณะที่สอดคล้องกันโดยภายนอกของอาคารนำรูปทรงมาจากปลากรอบที่กำลังว่ายอยู่ในน้ำ เป็นการอ้างอิงถึงบริบทของพื้นที่ซึ่งเป็นเกาะอยู่กลางทะเล นอกจากนี้ยังแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของการลอยอยู่ในน้ำของปลาซึ่งแสดงถึงควมมีชีวิตที่เสรี ที่สอดคล้องกับแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่เรียนรู้สำหรับเด็ก ที่เน้นการเรียนรู้ด้านจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยแนวความคิดยังส่งผลถึงการออกแบบพื้นที่ภายใน เป็นพื้นที่กิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก มีการออกแบบรูปทรงของพื้นที่ภายในโดยใช้รูปทรงอิสระ ทำให้เกิดบรรยากาศของกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน การใช้วัสดุธรรมชาติมาตกแต่งภายในทั้งหมดด้วยการดึงเอาลักษณะเด่นของวัสดุไม้ไผ่ที่สามารถบิดโค้งได้ และสามารถรับน้ำหนักของอาคารได้นำมาเชื่อมต่อกันเป็นโครงสร้างใหญ่ด้วยนอต ทำให้สามารถลดข้อจำกัดของรูปทรงอาคารที่ต้องการการบิดโค้งให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับระบบนิเวศ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวความคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ สำหรับโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อุทยานหิน โดยการออกแบบรูปทรงอาคารให้สอดคล้องกับเรื่องราวของพื้นที่ซึ่งต้องการอธิบายเรื่องหินธรณีวิทยา และซากดึกดำบรรพ์ เช่นการนำหินธรรมชาติมาเป็นส่วนประกอบของอาคารในบางส่วน

ภาพที่ 2.9 บรรยากาศภายในลิ้นไหล อันเป็นผลมาจากรูปทรงอิสระ

ที่มา : ART4d number 168 : 2010

การออกแบบโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติโดยไม่ผ่านกระบวนการเท่านั้น และจะไม่ใช้วัสดุที่เกิดจากระบบอุตสาหกรรมเลย หากแต่เป็นการเลือกใช้อย่างเหมาะสมในส่วนที่จำเป็น โครงการห้องสมุด Safe Haven Library เป็นโครงการซึ่งแสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว โครงการนี้เป็นการก่อสร้างอาคารขนาดเล็กในระยะเวลาที่สั้น มีแนวความคิดในการใช้วัสดุที่หาได้ในพื้นที่เป็นหลักร่วมกับวัสดุสมัยใหม่

เช่น ปูน และแผ่นสังกะสี ตามความเหมาะสมของการใช้งาน ซึ่งโครงการนี้มีลักษณะเด่นของโครงการอยู่ที่ การออกแบบอาคารที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทั้งในด้านสัดส่วนของอาคาร ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้งานระหว่างภายในและภายนอกอาคาร และการเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารด้วย

ภาพที่ 2.10 ทศนียภาพภายนอก แสดงบรรยากาศอาคารและสภาพแวดล้อม โครงการห้องสมุด Safe Haven Library

ที่มา : www.archdaily.com

โครงการนี้มีลักษณะการใช้งานเป็นห้องสมุดเอนกประสงค์ ประกอบด้วยอาคารสองหลัง คืออาคารเอนกประสงค์ และห้องน้ำ ออกแบบ และก่อสร้างโดยทีม สถาปนิก TYIN และดำเนินการก่อสร้างที่ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในรูปแบบอาคารขนาดเล็กที่มีการเปิดรับแสงธรรมชาติเข้าสู่อาคาร ผนังอาคารส่วนใหญ่เป็นช่องเปิดเพื่อการระบายอากาศของอาคาร มีการกันไม้ระแนงในผนังบางส่วนเพื่อความปลอดภัย และเป็นการกรองแสงที่จะเข้ามาภายในอาคารตามความเหมาะสมของการใช้งาน ซึ่งแนวความคิดนี้มีความเหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อุทยานหินเนื่องจากเนื้อหาของโครงการเป็นการพูดถึงธรณีวิทยา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นหลักการออกแบบอาคารที่ใช้งานภายในโครงการจึงควรมีการใช้งานพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างภายในอาคาร และสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งถือเป็นเนื้อหาหลักของโครงการ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเปิดช่องแสง การระบายอากาศ และมุมมองจากภายในอาคารที่เป็นส่วนนิทรรศการ สู่ภายนอกที่เป็นพื้นที่ทางธรรมชาติ รวมทั้งการผสมผสานการใช้วัสดุตามความต้องการใช้งานที่เหมาะสมเช่น การสร้างโครงสร้างหลักของอาคารที่ต้องการความแข็งแรงควรใช้วัสดุก่อสร้างที่มีความคงทนถาวร แต่ในส่วนตกแต่งควรใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ในพื้นที่เพื่อควบคุมบรรยากาศของโครงการให้สอดคล้องกันระหว่างอาคาร และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ภาพที่ 2.11 บรรยากาศการใช้งานพื้นที่ภายในอาคาร ที่ต่อเนื่องกับสภาพแวดล้อมภายนอก

ที่มา : www.archdaily.com

การออกแบบการใช้สอยพื้นที่ภายในตามลักษณะการใช้งานและวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น บรรยากาศของชาวบ้านทำให้พื้นที่ใช้งานสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่นั่งเล่น พื้นที่ทำงาน พื้นที่รับแขก หรือพื้นที่รับประทานอาหาร ซึ่งเป็นการออกแบบการใช้งานพื้นที่จากความต้องการ พฤติกรรมการใช้ และการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ของผู้ใช้เป็นหลัก และสอดคล้องกับวิถีการรับรู้และเรียนรู้แบบชาวบ้าน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการออกแบบพื้นที่เอนกประสงค์สำหรับจัดกิจกรรมภายในโครงการได้ โดยนำเอาจุดเด่นของพื้นที่ในรูปแบบที่ชาวบ้านคุ้นเคย คือพื้นที่ในอาคารที่มีช่องเปิดและมีความสัมพันธ์กับภายนอกอาคาร ที่เป็นพื้นที่โล่งสามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานตามกิจกรรมอย่างอิสระ แต่การออกแบบการใช้พื้นที่รูปแบบนี้จะมีข้อจำกัดในเรื่องของการดูแลอุปกรณ์ในเวลากลางคืน เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเปิดโล่ง ดังนั้นการออกแบบอุปกรณ์ที่จะใช้ในพื้นที่จึงควรมีน้อยชิ้น และจัดให้มีระบบจัดเก็บที่ดีในเวลากลางคืน รวมทั้งพื้นที่โครงการจะมีลักษณะการใช้งานของคนจำนวนมาก การเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างในพื้นที่เอนกประสงค์นี้จะต้องคำนึงถึงเรื่องความแข็งแรงของพื้นที่ และวัสดุนั้นจะต้องสามารถดูแลรักษาทำความสะอาดได้ง่ายอีกด้วย

ภาพที่ 2.12 การออกแบบอาคารที่สามารถรับแสงธรรมชาติจากภายนอก และสามารถระบายอากาศได้

ที่มา : www.archdaily.com

บทที่ 3. ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาวิจัยในพื้นที่ 2 อำเภอแม่สะเรียง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกันดังต่อไปนี้

3.1 กระบวนการศึกษา และรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยจะทำการรวบรวมและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนที่สองประกอบด้วยข้อมูลทางธรณีวิทยาของพื้นที่โครงการ ส่วนที่สามประกอบด้วยข้อมูลลักษณะการอยู่อาศัยของประชากรในพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบภูมิทัศน์ และอาคารต่างๆที่เป็นองค์ประกอบภายในโครงการ ส่วนที่สี่ข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่วิจัย ส่วนที่ห้า ประกอบด้วยแผนพัฒนาระดับต่างๆของหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจะนำไปสู่การวางแผนการทำงานกำหนดทิศทางของโครงการ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม สร้างภูมิทัศน์ให้กับโครงการต่อไป

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่จะรวบรวมและสรุปข้อมูลของพื้นที่ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ จนถึงระดับพื้นที่ของโครงการวิจัย การศึกษาเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตำแหน่งที่ตั้ง อาณาเขต ความเชื่อมต่อและความสัมพันธ์กับจังหวัดอื่น ๆ ลักษณะภูมิประเทศ การแบ่งพื้นที่การปกครอง โดยศึกษารวบรวมจากข้อมูลทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ ข้อมูลโดยทั่วไปของอำเภอแม่สะเรียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ลักษณะทางภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ข้อมูลการเดินทางในการเข้าถึงพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง และพื้นที่ของโครงการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางธรณีวิทยาภายในโครงการ จะทำการศึกษาจากเอกสารข้อมูลการสำรวจของนักธรณีวิทยาในโครงการตรวจสอบซากดึกดำบรรพ์ อุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443-488 ล้านปี) บ้านดงสงัด อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ลักษณะดิน ลักษณะหิน ประเภทของพันธุ์ไม้ ลักษณะและประเภทของซากดึกดำบรรพ์ จำนวน และลักษณะการกระจายตัวของซากดึกดำบรรพ์ ขั้นตอน และวิธีการในการสำรวจซากดึกดำบรรพ์ วิธีการเคลื่อนย้าย และการดูแลรักษาซากดึกดำบรรพ์

การศึกษาค้นคว้าการอยู่อาศัยของประชากรในพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของโครงการกับประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเพื่อสร้างความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วมของประชากรกับโครงการ ผลกระทบที่ผู้อาศัยจะได้รับในการพัฒนาโครงการ รวมทั้งศึกษาวิธีการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เทคนิคการก่อสร้างอาคารของคนในพื้นที่ และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อดึงเอาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของโครงการ

การสำรวจเพื่อจัดทำแผนที่โครงการเป็นการทำงานร่วมกับรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง เพื่อจัดทำแผนที่แสดงระดับชั้นความสูงของโครงการ ตำแหน่งที่ตั้งของต้นไม้สำคัญ และการกระจายตัวของซากดึกดำบรรพ์ประเภทต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในกระบวนการวิจัยและออกแบบต่อไป

3.2 กระบวนการวิเคราะห์แผน

การศึกษาจะรวบรวมแผนพัฒนาระดับต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนโยบายการพัฒนาวิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และตำบล เพื่อหาความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ และกำหนดทิศทางของการพัฒนาปรับปรุง และออกแบบวางแผนผังภูมิทัศน์ของพื้นที่โครงการวิจัยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ และให้มีความเป็นไปได้ตามเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่วิจัย

3.3 กระบวนการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการพัฒนาปรับปรุง และออกแบบวางแผนผังภูมิทัศน์ธรรมชาติของโครงการจะเป็นการผสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน ทั้งผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา สถาปนิกนักวางผัง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การดำเนินงานวิจัยจึงมีการประชุมพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นของแต่ละหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งเป็นการปรับความเข้าใจแนวทางการพัฒนาพื้นที่ และกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน

3.3.1 การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแผนการทำงานร่วมกัน

กระบวนการทำงานเพื่อวางแผนการก่อสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติในขั้นตอนแรก ได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อกำหนดแผนการทำงานร่วมกัน รายละเอียดของการประชุมจะเป็นการพูดถึงการจัดสรรงบประมาณที่จะนำมาใช้ในโครงการโดยละเอียด แนวทางและรูปแบบของการพัฒนาพื้นที่อย่างเหมาะสมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาของหน่วยงานท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ วางกรอบระยะเวลาการทำงานตลอดทั้งโครงการ ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงรายละเอียดของเนื้อหางานในแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้กระบวนการทั้งหมดต้องสอดคล้องกับแผนงบประมาณจากส่วนกลางที่จะนำเข้ามาพัฒนาพื้นที่ บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน กำหนดผู้ประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อความคล่องตัวในการทำงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

3.3.2 การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกิจกรรมภายในโครงการ

การประชุมเพื่อออกแบบกิจกรรมภายในโครงการเป็นการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังจากที่ได้มีการสำรวจและประเมินศักยภาพของพื้นที่ในเบื้องต้นแล้วเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ธรรมชาติและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมภายในโครงการว่าโครงการควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง ในการพัฒนาโครงการ และการใช้ประโยชน์จริงของพื้นที่ ควรมีอาคารเพื่อรองรับกิจกรรมอะไรบ้าง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีในพื้นที่มีอะไรบ้าง ขนาดของอาคารที่เหมาะสมกับประเภทของกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรในพื้นที่ควรมีอะไรบ้าง และรูปแบบควรเป็นเช่นใด รวมทั้งการประชุมเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบ และแนวทางการอำนวยความสะดวกของการเดินทางจากเส้นทางถนนหลักเข้าสู่โครงการ นอกจากนี้เนื้อหาของการประชุมยังครอบคลุมถึงผลจากการพัฒนาโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน และการบริหารจัดการอาคารสิ่งปลูกสร้างที่จัดสร้างขึ้นตามแผน รวมทั้งปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตหลังโครงการเกิดผลเป็นรูปธรรมขึ้นจริง เพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน

3.3.3 การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารายละเอียดการออกแบบร่วมกัน

หลังจากได้มีการเริ่มต้นกระบวนการทำงานออกแบบเบื้องต้นแล้วการดำเนินงานจะมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกครั้งหนึ่งเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทีมวิจัยได้เริ่มต้นดำเนินงานมาจากการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา รูปแบบของการประชุมจะเป็นการนำเสนอรูปแบบทางกายภาพของการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่โครงการที่ทีมวิจัยได้ออกแบบมาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดรับทราบ แสดง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบทางกายภาพที่ได้นำเสนอไป ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้รูปแบบการพัฒนาทางกายภาพมีความเหมาะสมกับการใช้งานในพื้นที่ทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านธรณีวิทยา ด้านพฤกษศาสตร์ ด้านสภาพแวดล้อม ความสวยงามทางภูมิทัศน์ ความเหมาะสมกับการใช้งานจริง และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆในพื้นที่

3.4 กระบวนการสำรวจภาคสนาม

การดำเนินงานสำรวจภาคสนามกระทำขึ้นเพื่อเป็นการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ของโครงการวิจัยในด้านต่าง ๆ ทั้งประวัติความเป็นมาของพื้นที่ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ด้านกายภาพ สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะการเข้าถึงโครงการ รูปแบบการใช้ประโยชน์พื้นที่ในปัจจุบัน ลักษณะการอยู่อาศัยของคนในพื้นที่ วัสดุที่เหมาะสมกับการนำมาสร้างอาคารในพื้นที่ เทคนิค วิธีการในการนำวัสดุที่พบเห็นได้ท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างอาคารของคนในพื้นที่

3.4.1 การสำรวจเบื้องต้นเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ

การสำรวจเบื้องต้นเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ และกำหนดกิจกรรมภายในโครงการเบื้องต้น เป็นการสำรวจร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในด้านศักยภาพการพัฒนาพื้นที่ที่จะต้องออกแบบกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับขึ้นภายในโครงการ เริ่มต้นตั้งแต่เส้นทางสัญจร และป้ายแสดงที่ตั้งของโครงการจากตัวเมืองแม่สะเรียงเข้าสู่พื้นที่โครงการ และสภาพเส้นทางในการเข้าถึงในปัจจุบัน ความต้องการพื้นที่จอดรถภายในโครงการ การประมาณการจำนวนรถที่จะเข้ามาใช้โครงการ นอกจากนั้น ยังทำการเดินสำรวจพื้นที่โดยรอบเพื่อสำรวจศักยภาพของพื้นที่ ระหว่างการสำรวจจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไปเพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ทรัพยากรที่พบในพื้นที่ และกำหนดความต้องการอาคารประเภทต่าง ๆ เพื่อรองรับกิจกรรมภายในโครงการ นอกจากการสำรวจเพื่อออกแบบกิจกรรมภายในโครงการแล้ว ยังมีการเดินสำรวจเส้นทางเดินชมชาดึกดำบรรพ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นเส้นทางเดินลาลองตามธรรมชาติที่ยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้มีการเดินชมที่เป็นระบบ และทั่วถึงอย่างสะดวกสบายสำหรับนักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่มาเยี่ยมชมโครงการ การเดินสำรวจเส้นทางเดินชมชาดึกดำบรรพ์และธรรมชาติเดิมกระทำขึ้นเพื่อหาแนวทางการวางระบบการเดินชมที่เป็นเส้นทางวนรอบเล็ก และรอบใหญ่ตามแต่เวลาที่ผู้มาเยี่ยมชมมีจุดเข้าออก และลักษณะของเส้นทางเดินที่เหมาะสม ไม่ลาดชัน และไม่อันตรายสำหรับคนทั่วไปในการเดินชม

3.4.2 การสำรวจเพื่อวางตำแหน่งของอาคารภายในโครงการ

การสำรวจเพื่อวางตำแหน่งของอาคารภายในโครงการเป็นการสำรวจร่วมกันระหว่างทีมวิจัยสถาปนิก และนักธรณีวิทยา เพื่อกำหนดตำแหน่งของอาคารแต่ละหลังให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมกับการใช้งานมากที่สุด และส่งผลกระทบบกกับสภาพเดิมของพื้นที่น้อยที่สุด กระบวนการสำรวจทำหลังจากได้แบบอาคารที่จะสร้างในโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หลังจากได้ขอบเขตความต้องการการใช้พื้นที่ของอาคารแต่ละหลังแล้ว จะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการเข้าถึงและการใช้งานของอาคาร การสำรวจเพื่อวางตำแหน่งของอาคารจะเป็นการกำหนดการเข้าถึงอาคารเป็นลำดับก่อนหลังตามความเหมาะสมของเนื้อหาในการเยี่ยมชมโครงการ เส้นทางเดินที่จะเชื่อมระหว่างอาคารแต่ละหลัง ตำแหน่งที่เหมาะสมกับอาคารบริการ เช่น ห้องน้ำ กำหนดขอบเขตและพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม กำหนดพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสม และเป็นส่วนตัว สำหรับพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในพื้นที่ รวมถึงทางเข้าออกของเส้นทางเดินชมธรรมชาติ และซากดึกดำบรรพ์ และศาลาชมยอดไม้ โดยที่การกำหนดตำแหน่งของการใช้งานทั้งหมด นอกจากเป็นการกำหนดลำดับการเข้าถึงพื้นที่ใช้งานแต่ละส่วนแล้ว ยังได้ให้ความสำคัญกับการรักษาพื้นที่ธรรมชาติไว้ให้มากที่สุดด้วย ทั้งนี้ตำแหน่งการวางอาคารทั้งหมดจะมีการขยับ ปรับเปลี่ยนทิศทางการวางอาคารที่ไม่ตรงกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้ในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

3.4.3 การสำรวจความคิดเห็นผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่

การสำรวจความคิดเห็นผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่จัดทำโดยทีมวิจัย ร่วมกับพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในพื้นที่โครงการวิจัยในปัจจุบัน โดยรูปแบบการสำรวจจะเป็นการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามถึงประวัติความเป็นมาของพื้นที่ตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่พระสงฆ์เริ่มเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ลักษณะการใช้งานของพื้นที่สำนักสงฆ์ในปัจจุบัน กิจกรรมที่คนภายนอกมาใช้พื้นที่ทั้งกิจกรรมทางด้านศาสนา หรือ กิจกรรมทางด้านการศึกษาที่โรงเรียนหลายแห่งในอำเภอแม่สะเรียงมักจะมาจัดค่ายธรรมชาติสำหรับนักเรียนขึ้นในพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่พระสงฆ์เห็นว่าเหมาะสม และสร้างกระบวนการให้ผู้ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการออกแบบ เช่น การพาเดินชมพื้นที่ที่เห็นว่ามีความสำคัญภาพในการพัฒนา รวมถึงการให้เล่าถึงรูปแบบการพัฒนาที่คิดไว้ วัสดุที่คิดว่าจะสามารถนำมาใช้ก่อสร้างในโครงการได้ จัดให้มีการวาดรูปแบบหน้าตาของอาคารที่เห็นว่าเหมาะสมกับการพัฒนาโครงการ ขนาดพื้นที่ของอาคารที่คิดไว้ และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณที่ต้องใช้ รวมถึงวิธีและกระบวนการก่อสร้างที่เหมาะสมกับพื้นที่ป่าเขาที่มีต้นไม้หนาแน่น และมีซากดึกดำบรรพ์กระจายอยู่ไปทั่วบริเวณ

3.4.4 การสำรวจลักษณะสถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชนใกล้เคียง

การวิจัยได้ดำเนินการสำรวจลักษณะสถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชนใกล้เคียง เพื่อศึกษาลักษณะวิถีชีวิตของชุมชนที่แสดงออกมาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เทคนิควิธีการที่คนในท้องถิ่นใช้ในการก่อสร้าง และวัสดุที่หาได้ในพื้นที่และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการก่อสร้างอาคารภายในโครงการได้ การวิจัยได้ศึกษาการสร้างสถาปัตยกรรมของท้องถิ่น ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่ ภูมิปัญญาในการใช้วัสดุ การดูแลรักษาคุณสมบัติของวัสดุแต่ละประเภท การสำรวจจะดำเนินการในสองบริเวณของพื้นที่อำเภอแม่สะเรียงด้วยกัน คือพื้นที่หมู่บ้านแม่สะลงซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ยู่ออาศัย และพื้นที่สวนสักแม่สะลงซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม และป่าไม้ การสำรวจจะเป็นการเดินทางสำรวจ และบันทึกภาพที่มีความน่าสนใจของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม เช่น ตัวบ้าน รั้วบ้าน การแบ่งพื้นที่ในบริเวณรั้วบ้าน ศาลาที่พักริมทางเดิน ศาลาที่พักในพื้นที่ทำการเกษตร หลังจากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลหาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม และการใช้วัสดุ โดย

จะนำเอาลักษณะเด่นที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบ วางผังลักษณะการใช้พื้นที่ และสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่
โครงการวิจัยต่อไป

3.4.5 การสำรวจเพื่อกำหนดเส้นทางเดินชมธรรมชาติและ ชากดึกดำบรรพ์

การสำรวจเพื่อกำหนดเส้นทางเดินชมธรรมชาติ และชากดึกดำบรรพ์จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดเส้นทางเดินชม
ธรรมชาติ และชากดึกดำบรรพ์ที่ต้องการพัฒนาเป็นเส้นทางหลักของโครงการ ซึ่งปัจจุบันเส้นทางเดินชมธรรมชาติ และ
ชากดึกดำบรรพ์เป็นรูปแบบของแนวทางเดินตามธรรมชาติที่ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ประการใด ขณะเดียวกัน
เส้นทางเดินยังไม่มีรูปแบบเส้นทางการเดินที่ชัดเจน เส้นทางมีความซับซ้อน ไม่มีตำแหน่งเข้าออก และป้ายบอกทิศทาง
ที่มวิจยจึงจัดให้มีการสำรวจเพื่อกำหนดเส้นทางที่ชัดเจนขึ้น โดยการสำรวจร่วมกันระหว่างนักธรณีวิทยา และทีมวิจย
การสำรวจเพื่อกำหนดเส้นทางจะเป็นการเดินทางสำรวจเส้นทางทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันประกอบการตรวจสอบความ
ถูกต้องกลับไปกลับมากับข้อมูลแผนที่ที่ระบุตำแหน่ง ชากดึกดำบรรพ์ และต้นไม้ใหญ่ได้อย่างชัดเจน แล้วจึงทำการ
กำหนดเส้นทางเดินที่มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงเส้นทางที่มีความปลอดภัยในการเดิน ไม่ลาดชัน มีเส้นทางที่ผ่าน
ต้นไม้ และชากดึกดำบรรพ์ ที่มีความน่าสนใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา รวมถึงตำแหน่งทางเข้าออก
ที่เหมาะสม และสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของโครงการในระหว่างการเดินสำรวจจะทำการบันทึกเส้นทางการเดินลงในแผนที่
เพื่อใช้จัดทำเป็นเอกสารประกอบการให้ความรู้สำหรับผู้มาเยี่ยมชมโครงการในอนาคต

3.5 กระบวนการออกแบบโครงการ

ในขั้นตอนของการออกแบบ ผู้วิจยจะนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสำรวจมาประมวลผลเพื่อนำไปสู่การสร้าง
โปรแกรมกิจกรรม และความต้องการใช้สอยพื้นที่ เพื่อกำหนดรูปแบบส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการ โดยกำหนดให้
บรรยากาศทั้งโครงการอยู่ในรูปแบบที่เป็นเรื่องราวเดียวกันด้วยการใช้รูปทรง และวัสดุ โดยกระบวนการออกแบบจะมี
ขั้นตอนการดำเนินการเริ่มจากการออกแบบขั้นต้น นำแบบขั้นต้นที่ได้ไปพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านธรณีวิทยา
หลังจากนั้นจะนำแบบที่ได้ไปพัฒนาต่อสำหรับการออกแบบในรายละเอียด การเขียนแบบก่อสร้าง การประมาณราคา
และเสนอให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบขั้นตอนในการก่อสร้างต่อไป

การออกแบบแนวความคิดขั้นต้นเริ่มต้นด้วยการมองภาพรวมของโครงการทั้งหมดเพื่อกำหนดบรรยากาศ
ทั้งหมดของโครงการให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยการกำหนดวัสดุหลักที่จะนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของโครงการให้ได้
มากที่สุด รูปแบบและรูปทรงอาคาร รวมทั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในโครงการ จากนั้นจึงเป็นการออกแบบ
รายละเอียดในแต่ละส่วนประกอบย่อยของโครงการ โดยนำรายละเอียดของรูปทรง และการใช้วัสดุมาประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมในแต่ละส่วน ซึ่งส่วนประกอบทั้งหมดของการออกแบบประกอบด้วยหมวดงานและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทางเดิน	- ทางเดินจากที่จอดรถ เข้าสู่โครงการ
	- ทางเดินชมธรรมชาติ และชากดึกดำบรรพ์
อาคารหลัก	- อาคารนิทรรศการ
	- งานระบบและนิทรรศการภายในอาคาร
อาคารอำนวยความสะดวก	- อาคารหอชมยอดไม้
	- ห้องน้ำสำหรับผู้มาใช้โครงการ

อาคารทางศาสนา	- ธรรมศาลา - โรงครัวและห้องน้ำสำหรับ สำนักรงษ์
อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก	- ม้านั่งภายในโครงการ - คอมพิวเตอร์ - ถังขยะภายในโครงการ
ป้ายสื่อต่าง ๆ	- ป้ายแสดงผังโครงการ - ป้ายสื่อความหมายเฉพาะที่ - ป้ายแสดงข้อมูลแต่ละซากดึกดำบรรพ์ - ป้ายชื่อต้นไม้ – ซากดึกดำบรรพ์ - ป้ายบอกทาง

กระบวนการพัฒนาแบบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยนำแบบเบื้องต้นไปพัฒนาหาข้อตกลงการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา ในส่วนงานของอาคารนิทรรศการ นิทรรศการภายในอาคาร เส้นทางเดินชมธรรมชาติและซากดึกดำบรรพ์ หอชมยอดไม้ ป้ายสื่อความหมาย และป้ายแสดงข้อมูล เนื่องจากในส่วนของอาคารนิทรรศการ และนิทรรศการภายในอาคาร ที่มววิจัยจะทำการออกแบบวิธีการ และอุปกรณ์ประกอบในการจัดแสดงเป็นหลัก ในส่วนของเนื้อหาของการจัดแสดง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านธรณีวิทยา และนักวิชาการป่าไม้จะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา ทั้งนี้กระบวนการออกแบบร่วมกันจะทำให้ทีมวิจัยสามารถออกแบบอุปกรณ์ในการจัดแสดงให้เหมาะสมกับรูปแบบเนื้อหาและความต้องการ ที่ผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา และนักวิชาการป่าไม้ต้องการสำหรับจัดแสดงข้อมูลได้ ในส่วนเส้นทางเดินชมธรรมชาติ และซากดึกดำบรรพ์ ทีมวิจัยได้ทำการออกแบบรูปแบบเบื้องต้นขึ้นมา แล้วจึงนำมาปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยาในเรื่องของการใช้วัสดุ และผลกระทบของโครงสร้างทางเดินที่จะมีต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงพื้นที่ที่อาจมีการทรุดตัวในอนาคต เนื่องจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลก ซึ่งจะทำให้โครงสร้างของเส้นทางเดินชมธรรมชาติ และซากดึกดำบรรพ์เสียหายได้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยาจะให้ความเห็นในเรื่องของการทำโครงสร้างในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง และพื้นที่ที่ควรหลีกเลี่ยงในการสร้างโครงสร้างของเส้นทางเดิน รวมถึงตำแหน่งที่เหมาะสมที่จะเป็นที่ตั้งของหอชมยอดไม้ ในเรื่องความมั่นคงของโครงสร้างดิน และมุมมองที่ดีที่สุดในการชมยอดไม้ ในส่วนงานป้ายต่าง ๆ ทีมวิจัยได้ออกแบบต้นแบบของป้ายชนิดต่าง ๆ จากความต้องการในการแสดงข้อมูลของป้ายแต่ละชนิด ซึ่งได้รับจากทีมผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา และส่งแบบป้ายต้นแบบต่อให้ทีมผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยาได้ทำงานต่อในส่วนของการเรียบเรียงเนื้อหาทั้งหมดที่จะให้ข้อมูลลงบนแผ่นป้ายแต่ละชนิดต่อไป

กระบวนการพัฒนาแบบสำหรับการประมาณราคา และการก่อสร้าง จะเป็นกระบวนการนำแบบแนวความคิดที่ได้พัฒนาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจนได้แนวทางที่ทุกฝ่ายเห็นชอบร่วมกันแล้วมาพัฒนารายละเอียดเป็นแบบก่อสร้างสำหรับการประมาณราคาในเบื้องต้น โดยการเพิ่มรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของอาคารทั้งในเรื่องของขนาด และระยะที่จะใช้ก่อสร้างจริง ชนิดของวัสดุในทุกส่วน เพิ่มรายละเอียดในส่วนโครงสร้างทั้งหมดได้แก่ โครงสร้างฐานราก โครงสร้างผนัง และโครงสร้างหลังคา รายละเอียดในเรื่องของงานระบบไฟฟ้าที่จะใช้ในอาคารนิทรรศการทั้งหมด โดยรายละเอียดของการพัฒนาแบบจะสำเร็จอยู่ในรูปของแบบก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม เมื่อการจัดทำแบบเสร็จสิ้นแล้วจึงจัดส่งแบบที่สร้างขึ้นให้กับผู้รับผิดชอบโครงการจากอำเภอแม่สะเรียงเพื่อดำเนินการประมาณราคาที่ถูกต้อง เพื่อเสนอขออนุมัติต่อหน่วยงานที่อนุมัติงบประมาณ และดำเนินการจัดจ้าง หาผู้รับเหมาสำหรับการก่อสร้างต่อไป

บทที่ 4

ผลของการศึกษา และ แนวทางการพัฒนา

จากระเบียบวิธีวิจัยในขั้นตอนต่างๆในบทที่ผ่านมา เกิดเป็นกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดแนวทางในการออกแบบและพัฒนาภูมิทัศน์ธรรมชาติให้กับพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งผลของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลของการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น

จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการพบว่า ในปัจจุบันพื้นที่มีการใช้งานเป็นสำนักสงฆ์ โดยมีพระสงฆ์พำนักประจำอยู่ 1 รูป สภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ระดับหนึ่ง ลักษณะทางธรณีวิทยาเป็นภูเขาหินปูน ที่พบซากดึกดำบรรพ์กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ มีการทำป่ายบออกตำแหน่ง และชนิดประเภทของซากดึกดำบรรพ์ ตามจุดต่างๆในลักษณะชั่วคราว ซึ่งเกิดจากการระบุตำแหน่งในการสำรวจเบื้องต้นของรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร นักธรณีวิทยา อีกทั้งยังพบลักษณะการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกเกิดเป็นหลุมยุบ รอยโค้งตัว และแผ่นดินแยกได้อย่างชัดเจน มีเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ที่เกิดจากการเดินเป็นประจําขึ้นเป็นแนว แต่ยังไม่มีความชัดเจน และความปลอดภัยมากนัก อีกทั้งป้ายที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์ในบางจุดยังให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

ภาพที่ 4.1 สำนักสงฆ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 4.2 แนวเคลื่อนตัวของเปลือกโลก เกิดแนวโค้งตัว(ซ้าย) และหลุมยุบ(ขวา)

จากการทำงานร่วมกับรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร นักธรณีวิทยาของโครงการ พบว่าพื้นที่ของโครงการมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา ที่สามารถพบได้เพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งให้ความรู้เชิงอนุรักษ์เกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์ จากเดิมที่ผู้เข้ามาเยี่ยมชมจะได้เห็นรูปร่างของซากดึกดำบรรพ์ และป้ายชื่อเท่านั้น แนวทางการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติที่สมบูรณ์ ควรจะมีการให้ความรู้เพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ เช่น ชื่อเรียกทางวิทยาศาสตร์ การเกิดของซากดึกดำบรรพ์ ระยะเวลาในการเกิด สภาพของพื้นที่ในยุคที่เกิดซากดึกดำบรรพ์ ตลอดจนเครื่องมือในการขุดค้น และ รวมทั้งการให้ความรู้เชิงอนุรักษ์เกี่ยวกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่พบในพื้นที่ เช่น เรื่อง พืชศาสตร์ ลักษณะของต้นไม้ ลักษณะหิน ลักษณะดิน เพื่อเป็นการใช้ศักยภาพพื้นที่ จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเต็มที่ และเป็นการสร้างแหล่งความรู้ทางธรณีวิทยาแห่งใหม่ให้กับประเทศไทยด้วย

ภาพที่ 4.3 สภาพเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ก่อนการปรับปรุง

ภาพที่ 4.4 ซากดึกดำบรรพ์ที่พบในพื้นที่ และป้ายบอกประเภท

ภาพที่ 4.5 สภาพธรรมชาติของพื้นที่โครงการที่แตกต่างกันในแต่ละฤดู (ภาพซ้าย-ฤดูฝน ภาพขวา-ฤดูหนาว)

4.2 ผลการวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาตำบล

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ทั้งของ จังหวัด อำเภอ และตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่วิจัยของโครงการ ทำให้ทราบถึงทิศทาง และแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวมทั้งหมดจากนโยบายระดับต่าง ๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์จะนำไปใช้ในการออกแบบ วางผังเพื่อพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาที่วางไว้ ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาพบว่า ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลต่างให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการสองส่วนคือ นโยบายการพัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และนโยบายการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความตั้งใจที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ให้เป็นที่ยูจกในระดับภูมิภาค ด้วยกระบวนการทำงานหลักสองส่วนด้วยกันคือ การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ การบริการของแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้ได้มาตรฐานที่ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดจะอยู่ในแนวความคิดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ในแผนงานทุกระดับให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ด้วยแผนการทำงานต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ เช่นการพัฒนาสนับสนุนระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ และการรณรงค์สร้างจิตสำนึกร่วมกับอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องทั้งสองส่วนที่มีความสัมพันธ์ กับแนวทางการพัฒนาโครงการ ทำให้เห็นความชัดเจนในทิศทางการพัฒนาโครงการไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ควรมีการออกแบบโครงการให้มีความน่าสนใจ และแสดงลักษณะเด่นของพื้นที่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และโครงการต้องมีรูปแบบที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ มีการจัดการสภาพแวดล้อมที่ดี และเป็นพื้นที่ที่ปลูกฝังการสร้างจิตสำนึกเชิงอนุรักษ์ ให้มีความรักและหวงแหนธรรมชาติแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่มาเยี่ยมชมโครงการ

4.3 ผลของการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการประชุมร่วมกับผู้รับผิดชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยทีมช่างเจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลแม่สะเรียง เจ้าหน้าที่จากอำเภอแม่สะเรียง ปลัดอาวุโสอำเภอแม่สะเรียง นายอำเภอแม่สะเรียง ดร.กมลไชย คชชา

จากสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร ผู้เชี่ยวชาญทาง ธรณีวิทยา รวมทั้งผู้อยู่อาศัย และผู้ดูแลพื้นที่อื่นๆเช่น พระสงฆ์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงการร่วมกัน

จากข้อมูลทางธรณีวิทยาแสดงให้เห็นว่า พื้นที่โครงการมีศักยภาพที่จะให้ความรู้ทางธรณีวิทยา และสามารถ พบได้เพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย จึงมีความเห็นจากการประชุมร่วมกันว่า พื้นที่วิจัยสมควรจะได้รับการพัฒนาอย่างมี แบบแผน โดยมีทิศทางจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและบริหารจัดการโครงการที่ชัดเจน เพื่อเป็นแหล่งความรู้ทาง ธรณีวิทยาแหล่งใหม่ของประเทศ โดยควรพัฒนาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานมากขึ้น โดยเฉพาะการ จัดเตรียมเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ที่สะดวกสบาย มั่นคงถาวร และปลอดภัยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการ กำหนดเส้นทางที่ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการจัดสร้างอาคารสำหรับจัดนิทรรศการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ ธรณีวิทยา พันธุ์ไม้ และทรัพยากรอื่นๆที่พบในพื้นที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบเพิ่มเติมด้วยเช่น ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน ม้านั่ง โคมไฟ ถังขยะ ป้ายบอกทิศทาง และป้ายบอกชื่อประเภทของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลายควรออกแบบให้มีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของอาคารสำนัก สงฆ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการก่อนหน้านี้ จากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสรุปว่า สมควรที่จะเก็บรักษาการใช้งาน เดิมไว้ ไม่ควรย้ายออกจากพื้นที่ เพราะเป็นการใช้งานที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกับโครงการได้ แต่จะต้องทำการปรับปรุง ให้ดีขึ้นทั้งด้านความมั่นคงแข็งแรง และความสวยงาม ส่วนสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอื่น ๆ ทั้งต้นไม้ และก้อนหิน ที่ กระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ ควรเก็บรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุดทั้งก่อนและหลังการก่อสร้าง ซึ่งในการประชุม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อสรุปของกิจกรรม อาคารและสิ่งก่อสร้างทั้งหมดในโครงการไว้ทั้งหมด 12 หัวข้อดังนี้

1. ก่อสร้างถนน จากสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 สาขาแม่สะเรียง เป็นถนนโครงสร้าง คสล. กว้าง 4 เมตร ยาว 695 เมตร (พื้นที่ก่อสร้างไม่น้อยกว่า 2,780 ตารางเมตร)
2. ลานจอดรถด้านล่าง โครงสร้าง คสล. พื้นที่ไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร
3. ทางเดินขึ้น ระยะทางประมาณ 80 เมตร จากลานจอดรถด้านบน ถึงอาคารแสดงนิทรรศการ
4. ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณภูมิสงฆ์ รวมทั้งระบบสาธารณูปโภค
5. ก่อสร้างอาคารแสดงประวัติ ข้อมูล และตัวอย่างของซากดึกดำบรรพ์ (ศูนย์ข้อมูลของโครงการ และร้านขายของที่ระลึก)
6. นิทรรศการในอาคารศูนย์ข้อมูลฯ เช่น หุ่นจำลองแสดงสภาพแวดล้อมของโครงการทั้งหมด แผนผัง แผนที่โครงการ ที่แสดงข้อมูลต่าง ๆ ของพื้นที่ และตำแหน่งของซากดึกดำบรรพ์ ระบบแสงเสียง
7. ทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์กว้าง 1 เมตร โครงสร้างบางจุดเป็นไม้ พื้นที่ที่ปูพื้นไม้ จะมีราวกันตกโปร่งเป็น เหล็ก หรือไม้ในบางจุด คดเคี้ยวไปตามภายในโครงการ ความยาวทั้งสิ้นประมาณ 1.5 กิโลเมตร เพื่อชมซาก ดึกดำบรรพ์ในตำแหน่งที่สำคัญได้ทั่วทั้งโครงการ
8. ศาลาที่พักจำนวน 2 หลัง ระหว่างเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์
9. ห้องน้ำชาย - หญิง 1 หลัง (ห้องส้วม 2 ห้อง ที่ล้างหน้า 2 แห่ง) ก่อนทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์
10. ห้องน้ำ 1 ห้อง (โถปัสสาวะ 1 โถ โถส้วม 1 โถ ที่ล้างหน้า 1 แห่ง)
11. ป้ายภายในโครงการมีทั้งหมด 4 ประเภท
 - ป้ายแสดงผังใหญ่ของโครงการทั้งหมด 2 ป้าย วางไว้บริเวณที่จอดรถด้านล่าง 1 ป้าย วางไว้ ด้านบน ก่อนเข้าเดินชมซากดึกดำบรรพ์ 1 ป้าย

- ป้ายสื่อความหมายเฉพาะสำหรับอธิบายลักษณะเด่นทางชีววิทยา
- ป้ายเล็กเฉพาะตัวสำหรับแสดงข้อมูลแต่ละซากดึกดำบรรพ์ และพืชพันธุ์แต่ละชนิด ซึ่งข้อมูลภายในป้ายประกอบด้วย ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ผู้พบ และข้อมูลทั่วไปของซากดึกดำบรรพ์ และพืชพันธุ์นั้นๆ
- ป้ายชี้บอกทิศทาง ปากทางเดินเข้าชมซากดึกดำบรรพ์

12. สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ถังขยะ ม้านั่งพัก โคมไฟสนาม และอื่น ๆ

ภาพที่ 4.6 ภาพการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องขั้นตอนการก่อสร้าง ณ อำเภอ แม่สะเรียง : มิถุนายน 2553

4.4 ผลการสำรวจพื้นที่โครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการสำรวจพื้นที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการก่อสร้างศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมในโครงการ อย่างละเอียด และกำหนดตำแหน่งที่จะสร้างอาคารในโครงการร่วมกันระหว่างทีมวิจัย สถาปนิก นักธรณีวิทยา และ หน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่ และการพัฒนาโครงการ การสำรวจเป็นการเดินสำรวจภายในพื้นที่โครงการ โดยทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไปในขณะเดียวกันระหว่างการสำรวจสถานที่จริง และทำการกำหนดจุดที่เหมาะสมในการตั้งอาคารร่วมกัน รวมทั้งกำหนดชนิดของวัสดุที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้สร้างอาคาร และส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการในระหว่างการเดินสำรวจอีกด้วย โดยภาพรวมของพื้นที่โครงการ มีลักษณะ พื้นเป็นหินก้อนใหญ่ใฝ่ล้นผืนผิวดินกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ พื้นที่ทั้งหมดถูกปกคลุมด้วยต้นไม้ใหญ่หลายชนิด โดยส่วนมากมีลักษณะลำต้นตรง ความสูง ตั้งแต่ 4 – 6 เมตร จากแนวทางการออกแบบภาพรวมของโครงการ ที่ต้องการให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเดิม นำไปสู่การออกแบบองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของโครงการซึ่ง มีรายละเอียดของผลการสำรวจพื้นที่ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.7 การสำรวจพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : ธันวาคม 2552

ภาพที่ 4.8 การสำรวจพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง : มกราคม 2553

จากการสำรวจร่วมกันพบว่า ก่อนเข้าถึงพื้นที่โครงการ มีพื้นที่ราบบริเวณหนึ่ง พื้นที่ประมาณ 200 ตารางเมตร สามารถปรับเป็นที่จอดรถได้ อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่ไม่มีต้นไม้ใหญ่ จึงมีผลกระทบไม่มากในการปรับพื้นที่ ดังนั้น พื้นที่ราบส่วนนี้ จึงเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่จอดรถของโครงการมากที่สุด และอีกด้านหนึ่ง ยังเป็นการกันพื้นที่จอดรถให้อยู่แยกส่วน ไม่ให้รบกวนพื้นที่เยี่ยมชม และศึกษาซากดึกดำบรรพ์ จากพื้นที่ที่จะพัฒนาปรับปรุงเป็นที่จอดรถด้านล่าง สามารถทำทางเดินเท้า และถนนคอนกรีตขึ้นสู่พื้นที่โครงการด้านบนได้ แต่มีความลาดชันค่อนข้างมาก และผิวดินค่อนข้างลื่น ทางเดินเท้าจะกำหนดให้แยกออกจากถนน และควรทำให้มีลักษณะเป็นบันไดหิน เพื่อความปลอดภัย และความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ลักษณะการก่อกั้นจะต้องสามารถระบายน้ำได้เพื่อป้องกันการลื่นจากน้ำที่ขัง สองข้างของทางเดิน ควรปลูกไม้ยืนต้นเพื่อป้องกัน หน้าดินลื่นไถล โดยทางเดิน ควรจัดให้มีความกว้างประมาณ 1.20 เมตร ตลอด ระยะทางประมาณ 80 เมตร ระหว่างที่จอดรถเข้าสู่พื้นที่กิจกรรมของโครงการ

จากการสำรวจร่วมกันพบว่า เนื่องจากพื้นที่โครงการ มีบริเวณที่เป็นที่ราบโล่งจำนวนไม่มาก จึงวางตำแหน่งอาคารหลักสองหลังคือ ศาลาเอนกประสงค์ (ธรรมศาลา) และ อาคารนิทรรศการ แยกออกจากกัน ตามลักษณะการใช้งาน โดยที่ตำแหน่งในเข้าถึงเป็นจุดแรกเหมาะที่จะเป็น ศาลาเอนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ล้อมรอบด้วยต้นไม้ใหญ่ ซึ่งการใช้งานสามารถปรับพื้นที่ให้สอย เพื่อรองรับกิจกรรมทางศาสนาเช่น เป็นพื้นที่สำหรับปฏิบัติธรรม อบรม หรือฟังเทศน์ได้ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับความต้องการของพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในพื้นที่ และเพื่อรองรับการทำกิจกรรมของเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่มาเยี่ยมชมพื้นที่ได้ โดยอาคารธรรมศาลา ที่มีลักษณะ

การใช้งานเป็นอาคารเอนกประสงค์ ควรมีลักษณะเปิดโล่ง เพื่อระบายอากาศ การออกแบบจึงนำลักษณะลำต้นของต้นไม้ใหญ่ที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ มาเป็นแนวคิดในการออกแบบรูปทรงอาคาร โดยออกแบบให้อาคารธรรมศาลามีลักษณะเปิดโล่งทั้งสี่ด้าน ในระดับสายตามองเห็นเพียงเสาของอาคารโดยที่เสาออกแบบให้เป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กเปลือยให้เห็นผิววัสดุ ให้กลมกลืนกับ ลำต้นของต้นไม้ที่มีผิวตามธรรมชาติ พื้นอาคารธรรมศาลา ออกแบบให้มีการปรับระดับให้เรียบ สำหรับการใช้งานโดยที่ บางส่วนที่เป็นหินธรรมชาติก็ให้หินโผล่ขึ้นมาตามสภาพปัจจุบัน ด้วยแนวความคิดที่ เป็นการออกแบบโดยเคารพต่อสภาพแวดล้อมเดิมในพื้นที่

ภาพที่ 4.9 พื้นที่จุดที่เหมาะสมสำหรับการสร้างอาคารเอนกประสงค์

โดยในบริเวณใกล้เคียงอาคารธรรมศาลา เหมาะสมที่จะสร้างกุฏิ หอฉัน และโรงครัวขนาดเล็ก สำหรับพระสงฆ์ที่พำนัก และใช้เป็นส่วนตัวด้วย และเนื่องด้วยอาคารตั้งอยู่ใกล้ พื้นที่กิจกรรมที่ จะมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก จึงควรให้มีการออกแบบการสร้างระแนงเป็นผนังบังสายตาด้วยวัสดุธรรมชาติเพื่อความเรียบร้อย มิดชิดและกลมกลืน

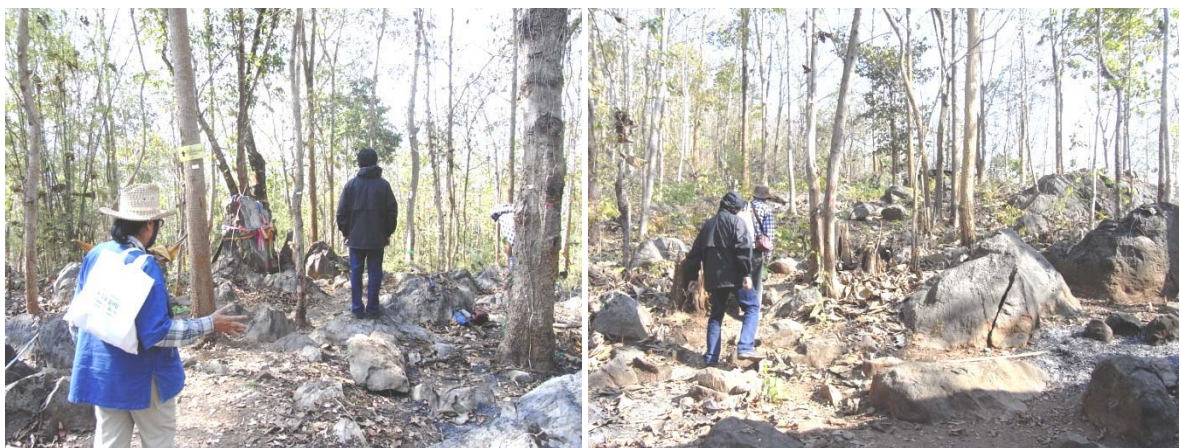
ตำแหน่งที่ตั้งของอาคารนิตยการ จากการสำรวจมีความเห็นร่วมกันว่า สมควรให้อยู่ในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของกุฏิสงฆ์เดิม เนื่องจากเป็นจุดที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนและเข้าถึงได้สะดวกที่สุด อีกทั้งกุฏิสงฆ์เดิมมีความทรุดโทรมมาก จึงสมควรรื้อถอน และจัดสร้างขึ้นในตำแหน่งใหม่ โดยรูปแบบของอาคารนิตยการควรจะมีลักษณะการใช้งานที่มิดชิด และสามารถปิดได้ในเวลากลางคืน และเพื่อให้เหมาะสมกับการจัดนิตยการและการดูแลความปลอดภัย จึงออกแบบอาคารให้มีลักษณะปิดล้อมสามด้าน โดยรูปแบบของอาคารออกแบบให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยใช้หินเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างเป็นผนังอาคารทั้งสามด้าน ด้วยวัสดุที่เป็นหินประกอบกันเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ทำให้อุณหภูมิเย็น และถูกปิดล้อม จึงแก้ปัญหาโดยการเว้นช่องแสง และ หน้าต่างด้วยวิธีการเว้นหินที่วางเป็นช่องว่าง เพื่อรับแสงธรรมชาติจากภายนอกอาคาร และดึงมุมมองจากภายนอกเข้าสู่อาคาร ไม่ให้ภายในอาคารรู้สึกทึบและถูกตัดขาดจากสภาพแวดล้อมภายนอกมากเกินไป

ภาพที่ 4.10 พื้นที่อาคารสำนักสงฆ์เดิมที่มีความทรุดโทรมควรรย้ายที่และปรับเป็นอาคารนิทรรศการ

บริเวณใกล้เคียงควรจัดให้มีห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกในการรองรับผู้เยี่ยมชมจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่ยังไม่มีห้องน้ำรองรับการใช้งานอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องจัดสร้างห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะเพิ่มเพื่อรองรับการใช้งานในอนาคต โดยจะต้องรองรับการใช้งานพร้อมกันได้ อย่างน้อย 6 คน และรูปแบบอาคารต้องมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และอาคารอื่น ๆ ภายในโครงการ

เส้นทางเดินชมชาวกดิกดำบรรพ์ ควรออกแบบให้มีการอำนวยความสะดวกในการเดินชมชาวกดิกดำบรรพ์ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมจริงตามธรรมชาติ จากเดิมที่เป็นทางเดินตามธรรมชาติ ควรจัดให้ทางเดินยกระดับจากพื้นดินมีโครงสร้างที่แข็งแรง พร้อมราวจับตลอดเส้นทางเดิน ส่วนหนึ่งเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เยี่ยมชมโครงการ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อป้องกันการรบกวนสภาพแวดล้อมเดิมของธรรมชาติ โดยการพัฒนาให้รักษาแนวเส้นทางเดิมเป็นหลัก และเพิ่มเส้นทางเดินอื่น ๆ ในบริเวณที่พบชาวกดิกดำบรรพ์ที่น่าสนใจเป็นเส้นทาง โดยที่เส้นทางเดินชมกลุ่มชาวกดิกดำบรรพ์ต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง เป็นระยะทางรวมทั้งสิ้นประมาณ 1 กิโลเมตร โดยทำเป็นลักษณะเส้นทางเดินวนรอบ เริ่มต้นจากลานกิจกรรมหน้ากุฏิสงฆ์ปัจจุบัน และวนกลับมาที่ลานกิจกรรม โดยไม่ต้องเดินย้อนทางเดิม

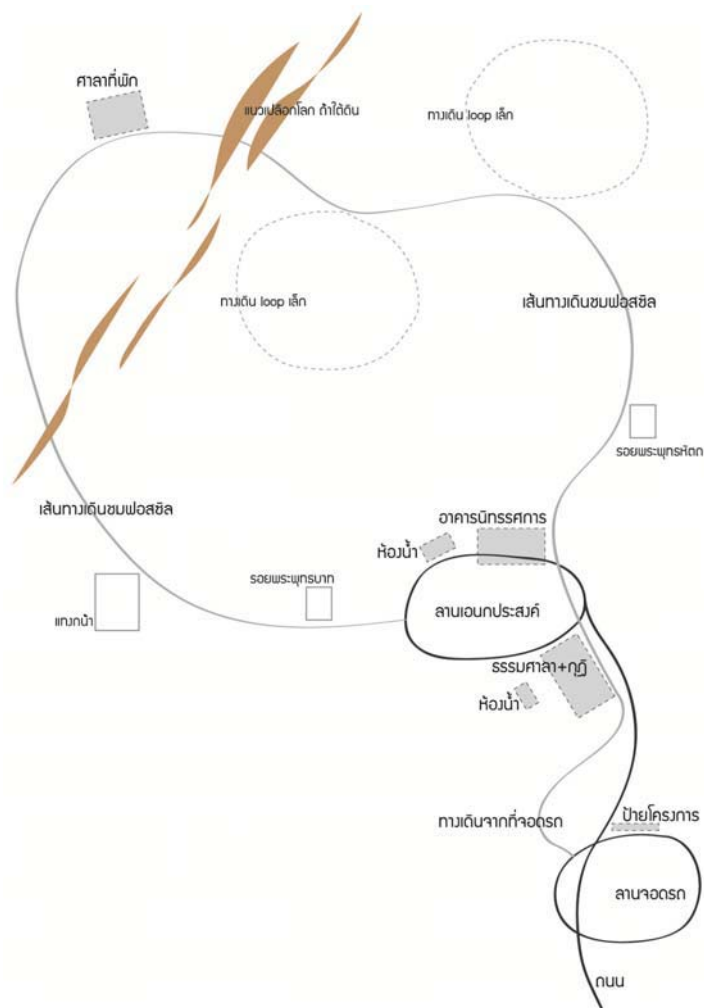

ภาพที่ 4.11 เส้นทางเดินชมธรรมชาติและชาวกดิกดำบรรพ์ ควรปรับให้มีความสะดวกและปลอดภัยมากขึ้น

ตลอดเส้นทางเดิน มีการจัดทำป้ายบอกทาง และป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับชาวกดิกดำบรรพ์ในแต่ละจุด ด้วยวัสดุที่คงทนถาวรสามารถตั้งอยู่กลางแจ้งได้ สำหรับโครงสร้างของเส้นทางเดินชมชาวกดิกดำบรรพ์ไม่ควรใช้วัสดุที่เป็นไม้ เนื่องจากในพื้นที่มีปลวกเยอะมาก การใช้วัสดุที่เป็นไม้ในโครงสร้างหลักจะทำให้ต้องมีการซ่อมบำรุงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง

จะเป็นภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาในอนาคต นอกจากป้ายในส่วนเส้นทางเดินชมธรรมชาติและชาวดึกดำบรรพ์แล้ว ในส่วนอื่น ๆ ควรจัดให้มีป้ายโครงการ ซึ่งควรเป็นป้ายขนาดใหญ่ แสดงรายละเอียดภาพรวมแผนที่ของโครงการทั้งหมด จัดให้มีสองป้าย ตั้งอยู่บริเวณลานจอดรถป้ายหนึ่ง และบริเวณลานกิจกรรม อีกป้ายหนึ่ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถอ่านข้อมูลได้ทั่วถึง วัสดุที่ใช้จัดทำต้องมีความแข็งแรงถาวร สามารถตั้งอยู่กลางแจ้งได้เช่นกัน

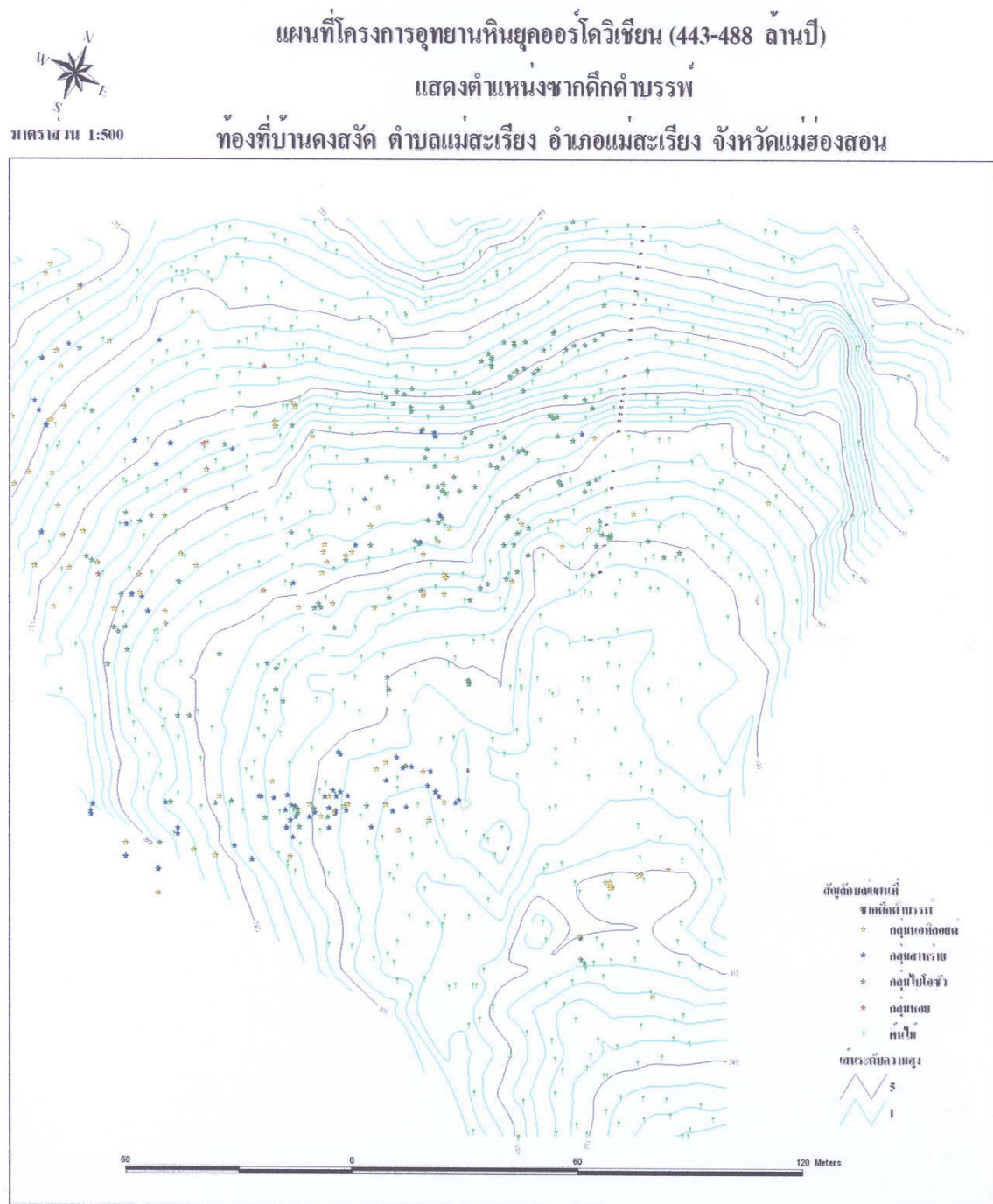
ระหว่างเส้นทางเดินชมชาวดึกดำบรรพ์ ซึ่งมีระยะทางยาวประมาณ 1 กิโลเมตร ควรจะจัดให้มีศาลาพักผ่อนระหว่างทาง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และโดยศักยภาพของพื้นที่ สามารถทำศาลาที่พักให้เป็นศาลาชมยอดไม้ และพื้นที่จัดกิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ สำหรับนักเรียนนักศึกษาได้ ซึ่งจากการสำรวจและกำหนดที่ตั้งสำหรับอาคารต่าง ๆ ในโครงการร่วมกัน ได้จัดทำแผนที่เบื้องต้น เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อสรุปของการพัฒนาโครงการร่วมกันดังนี้

ภาพที่ 4.12 ผังโครงการที่ได้จากการสำรวจ และออกแบบที่ตั้งอาคารเบื้องต้น

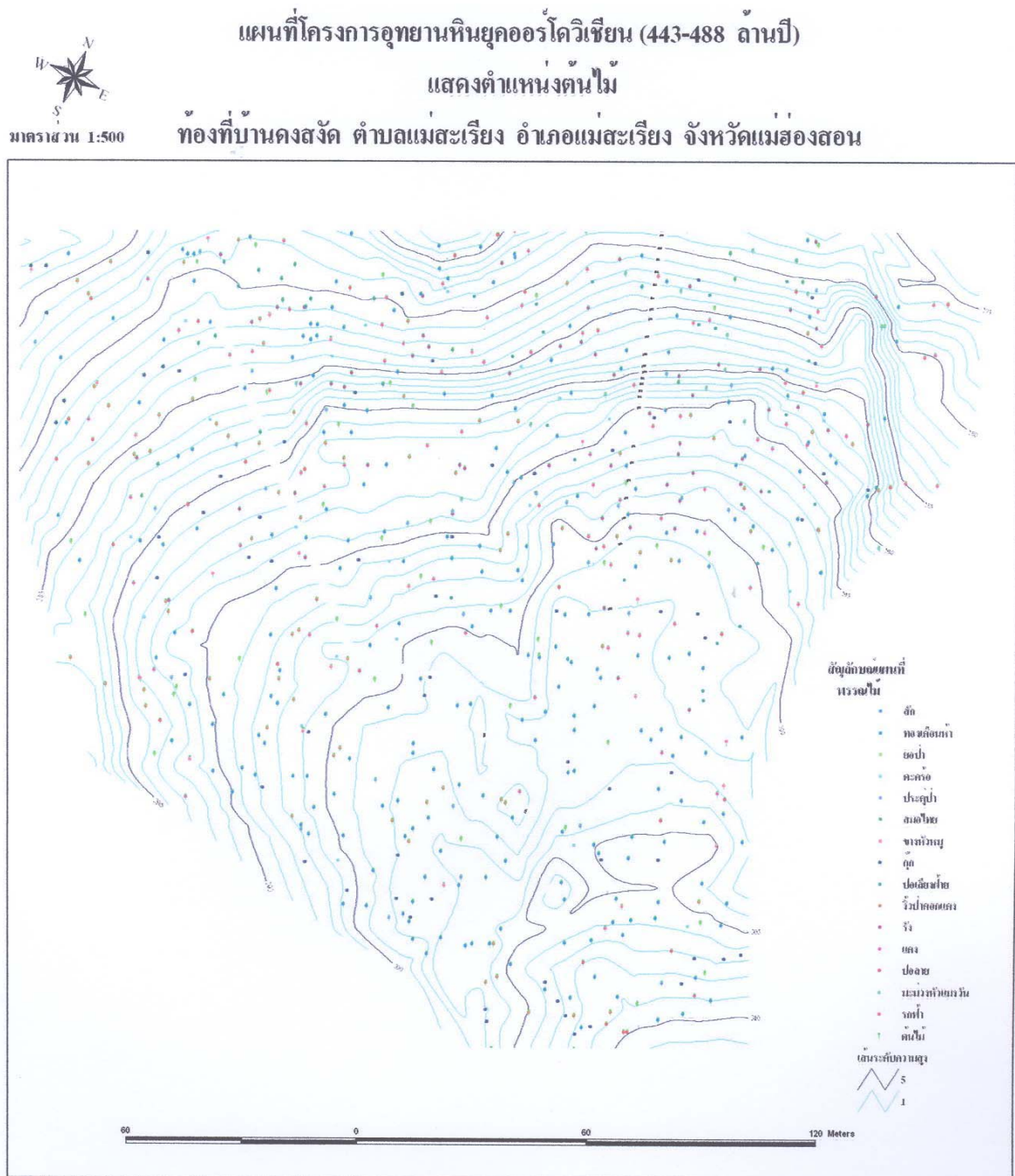
จากการสำรวจพื้นที่ร่วมกับนักธรณี และนักวิชาการป่าไม้ และทีมงานจากหลายหน่วยงาน ในตอนท้ายของการดำเนินงานในส่วนนี้ คณะทำงานได้จัดทำแผนที่ที่มีความละเอียด และถูกต้องในมาตราส่วน และทิศทาง ซึ่งแสดงเส้นชั้นความสูง ตำแหน่ง และการกระจายตัวของชาวดึกดำบรรพ์ สภาพทางธรณี และพันธุ์ไม้ที่สำคัญในพื้นที่ ซึ่งจะใช้เป็นแผนที่ฐาน ที่คณะทำงานแต่ละฝ่ายจะใช้ในการทำงานในส่วนของตนเองต่อไป ผู้วิจัยได้ใช้แผนที่นี้เป็นแผนที่ฐาน ในการ

กำหนดเส้นทางเดินที่สัมพันธ์กับการกระจายตัวของซากดึกดำบรรพ์ในพื้นที่ และกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร และองค์ประกอบต่างๆในพื้นที่เช่น ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 4.13 ผังแสดงตำแหน่งและชนิดของซากดึกดำบรรพ์ที่พบในโครงการ

ที่มา : รายงานการเข้าตรวจสอบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ โครงการอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443- 488 ล้านปี) บ้านดงสังัด อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 4.14 ผังแสดงตำแหน่งและชนิดต้นไม้ใหญ่ ที่พบในโครงการ

ที่มา : รายงานการเข้าตรวจสอบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ โครงการอุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443- 488 ล้านปี) บ้านดงสังข์
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.5 ผลการสำรวจชุมชน และสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้อง

นอกจากการสำรวจพื้นที่โครงการร่วมกันแล้ว คณะวิจัยยังได้ทำการสำรวจภาคสนาม ในบริเวณหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการ เพื่อสำรวจลักษณะทางสถาปัตยกรรม การอยู่อาศัย และวิถีชีวิต ของชาวบ้านในอำเภอแม่สะเรียง ซึ่งพบว่าถึงแม้ว่าวิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มมีความสะดวกสบายมากกว่าแต่ก่อนเช่น มีการตัดถนนคอนกรีตเข้ามาในหมู่บ้าน มีการนำวัสดุสมัยใหม่เช่น กระฉก และคอนกรีตเข้ามาใช้เป็นวัสดุในการก่อสร้างบ้านให้มั่นคงถาวรมากขึ้นแล้ว แต่ในองค์ประกอบรายละเอียดอื่นๆ เช่น รั้วบ้าน หรือ ผนังบ้านบางส่วน ชาวบ้านยังคงเลือกใช้วัสดุ ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นเช่น ไม้ไผ่ โดยนำมาขัดสานเป็นผนังลวดลายท้องถิ่นแบบต่างๆ การใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นพื้นสำหรับเกี๊ยะนา หรือ การใช้ใบตองตึงมามุงหลังคาในบ้าน และอาคารชั่วคราว ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านในบริเวณนี้ ยังคงไว้ซึ่งความรู้ และภูมิปัญญาในการประยุกต์ใช้วัสดุที่หาได้ตามธรรมชาติในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.15 รั้วไม้ไผ่แบบต่างๆ ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในอำเภอแม่สะเรียง

ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ เพราะการพัฒนาโครงการต้องการให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยที่ยังคงต้องการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นรูปแบบของส่วนประกอบในโครงการจะเป็นการดึงเอาข้อเด่นของภูมิปัญญาการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับวัสดุสมัยใหม่ที่มีความคงทนถาวรมากกว่า การออกแบบในรายละเอียด และการใช้วัสดุจึงเลือกไม้ไผ่ โดยนำลักษณะการสานไม้ไผ่ในหลาย ๆ รูปแบบมาใช้ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการเข้าด้วยกัน และไม้ไผ่ยังสามารถหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น มีราคาถูก และหาช่างที่ถนัดทำงานไม้ไผ่ได้ไม่ยาก

ภาพที่ 4.16 การนำวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ในท้องถิ่นมาก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย

ภาพที่ 4.17 การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง ทำให้เกิดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่

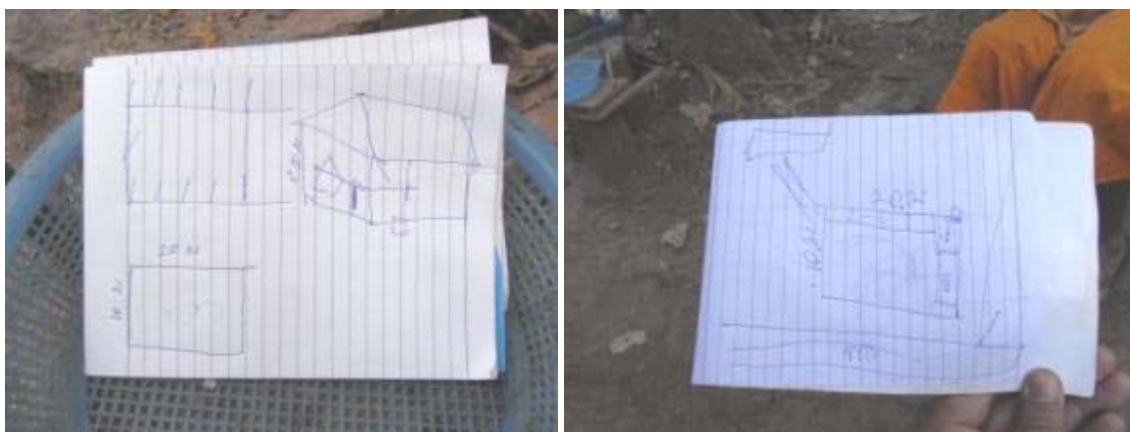
4.6 ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ

ด้วยพื้นที่โครงการเป็นพื้นที่ในการดูแลรับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง และในพื้นที่มี พระสงฆ์ 1 รูป พำนักอยู่ก่อนหน้านี้ ก่อนการออกแบบจึงจัดให้มีการชี้แจงรายละเอียดของการทำงาน และสำรวจความคิดเห็นของพระสงฆ์ ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรง ซึ่งทางพระสงฆ์มีความเห็นด้วยกับการพัฒนาพื้นที่เป็น แหล่งเรียนรู้ทางธรณี และธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็อยากให้พัฒนาอาคารสำหรับพุทธศาสนาควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันมีศรัทธาชาวบ้าน รวมทั้งคณะศรัทธาจากต่างจังหวัด ได้เข้ามานมัสการ และเยี่ยมชมรอยพระ พุทธหัตถ์ และ รอยพระพุทธรูปในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ถ้าต้องการพัฒนาพื้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ทางพระสงฆ์ก็ไม่ ขัดข้องแต่อย่างใด เพียงแต่อยากจะขอสงวนพื้นที่บางส่วนของโครงการไว้สร้างศาลาปฏิบัติธรรมขึ้นในอนาคต เนื่องจาก การมีศาสนสถานในพื้นที่ จะทำให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมโครงการมีความเคารพในพื้นที่มากขึ้น โดยอาคารที่จะออกแบบจะ กำหนดให้มีหน้าที่ใช้สอยเป็นศาลาอเนกประสงค์ ที่สามารถใช้สำหรับประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมการให้ ความรู้ทางธรณี และธรรมชาติได้ทั้งสองประเภท โดยมีพื้นที่เก็บของส่วนหนึ่ง และในบริเวณใกล้เคียงจะจัดให้มีพื้นที่ สำหรับเป็นโรงครัว และห้องน้ำสำหรับพระสงฆ์ และเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว จะมีการสร้างผนังบังสายตาด้วยวัสดุ ธรรมชาติในส่วนนี้ด้วย

ภาพที่ 4.18 การสำรวจพื้นที่ร่วมกัน สอบถามความคิดเห็นและขอคำแนะนำในการปรับปรุงพื้นที่จากพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในพื้นที่

ขณะเดียวกันได้ถามความคิดเห็นจากพระสงฆ์ เกี่ยวกับการออกแบบ และความต้องการอาคารสำหรับเป็นกุฏิ พระสงฆ์ และธรรมศาลา และได้ใช้กระบวนการนี้ ให้พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนการสำรวจพื้นที่ที่เหมาะสม สำหรับก่อสร้างอาคาร การออกแบบ และวางผังปรับสภาพแวดล้อมโดยรอบอาคาร รวมทั้งพัฒนาโครงการร่วมกับทีม วิจัย นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังได้อธิบายถึงศักยภาพของพื้นที่ว่า ในปัจจุบันมีระบบประปาภูเขาใช้อยู่แล้ว ทำให้สามารถ ลดต้นทุนการก่อสร้างระบบประปาได้ และพระสงฆ์ยังได้เล่าถึงสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ระบบพลังงานความร้อนแสงอาทิตย์ ไม่เหมาะกับการใช้งานในพื้นที่นี้ และการดูแลพื้นที่ในระยะยาวให้ระวังเรื่องไฟ พายุที่มักจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อนเป็นประจำ

ภาพที่ 4.19 ภาพร่างจากพระสงฆ์แสดงถึงแนวความคิดด้านรูปทรง และขนาดของธรรมศาลา

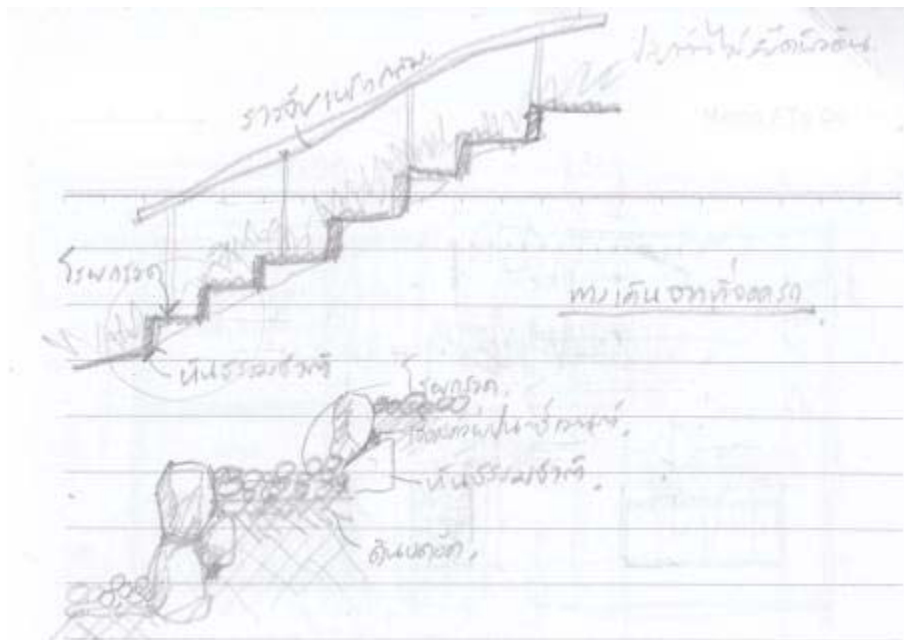
ภาพที่ 4.20 บริเวณพื้นที่ที่พระสงฆ์เสนอให้เป็นตำแหน่งที่ตั้งของธรรมศาลาที่จะทำการก่อสร้าง

4.7 ผลการออกแบบ และพัฒนาแบบ

ขั้นตอนในการออกแบบ และพัฒนาแบบประกอบด้วยการทำงานหลัก 3 ขั้นตอนคือ หนึ่ง-การออกแบบแนวความคิด และภาพรวมของโครงการ สอง-การนำแนวความคิดที่ได้ไปพัฒนา และขอความคิดเห็นจากทางธรณีวิทยานักวิชาการป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนได้แนวความคิดในการพัฒนาที่ไปในทางเดียวกัน และสาม-การออกแบบรายละเอียดขั้นสมบูรณ์ เพื่อจัดทำเป็นแบบก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม เสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการก่อสร้างต่อไป

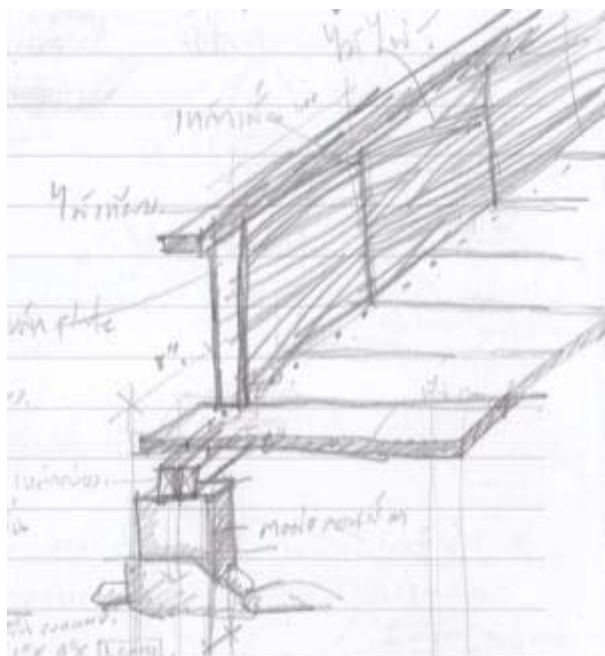
การออกแบบแนวความคิดของโครงการทั้งหมด อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนาม และการประชุมขอความคิดเห็นจากหน่วยงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การออกแบบแนวความคิดจะกำหนดภาพรวมของโครงการขึ้น ในเรื่องของรูปทรงของอาคาร การใช้วัสดุและการวางผังที่ไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด วัสดุหลักที่เลือกใช้ในโครงการมี 2 ประเภทคือ หินธรรมชาติ และไม้ไผ่ โดยหินธรรมชาติจะเป็นการแสดงออกถึงลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเนินเขาที่มีซากดึกดำบรรพ์กระจายตัวอยู่ตามก้อนหินเป็นจำนวนมาก การใช้หินจะใช้ในส่วนของอาคารนิทรรศการเป็นหลัก และใช้ตกแต่งประกอบส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเช่น ทางเดิน การใช้ไม้ไผ่จะใช้เทคนิคในการจักสานไม้ไผ่เป็นรูปแบบต่างๆตามที่พบในอาคารพื้นถิ่นในชุมชนบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งของโครงการ

การออกแบบทางเดินจากลานจอดรถเข้าสู่โครงการ ออกแบบเป็นขั้นบันไดโดยการเรียงหินธรรมชาติ ลูกตั้งเป็นหินก้อนใหญ่เชื่อมต่อกันด้วยปูนซีเมนต์ เพื่อเพิ่มความแข็งแรง ลูกนอนเป็นดินบดอัดโรยทับด้วยกรวดแม่น้ำที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้น้ำขัง รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ผิวการยึดเกาะเวลาเดิน

ภาพที่ 4.21 ภาพร่างแสดงแนวความคิดในการออกแบบทางเดินจากลานจอดรถเข้าสู่พื้นที่โครงการ

เส้นทางเดินชมธรรมชาติ และชากดึกดำบรรพ์ออกแบบให้มีการยกพื้นจากผิวดิน ด้วยโครงสร้างปูน ทางเดินทั้งหมดจัดทำด้วยโครงสร้างเหล็กกว้างประมาณ 1 เมตร ตลอดเส้นทางปิดวัสดุทางเดินด้วยไม้เทียม ซึ่งมีการตกแต่งผิวและสีคล้ายกับไม้จริง แต่มีความคงทนมากกว่า และสามารถป้องกันปลวกได้ ออกแบบให้มีราวกันตก ด้านหนึ่งของทางเดิน โครงสร้างหลักทั้งหมดเป็นเหล็ก

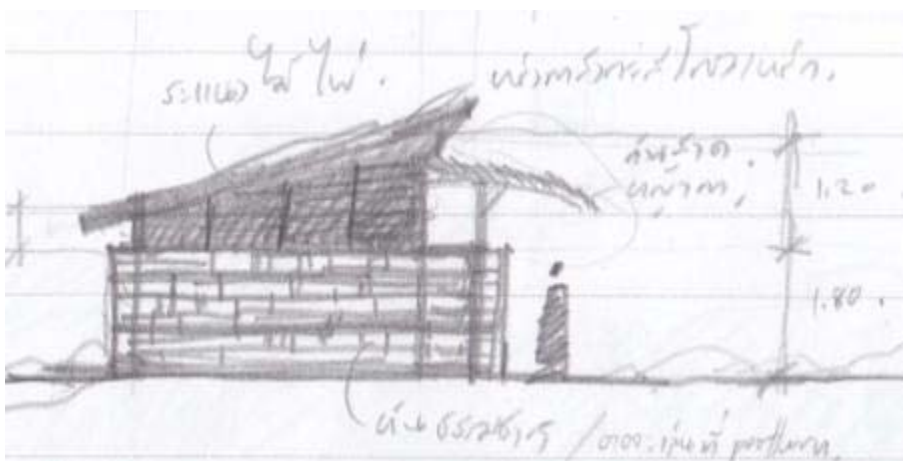
ภาพที่ 4.22 ภาพร่างแสดงแนวความคิดในการออกแบบทางเดินชมธรรมชาติ และชากดักดำบรรพ์

โคมไฟสนามทั้งหมดที่ใช้ในโครงการ ออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย และมีการใช้งานที่เหมาะสม ขึ้นรูปด้วยการพับเหล็กแผ่น เพื่อเป็นโครงสร้างหลักของโคมไฟ และติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าไว้ภายในทั้งหมด ภายนอกเว้นผนังกล่องสองด้าน เพื่อติดไม้ไผ่สาน เพื่อทำการกรองแสงให้มีความนุ่มนวลมากขึ้น รวมทั้งเป็นการควบคุมบรรยากาศของโครงการทั้งหมดให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

ภาพที่ 4.23 ภาพร่างแสดงแนวความคิดในการออกแบบโคมไฟสนาม

ห้องน้ำนักท่องเที่ยวนอกแบบให้มีรูปแบบกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยทั่วไปจากวัสดุที่ใช้ในก่อสร้าง ส่วนผนังทั้งหมดจะเป็นหินธรรมชาติเรียงซ้อนกัน โดยวางเรียงให้มีรูปแบบกลมกลืนกับหินที่มีอยู่ในธรรมชาติของพื้นที่ ออกแบบให้มีช่องสำหรับระบายอากาศ เป็นระแนงไม้ไผ่สูงประมาณ 1.20 เมตร เหนือผนังห้องน้ำ โครงหลังคาเหล็ก มุงด้วยแผ่นสังกะสี และปิดทับด้วยดัดหญ้าคาเพื่อความสวยงาม

ภาพที่ 4.24 ภาพร่างแสดงแนวความคิดในการออกแบบห้องน้ำนักท่องเที่ยวน

อาคารธรรมศาลา ออกแบบให้มีลักษณะเป็นอาคารโถงโล่งสามด้าน เพื่อให้สามารถปรับการใช้งานได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งเปิดรับสู่สภาพแวดล้อมโดยรอบอาคาร พื้นของอาคารเป็นพื้นคอนกรีตขัดมัน และปล่อยให้หินธรรมชาติ ตั้งอยู่ในอาคารได้ตามสภาพแวดล้อมเดิม

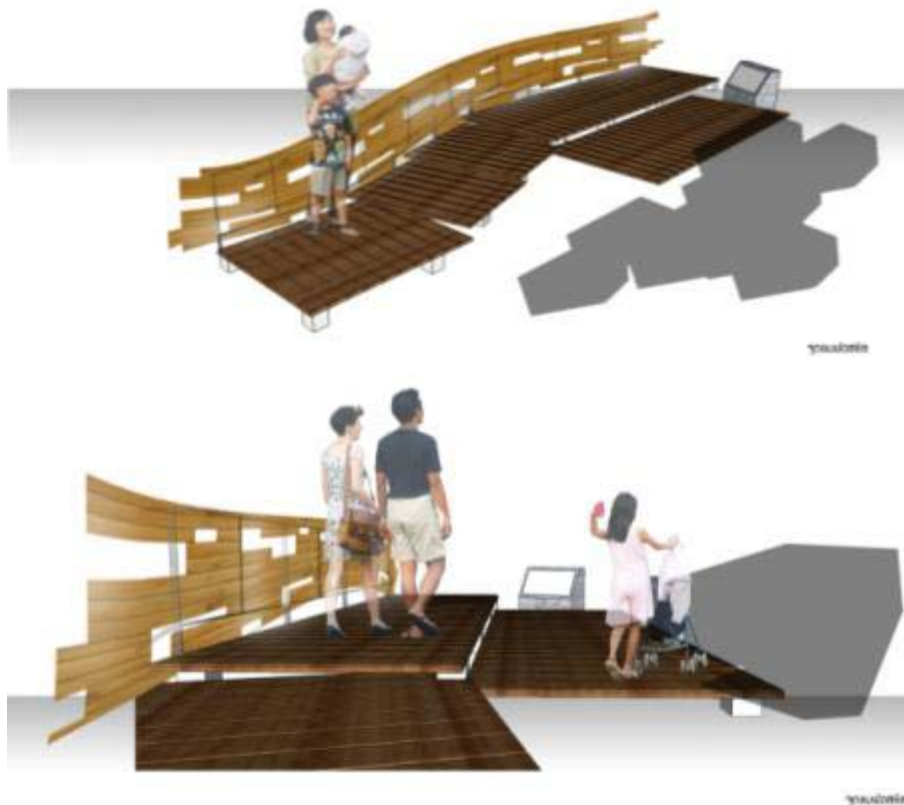

ภาพที่ 4.27 ทศนิยมภาพทางเดินจากลานจอดรถเข้าสู่พื้นที่โครงการ

ในส่วนของทางเดินชมชาดึกดำบรรพ์ มีการตกแต่งทางเดินด้วยไม้ไผ่สานเป็นลวดลายท้องถิ่นต่อเนื่องตลอดเส้นทางเดินทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ภาพรวมมีลักษณะเป็นลอนคลื่น ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ต้องการอ้างอิงถึงสภาพแวดล้อมในการเกิดชาดึกดำบรรพ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล เมื่อ 400 ล้านปีก่อน ผสมผสานกับสภาพปัจจุบันที่เป็นต้นไม้และป่า

ภาพที่ 4.28 ทศนิยมภาพทางเดินชมธรรมชาติ และชาดึกดำบรรพ์ทั่วไป

ภาพที่ 4.29 ทศนียภาพทางเดินชมธรรมชาติและชาดักดำบรพ ในบริเวณจุดที่พบชาดักดำบรพ

ในส่วนของการออกแบบป้ายโครงการ กำหนดให้มีลักษณะที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยใช้หินธรรมชาติเรียงในส่วนฐาน โครงสร้างป้ายทำด้วยโครงเหล็ก ปิดทับสองด้านด้วยแผ่นไฟเบอร์ซีเมนต์ แล้วติดรายละเอียดเนื้อหาที่แสดงบนแผ่นไฟเบอร์ซีเมนต์ ส่วนป้ายแสดงรายละเอียดกลุ่มชาดักดำบรพ ตลอดเส้นทางเดินชมธรรมชาติ ออกแบบเป็นแท่นก่อด้วยหินธรรมชาติ ปรับผิวด้านหนึ่งให้เอียงเพื่อติดตั้งรายละเอียดเนื้อหาที่ต้องการสื่อถึง

ภาพที่ 4.30 ทศนียภาพป้ายประจำโครงการ

ภาพที่ 4.31 ทศนียภาพป้ายแสดงข้อมูลกลุ่มซากดึกดำบรรพ์

ในส่วนของอาคารนิทรรศการ กำหนดให้มีรูปแบบอ้างอิงมาจากหิน ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของสิ่งที่ต้องการจัดแสดงทั้งหมดในพื้นที่ โดยอาคารนิทรรศการจะใช้ผนังทั้งหมดเป็นหินธรรมชาติติดเป็นก้อนสี่เหลี่ยมแล้วนำมาก่อเป็นผนังสามด้าน โดยเปิดทางเข้าออกในด้านหน้า ซึ่งเชื่อมต่อกับลานกิจกรรมได้โดยตรง ลานทางเข้าด้านหน้าอาคาร ออกแบบให้มีม้านั่ง ที่ทำจากหินชนิดเดียวกันกับผนังอาคาร เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่จากภายนอกสู่ภายใน ผนังอาคารด้านหลังออกแบบให้สูงแค่ในระดับสายตา เพื่อให้คนที่อยู่ในอาคารนิทรรศการสามารถมองออกไปเห็นกิจกรรมที่อยู่ในส่วนเส้นทางเดินชมซากดึกดำบรรพ์ได้ รวมทั้งสามารถรับแสงธรรมชาติจากภายนอกอาคาร และระบายอากาศภายในอาคารได้โดยธรรมชาติ หลังคาอาคารออกแบบให้มีลักษณะลาดเอียงโดยเปิดมุมมองรับกับลานกิจกรรมของโครงการ ซึ่งจะอยู่ด้านทางเข้าหลักของอาคาร ฝ้าเพดานภายในออกแบบให้เป็นไม้ไผ่ลำเล็กติดตั้งตามแนวยาวทั่วผืนฝ้าเพดาน เพื่อลดความรู้สึกหนักของการใช้หิน ประตูทางเข้าออกอาคารทั้งหมด ออกแบบให้เป็นประตูบานเฟี้ยมไม้ เปิดหน้าอาคารได้ตลอดความกว้างทั้งหมด เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยภายใน กับภายนอก

ภาพที่ 4.32 ทศนียภาพอาคารศูนย์ข้อมูล

การออกแบบอาคารธรรมศาลา กำหนดให้เสาของอาคารเป็นเสากลม เนื่องจากต้องการให้มีลักษณะใกล้เคียงกับลำต้นของต้นไม้ พร้อมค้ำยันหลังคาตามองศาของการเอียงของกิ่งไม้ โครงสร้างหลังคาเป็นโครงสร้างเหล็กทั้งหมด เพื่อความแข็งแรงของอาคาร ฝ้าเพดานออกแบบให้เป็นไม้ไผ่ลำเล็กติดชิดตามแนวยาวของอาคาร เพื่อให้เกิดความรู้สึกของระนาบฝ้าเพดานที่ไม่แปลกแยกจากธรรมชาติ อาคารธรรมศาลานี้เป็นอาคารเอนกประสงค์ ที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ของโครงการได้ นอกเหนือจากกิจกรรมทางศาสนา

ภาพที่ 4.33 ทศนียภาพอาคารธรรมศาลา

ในส่วนของการจัดนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ข้อมูล และการตกแต่งภายใน กำหนดให้มีการตกแต่งในลักษณะเป็นพื้นที่กึ่งเปิด เชื่อมโยงระหว่างภายใน และภายนอกอาคาร โดยแบ่งการใช้พื้นที่นิทรรศการด้วยเนื้อหาออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนนิทรรศการชาดิกดำบรรพ์ และส่วนนิทรรศการพืชพันธุ์ไม้ พื้นที่นิทรรศการออกแบบให้มีลักษณะเปิดคือ ไม่กำหนดเส้นทางการเดินชมนิทรรศการที่ตายตัว ผู้เข้าชมสามารถเดินชมนิทรรศการในส่วนต่าง ๆ ได้ เนื้อหานิทรรศการจะมีการให้ข้อมูลทางธรณีวิทยาในภาพกว้าง ตัวอย่างชาดิกดำบรรพ์ และรายละเอียดของชาดิกดำบรรพ์แต่ละชนิดที่พบในพื้นที่ หุ่นจำลองผังโครงการ พื้นที่นิทรรศการหมุนเวียน ข้อมูลต้นไม้ทั้งหมดที่พบในพื้นที่ พร้อมทั้งตัวอย่างดิน และพันธุ์ไม้ที่พบในพื้นที่ โดยวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างทั้งหมด กำหนดให้อยู่ในรูปแบบเดียวกับบรรยากาศภายนอกของอาคารคือ ส่วนตู้และบอร์ดที่ใช้ในนิทรรศการทั้งหมด ออกแบบให้เป็นโครงคร่าวไม้เนื้อแข็งปิดทับด้วยแผ่นไม้ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนทางการใช้สอยวัสดุ กับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกอาคาร ป้ายอธิบายข้อมูลนิทรรศการทั้งหมดออกแบบให้มีลักษณะเรียบง่าย โดยใช้กระจกเป็นตัวยึดแผ่นป้ายนิทรรศการ เพื่อให้สามารถมองเห็นผิวของวัสดุอาคารนิทรรศการได้ การออกแบบบรรยากาศภายในของนิทรรศการ ต้องการให้เกิดความรู้สึกถึงการอ่าน

ข้อมูล และการเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นที่โครงการ ระหว่างสิ่งที่พบเห็นได้จริงในพื้นที่ภายนอกอาคาร กับสิ่งที่จัดแสดงอยู่ภายในอาคาร

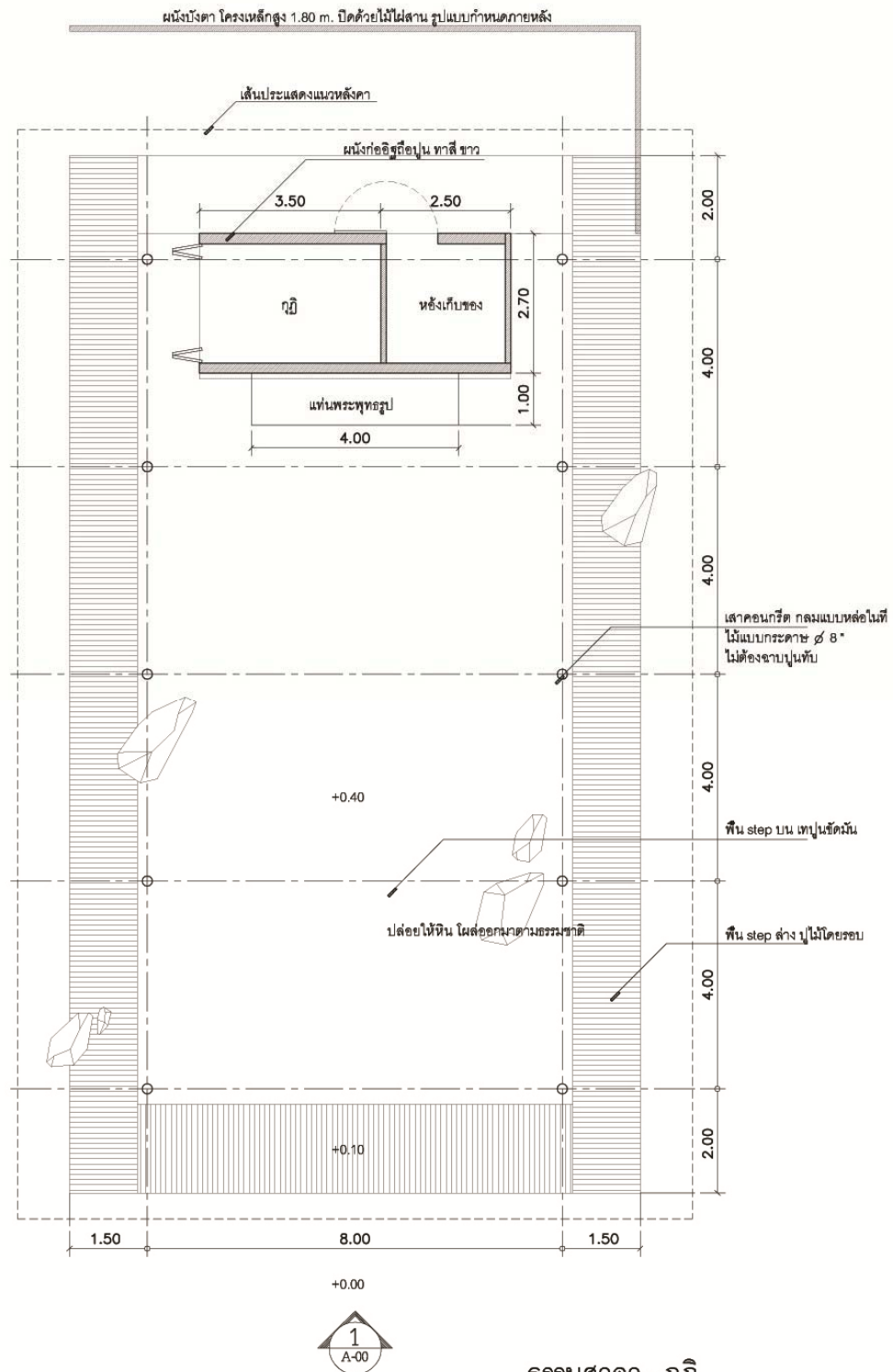

ภาพที่ 4.34 ทศนียภาพภายในอาคารศูนย์ข้อมูล

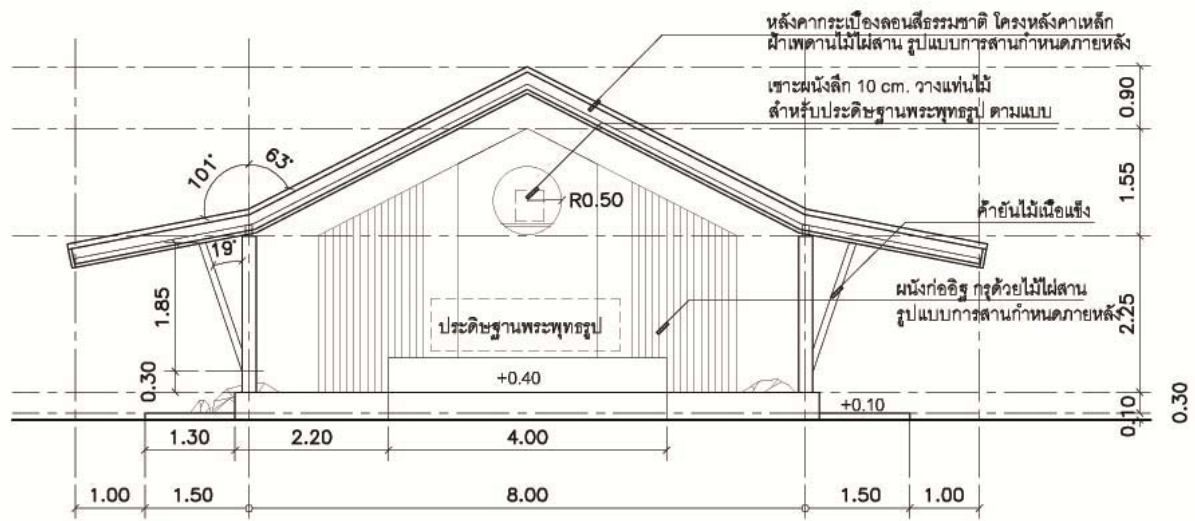

ภาพที่ 4.35 ทศนียภาพโดยรวมของนิทรรศการภายในอาคารศูนย์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ทราบแนวทางการในการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับโครงการร่วมกันแล้ว จึงพัฒนาแบบทัศนียภาพในรายละเอียด ตามที่ได้รับความคิดเห็นมา เพื่อออกแบบรายละเอียดในทั้งหมด และจัดทำแบบก่อสร้าง จากนั้นจึงนำไปประมาณราคาก่อสร้างทั้งหมดของโครงการ โดยในขั้นตอนนี้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขแบบในรายละเอียด เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขด้านงบประมาณ ระยะเวลาในการก่อสร้าง และการบริหารจัดการ ดูแลรักษาอาคารเมื่ออาคารได้รับการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว

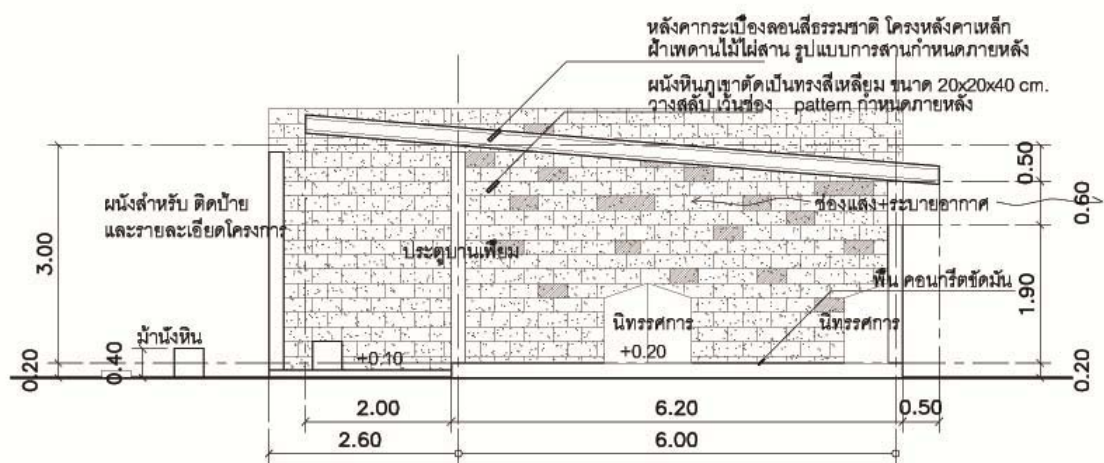

ภาพที่ 4.36 แบบก่อสร้างแสดงผังพื้นที่ของอาคารธรรมศาลา

ธรรมศาลา - กุฏิ
รูปด้าน SCALE 1:100

ภาพที่ 4.37 แบบก่อสร้างแสดงรูปด้านอาคารธรรมศาลา

อาคารนิทรรศการ
รูปตัด SCALE 1:100

ภาพที่ 4.38 แบบก่อสร้างแสดงรูปตัดอาคารนิทรรศการ

แบบก่อสร้างที่ได้รับการจัดทำจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ได้ดำเนินการส่งมอบให้ทางอำเภอแม่สะเรียง เพื่อดำเนินการสรรหาผู้ก่อสร้างที่เหมาะสมตามระเบียบราชการต่อไป ซึ่งการทำงานค่อนข้างเป็นไปอย่างรีบเร่ง และมีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดของแบบอยู่เสมอ จากข้อจำกัดด้านงบประมาณ เวลา และบุคลากร และหน่วยงานที่รับผิดชอบงานในขั้นตอนต่างๆ ของการก่อสร้าง

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดทำให้มีผลการศึกษา และข้อเสนอแนะในการทำงานส่วนต่าง ๆ ในอนาคต ทั้งในโครงการ และพื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ผลการศึกษา

การวิจัยเพื่อออกแบบ และวางผังในการสร้างภูมิทัศน์อุทยานหินออร์โควิเชียน (443-488 ล้านปี) ในอำเภอแม่สะเรียงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นกระบวนการทำงานที่มุ่งให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในพื้นที่โดยการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ต่าง ๆ และหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ดังนี้

นายเดชา สัตถาผล : นายอำเภอแม่สะเรียง เจ้าของโครงการ

ดร.ณวิทย์ อ่องแสงชัย : อาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหัวหน้าศูนย์วิจัยและบริการวิชาการสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร : ผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยา หัวหน้าทีมวิจัย และอาจารย์พิเศษภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร. กมลไชย คชชา : ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เจ้าของพื้นที่ตั้งโครงการ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากหลายหน่วยงานตั้งแต่การเริ่มโครงการจนถึงขั้นตอนการก่อสร้าง

จากวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่เริ่มจากความต้องการในการจัดทำแผนในการสร้างภูมิทัศน์ ธรรมชาติ อำเภอแม่สะเรียง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมโครงการ ตลอดจนปลูกจิตสำนึกให้กับผู้เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทั้งหมดด้วยกระบวนการทำงานในรูปแบบงานวิจัยที่มีการศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญด้าน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกระบวนการทำงานเพื่อทำการออกแบบ อาคาร และการใช้พื้นที่โครงการอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ลักษณะทางธรรมชาติ การใช้งาน วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ตลอดจนทำการออกแบบวิธีการดูแลรักษาพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาในอนาคต จากกระบวนการทำงานทั้งหมดจนเกิดผลลัพธ์ของการทำงาน คือ แบบการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อก่อสร้างอาคารตามแนวทางการพัฒนา และการใช้งานพื้นที่แต่ละส่วนของอุทยานหินด้วยแนวความคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และการออกแบบอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นแนวความคิดหลักในการออกแบบอาคาร และการใช้พื้นที่ทั้งหมดในบริเวณโครงการ

โดยกระบวนการ เริ่มต้นจากการสำรวจพื้นที่บริเวณเนินเขาหลังสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์เขต 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียงจังหวัด แม่ฮ่องสอน ร่วมกับ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจวรรณ รัตนเสถียร ผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา พบว่าในพื้นที่มีการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ ที่น่าสนใจกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ นอกจากนั้นยังพบว่า ในพื้นที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และมีต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก เหมาะสมกับการพัฒนาเพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้ ทางด้านสิ่งแวดล้อม และธรณีวิทยา และพื้นที่โครงการยังมีศักยภาพด้านศาสนาเนื่องจากในพื้นที่มีพระสงฆ์พำนักอยู่ก่อนแล้ว

ทางการออกแบบสถาปัตยกรรม ทีมวิจัยได้มีการสำรวจรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในบริเวณอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งการออกแบบ อาคาร และการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อนำมาปรับใช้กับการออกแบบโครงการ ซึ่งพบว่าชาวบ้านในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียงจำนวนมากยังมีความรู้ในการใช้ภูมิปัญญาไม้ไผ่มาประยุกต์ใช้กับการตกแต่งบ้านด้วยไม้ไผ่ ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายและมีราคาถูก จึงเกิดแนวความคิดในการนำไม้ไผ่มาใช้เป็นองค์ประกอบหลัก เพื่อกำหนดบรรยากาศภาพรวมของโครงการ และยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับโครงการ

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล และประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่กระบวนการออกแบบโครงการ โดยการศึกษาข้อมูลในทุก ๆ ด้านประมวลเข้าด้วยกัน จากแนวความคิดในการออกแบบโครงการอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการนำภูมิปัญญาการใช้วัสดุธรรมชาติที่พบในชุมชนใกล้เคียงมาประยุกต์ใช้ เป็นองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ เพื่อสร้างบรรยากาศโดยรวมของโครงการให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างอาคารที่เหมาะสมตามความต้องการใช้งาน แล้วยังส่งผลทางอ้อมในการทำให้ผู้ใช้โครงการได้สัมผัสการใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างอาคาร เป็นการสร้างการรับรู้ให้เห็นคุณค่าของวัสดุธรรมชาติ รวมทั้งเกิดผลกระทบในการสร้างจิตสำนึก ในการสร้างความสนใจ และใส่ใจในการใช้วัสดุธรรมชาติแก่เยาวชน และคนทั่วไปที่มาเยี่ยมชม นอกจากนี้การออกแบบองค์ประกอบทั้งหมดในโครงการจะทำการออกแบบให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมให้มากที่สุด ซึ่งพบว่าพื้นที่มีศักยภาพที่เหมาะสมเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น การออกแบบการระบายอากาศตามธรรมชาติของอาคารทั้งหมดในโครงการ และการเว้นช่องระบายอากาศ ซึ่งนอกจากจะยังเป็นการเปิดมุมมองสู่ภายนอกแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภายในและภายนอกอาคารได้เป็นอย่างดี

เมื่อเสร็จสิ้นการทำงานด้านการออกแบบ และวางผังแล้ว ได้ส่งมอบแบบก่อสร้าง และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้กับอำเภอแม่สะเรียงเป็นผู้ดำเนินการต่อไป เพื่อจัดหาผู้รับเหมาที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างต่อไป ซึ่งในปัจจุบันได้เริ่มการก่อสร้างไปได้ระยะหนึ่งแล้ว จากการสำรวจความคืบหน้าของการทำงานครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2553 พบว่า มีหลายส่วนที่ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จเรียบร้อย ได้แก่ ถนนทางเข้าโครงการ ลานจอดรถพื้นคอนกรีต เส้นทางเดินจากลานจอดรถเข้าสู่โครงการ ห้องน้ำชาย-หญิง เส้นทางเดินชมธรรมชาติและซาดิกดำบรรพ์ อาคารกุฏิสงฆ์ อาคารโรงครัว ห้องเก็บของ และอาคารหอชมยอดไม้ นอกจากนี้ ยังมีอาคารบางส่วนที่อยู่ระหว่างกระบวนการก่อสร้าง ได้แก่ อาคารธรรมศาลา อาคารนิทรรศการ และศาลาพักผ่อนตามจุดต่าง ๆ ในส่วนองค์ประกอบในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ม้านั่งภายในโครงการ ถังขยะ โคมไฟสนาม และงานป้ายแสดงข้อมูลนิทรรศการ จะเริ่มก่อสร้างเมื่ออาคารหลักส่วนใหญ่ได้ทำการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว

ภาพที่ 5.1 ลานจอดรถ ทางเดินเข้าสู่โครงการ และหอชมยอดไม้ที่ได้ทำการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว

ภาพที่ 5.2 เส้นทางเดินชมธรรมชาติ และซากดึกดำบรรพ์ในโครงการที่ได้ทำการก่อสร้างเสร็จสิ้นแล้ว

ภาพที่ 5.3 อาคารธรรมศาลา และอาคารนิทรรศการ ยังอยู่ระหว่างกระบวนการก่อสร้าง

จากข้อจำกัดในการทำงานหลายด้าน เช่น การขาดความเข้าใจการใช้วัสดุ การประสานที่ไม่ต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโครงการ ทำให้การก่อสร้างอาคารมีความคลาดเคลื่อนจากที่ได้ออกแบบในหลาย ๆ ส่วน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของอาคารหอชมยอดไม้ ที่ถูกย้ายจากตำแหน่ง จากเดิมที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางเดินชมธรรมชาติ ไปไว้ในบริเวณลานจอดรถด้านล่าง ซึ่งมีบริบทไม่สอดคล้องกับการใช้งานอาคาร รูปทรงอาคารมีการปรับเปลี่ยนไปตามงบประมาณและวัสดุก่อสร้าง ซึ่งมีการปรับวัสดุจากวัสดุธรรมชาติที่ต้องการความประณีตในการประกอบอาคาร เป็นวัสดุก่อสร้างทั่วไป ส่งผลให้ ลักษณะโดยรวมของอาคารเปลี่ยนแปลงไปจากแบบทัศนียภาพที่ได้นำเสนอไปเล็กน้อย ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้างเหล่านี้ สามารถปรับแก้ให้เหมาะสมกับภาพรวมของโครงการที่วางไว้ได้ โดยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายในการปรับปรุงให้ลักษณะโดยรวมทั้งหมดไปในทิศทางเดียวกัน และในระหว่างการดำเนินงานต่อไปในอนาคต จะต้องมีการขอคำปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายให้มากขึ้น

ภาพที่ 5.4 การต่อเติมอาคารโดยไม่ได้ออกแบบไว้แต่ต้น และอาคารสำนักสงฆ์เดิม ที่ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาส่วนอื่น ๆ ภายในโครงการ

จากกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อการออกแบบวางแผนภูมิทัศน์ธรรมชาติของโครงการ เพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าการออกแบบอาคาร และการใช้พื้นที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการเท่านั้น ซึ่งขั้นตอนต่อไปของการทำงาน ยังมีขั้นตอนการออกแบบเนื้อหาพิพิธภัณฑ์ภายในโครงการ ให้มีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาโครงการที่วางแผนไว้เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่มีความสมบูรณ์ และเป็นไปตามแผน

หลังจากการก่อสร้าง และจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปควรจะให้มีการ ดูแลรักษา และจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดสรรงบประมาณ และบุคลากรที่มีความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมโครงการ รวมทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมให้สวยงามยั่งยืนตลอดไป เนื่องจากพื้นที่โครงการมีขนาดใหญ่ และมีลักษณะเป็นป่า การปล่อยพื้นที่ทิ้งไว้จะทำให้ชำรุดอย่างรวดเร็ว และเป็นอันตรายต่อผู้เยี่ยมชมโครงการได้

ในกระบวนการประสานงานระหว่างก่อสร้าง ควรจัดให้มีผู้ประสานงานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เนื่องจากบางครั้งปัญหา และข้อสงสัยที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการทำงานไม่ได้ถูกสื่อสารไปยังผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้การแก้ปัญหาระหว่างก่อสร้างเป็นไปได้ล่าช้า และผิดวิธี ซึ่งจะส่งผลถึงภาพรวมของภูมิทัศน์โครงการ

จากกระบวนการทำงานซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและด้วยข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน ถึงแม้ว่าจะได้มีการจัดสร้างอาคารธรรมศาลาขนาดใหญ่ตามความต้องการของพระสงฆ์ แต่ในท้ายที่สุด พระสงฆ์ก็ไม่ประสงค์ที่จะย้ายออกจากกุฏิที่พักเดิมในปัจจุบัน แต่ด้วยสภาพของกุฏิที่พักในปัจจุบันมีความทรุดโทรมเป็นอย่างมาก และเป็นอาคารที่ดูไม่สอดคล้องกับบรรยากาศโดยรวมของโครงการ จึงควรจัดทำแผนในการบูรณะกุฏิสงฆ์หลังเดิมด้วยการปรับปรุงโครงสร้างอาคารให้มีความคงทนถาวร ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการตกแต่งให้ดูเหมาะสมกับบรรยากาศโดยรวมโครงการ รวมทั้งการจัดการพื้นที่การใช้งานให้เป็นกึ่งจะลักษณะ ทั้งส่วนห้องน้ำและส่วนครัวเพื่อความสะดวกด้านการใช้งาน และความเป็นส่วนตัวสำหรับพระสงฆ์

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโครงการอื่น ๆ

ประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินงานวิจัยนี้ สามารถให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียงได้ เนื่องจากอำเภอแม่สะเรียงเป็นอำเภอขนาดใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และด้วยแผนพัฒนาทั้งในระดับจังหวัดและ ระดับอำเภอ ที่ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในการพัฒนาโครงการอื่น ๆ จึงควรที่จะอาศัยทิศทางการทำงานในรูปแบบเดียวกัน คือการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้การพัฒนาได้รับการขับเคลื่อนอย่างมีแบบแผน นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อย่างมีระบบ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ทำการออกแบบวางแผนพัฒนาโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์น้ำพุร้อนแม่อุ้มลงควบคู่กันไปด้วย

ภาพที่ 5.5 พื้นที่น้ำพุร้อนแม่อุ้มลงก่อนทำการปรับปรุงภูมิทัศน์

ภาพที่ 5.6 พื้นที่น้ำพุร้อนแม่อุ้มลงหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์

เนื่องจากการทำงานพัฒนาพื้นที่มักมีผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น และด้วยความไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางในการทำงาน ทำให้ผู้ได้รับผลกระทบมักมีท่าทีคัดค้าน และไม่ให้ความร่วมมือกับการดำเนินงาน ถึงแม้ในท้ายที่สุดผู้ได้รับผลกระทบจะได้รับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ตาม การทำงานจึงควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ได้รับผลกระทบ ด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นธรรม และสร้างโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการก่อสร้างในระบบราชการ เนื่องจากการก่อสร้างในระบบราชการ มีขั้นตอนในการเสนองบประมาณด้วยการกำหนดรายละเอียดก่อนที่จะมีการออกแบบ และรายละเอียดที่เสนอไม่สามารถแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนภายหลังได้ หรือถ้ากระทำได้อาจเป็นไปได้ยาก และใช้เวลา จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำงานเป็นอย่างมาก จึงควรมีการพิจารณาข้อกำหนดดังกล่าวให้มีความยืดหยุ่นสามารถทำการขอปรับเปลี่ยนได้ หลังจากที่ได้ทำการเสนอของงบประมาณการก่อสร้างไปแล้ว เพื่อให้การก่อสร้าง อาคารและและพัฒนาพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมแก่การใช้งานมากที่สุดตามสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

พื้นที่ที่ 1 อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- กองแผนและงบประมาณ. 2551. **แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2552-2554)** อบจ.แม่ฮ่องสอน.
- เกริก กิตติคุณ. **ภูมิทัศน์เมือง**. คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2552
- เครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน.2552. **มรดกอดีตและปัจจุบันของขุนยวม เตรียมพร้อมสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.abc-un.org> (19 กันยายน 2552).
- จังหวัดคะชิสระ ประเทศญี่ปุ่น. 2545 **การสร้างภูมิทัศน์เมืองคะชิสระ**. โครงการภูมิทัศน์เมืองคะชิสระและเทศบาลนิวยอร์กด้วยภูมิทัศน์. (เอกสารอัดสำเนา)
- จังหวัดนารา ประเทศญี่ปุ่น. 2533. **แผนแม่บทการสร้างภูมิทัศน์ในจังหวัดนารา**. (เอกสารอัดสำเนา)
- ณพงค์ นพเกตุ. 11 สิงหาคม 2552. **การออกแบบชุมชนเมือง (2) สู่เมืองน่าอยู่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://news.nipa.co.th/news.action?newsid=135634>
- เทศบาลตำบลขุนยวม.2552. **แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ. 2552 – 2555) เทศบาลตำบลขุนยวม**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.khunyuan.org> (26 มิถุนายน 2552).
- เทศบาลตำบลขุนยวม. 2552. **สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐาน เทศบาลตำบลขุนยวม**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.khunyuan.org> (19 กันยายน 2552).
- เทศบาลตำบลขุนยวม.2552. **หนุนสร้างอนุสรณ์ไทย-ญี่ปุ่น ดันเที่ยวขุนยวม-แหล่งประวัติศาสตร์**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.khunyuan.org> (14 กรกฎาคม 2552).
- ฝ่ายภูมิทัศน์แผนผังเมืองนารา. 2549. **โครงการพื้นฐานการสร้างภูมิทัศน์ของเมืองนารา**. เทศบาลเมืองนารา. (เอกสารอัดสำเนา)
- รุจ รัตนพาน. 2547. **แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณศิลป์ พิรพันธุ์. **องค์ประกอบของเมือง**. (ม.ป.ท.). 2538.
- วิมลสิทธิ์ หะยางกูร. **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โรงเรียนหืองสอนศึกษา. **รายงานการศึกษา โครงการศึกษาเพื่อประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม บ้านขุนยวม บ้านเมืองปอน บ้านต่อแพ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน** (แม่ฮ่องสอน : โรงเรียนหืองสอนศึกษา).
- สนธยา พลศรี. 2533. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- สถาบันวิจัยสังคมและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546. **การประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างเมืองน่าอยู่**. (เอกสารรายงานการประชุม).
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2549. **แนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม.

- สำนักจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2552. **แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ.2553 – 2556)**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.maehongson-strategy.net> (12 สิงหาคม 2551).
- สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. 2544. **การสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองในพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์**. (เอกสารประกอบการบรรยาย)
- สำนักวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2549 **ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.maehongsonculture.com/book.html> (กันยายน 2549).
- อรศิริ ปาณินท์. 2544. **บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : เจ. พีร์น 94.
- Ashihara Yoshinobu. Translated by Lynne E. Riggs. 1983. **The Aesthetics Townscape**. Cambridge : MIT Press.
- Bernard M Feilden. 1971. **Conservation of Historic Building**. London : Butterworth.
- Christian Norberg – Schulz, 1971. **Existence, Space & Architecture**. New York : Preger Publisher.
- Edward T. Hall. 1969. **The Hidden Dimension**. Garden City : Anchor Press.
- Gordon Cullen. 1995. **The Concise Townscape**. Great Britain : University Press. Cambridge.
- Gordon Cullen. David Gosling. 1996. **Visions of urban design**. London : Academy Editions,
- Kevin Lynch. 1973. **The Image of the City**. Eleven printing. Massachusetts : The M.I.T. press.
- Spreiregen. Paul D. 1965. **Urban Design : the Architecture of Town and Cities**. New York : McGraw-Hill Book Co.

บรรณานุกรม
พื้นที่ที่ 2 อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กมลไชย คชชา และเบญจวรรณ รัตนเสถียร. 2553. รายงานฉบับสมบูรณ์การเข้าตรวจสอบแหล่งซากดึกดำบรรพ์. (เอกสารอัดสำเนา).

กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. 2544. แม่ฮ่องสอน : เทียวทั่วไทยไปกับ “นายรอบรู้”. พิมพ์ครั้งที่ 4 : สำนักพิมพ์สารคดี. เฉลียง ปิยะชน. 2537. เรือนกาแล. สำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บัณฑิต จุลาสัย. 2546. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับการออกแบบสถาปัตยกรรม ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT & ARCHITECTURAL DESIGN. โรงพิมพ์แห่งชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2553. แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2553 - 2556) จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (เอกสารอัดสำเนา).

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. 2546. บ้านโบราณเมืองลำพูน เอกสารโครงการ “บ้านสวย ลำพูนเมืองน่าอยู่”. สำนักงานจังหวัด ศาลากลางจังหวัดลำพูน. (เอกสารอัดสำเนา).

วิโรฒ ศรีสุโร. 2545. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้น สำคัญไฉน ? เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องความหลากหลายของเรือนพื้นถิ่นไทย. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (เอกสารรายงานการประชุม)

เศกสิน ศรีวัฒนากุลกิจ. 2541. เขตชายแดนด้านอำเภอแม่สะเรียง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานอำเภอแม่สะเรียง. 2553. แผนพัฒนาอำเภอแม่สะเรียง. (เอกสารอัดสำเนา).

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ. 2544. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ความหลากหลายของเรือนพื้นถิ่นไทย. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5 มูลนิธิพลังชุมชนไทยสาขาภาคเหนือตอนบน ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดภาคประชาชน ภาคเหนือตอนบน. สรุปบทเรียนการทำงานภาคประชาชนเพื่อชุมชนเข้มแข็ง แม่ฮ่องสอน ตัวตนทั้งดงาม.

สำนักงานอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2553. บรรยายสรุป ของ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (เอกสารอัดสำเนา).

อรศิริ ปาณินท์, ปิยลดา ทวีปรั้งพิพร, เทิดศักดิ์ เตชะกิจจวร. 2546. ภูมิปัญญาสถาปัตยกรรม.ชุดสรรค์สาระ ลำดับที่1. ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ พิมพ์รวมเล่มครั้งที่1.

อุดม รุ่งเรืองศรี. เอกสารชุด ความรู้เรื่องพระญาติโลกราช. เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานเพื่อจัดเตรียมกิจกรรมในวาระครบรอบประสูติกาล 600 ปี ของพระญาติโลกราช. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Nico Saieh. Safe Haven Library / TYIN Tegnestue. Filed under: Featured. Museums and Libraries.

Selected. Sami Rintala, Thailand. TYIN Tegnestue [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.archdaily.com/30764/safe-haven-library-tyin-tegnestue/>

Ruethai Chaichongrak.Somchai Nil-athi.Ornsiri panin and Saowalak Posayanonda / Photography by Micheal Freeman. 2002. **The Thai House History and Evolution**. Amarin Printing and Publishing (Public) Co.,Ltd.

Wan Soponpanich. 2010. **ART4d number 168 March 2010**. (วารสาร).“Big fish” by 24H Architects. หน้า 39-41

ภาคผนวก

พื้นที่ที่ 1

อำเภอชุมยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางในการสร้างภูมิทัศน์เมืองชุมยวม

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เมืองขุนยวมเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลของการเติบโตทางด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า ทำให้ทิศทางการพัฒนาเมืองเป็นไปในรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของพื้นที่โดยรวม รวมถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมดั้งเดิมในท้องถิ่น ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเมืองขุนยวม ดังนั้นการที่จะทำการรักษาภูมิทัศน์เมืองที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเมืองขุนยวม จำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และสร้างภูมิทัศน์เมืองโดยศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของเมือง โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับจินตภาพของเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองมาทำการศึกษาวิเคราะห์ภูมิทัศน์เมืองขุนยวม

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษหาพื้นที่ต้นแบบเพื่อทำการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยการกำหนดประเด็นสำคัญทางภูมิทัศน์เมือง ได้แก่ ประเด็นทางด้านธรรมชาติและประเด็นความเป็นเมือง ร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบทางจินตภาพของเมืองขุนยวม เพื่อให้ได้พื้นที่ต้นแบบในการเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมออกเป็น 2 พื้นที่คือ พื้นที่ภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนที่รายล้อมด้วยทัศนียภาพทางธรรมชาติ และพื้นที่ภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบนเส้นทางหลักที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองย่านการค้า หลังจากได้พื้นที่ต้นแบบแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์เมืองในแต่ละช่วงถนนของการเคลื่อนที่ในพื้นที่ต้นแบบ เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแต่ละช่วงของพื้นที่ดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางจินตภาพที่สำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม คือ เส้นทางที่เป็นแกนหลักของเมือง โดยมีขอบเขตของเมืองเป็นพื้นที่ทำนา แม่น้ำยวม และแนวเทือกเขาที่แสดงออกถึงความเป็นธรรมชาติ และย่านการค้าหลักของเมืองที่มีกลุ่มอาคารพื้นถิ่นที่เรียงตัวไปตามแนวนอนแกนหลัก ที่แสดงออกถึงความเป็นเมือง ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่ต้นแบบ งานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์ของการเคลื่อนที่ในพื้นที่ต้นแบบตามเส้นทางหลักของเมืองจากทิศใต้ขึ้นไปยังทิศเหนือ พบว่าในแต่ละลำดับของการรับรู้ทางภูมิทัศน์จะมีองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ในแต่ละช่วงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวมคือ การปรับปรุงภูมิทัศน์ในภาพรวมโดยปรับปรุงองค์ประกอบทางจินตภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง และในระดับย่อยได้แก่ การปรับปรุงองค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่สำคัญของแต่ละช่วงลำดับทางภูมิทัศน์ ซึ่งจะสร้างภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละช่วงถนนโดยมีความสัมพันธ์กับภูมิทัศน์ในภาพรวม เพื่อให้ได้ภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวมสร้างจินตภาพของเมืองให้แก่ผู้พบเห็น

ตัวอย่างการนำเสนอการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวม

ภาพตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงทางภูมิทัศน์ (กรณีศึกษา เมืองอัมพวา)

ภาพตัวอย่างเมืองที่ได้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ (เมือง Vagan ฟิลิปปินส์ เมือง Hoian เวียดนาม และเมือง Kurashiki ญี่ปุ่น จากซ้ายไปขวา)

ตัวอย่าง การเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงหลังจากที่ได้ทำการปรับปรุงภูมิทัศน์

(ภาพบน ก่อนการปรับปรุง ภาพล่าง หลังปรับปรุง)

การจำลองภูมิทัศน์เมืองขุนยวมบางส่วนที่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อให้ประชาชน หน่วยงานราชการ ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และนำเสนอแนวคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่เมืองขุนยวม

ตัวอย่างการนำเสนอการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวม และการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย โดยการยกตัวอย่างเมืองที่ให้ ความสำคัญกับการสร้างภูมิทัศน์เมือง กับเมืองที่ละเลย

การนำเสนอ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมือง ให้แก่ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เมืองขุนยวม

การสร้างความเข้าใจในระดับ หน่วยงานราชการ และผู้นำชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับเมืองขุนยวม

การสร้างความเข้าใจในระดับสมาชิกชุม เพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เมืองขุนยวม และปัญหาที่เกิดขึ้น

การนำเสนอแนวทางการสร้างภูมิทัศน์เมืองให้แก่ประชาชนเมืองขุนยวม

การนำเสนอ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่เมืองขุนยวม

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
เพื่อจัดทำแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองชุมชนที่สอดคล้องกับแผนนโยบาย และแผนพัฒนา แนวทางปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเมืองขุนยวม รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ดีของเมืองขุนยวมต่อไป	งานวิจัยได้วางแผนกำหนดขั้นตอนในการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก เป็นการศึกษาข้อมูลสภาพสนามประกอบด้วยการศึกษา ภาพรวมของพื้นที่องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ของเมือง และรับฟังการดำเนินงาน ปัญหาของเมืองที่เกิดขึ้นจากหน่วยงาน และผู้อยู่อาศัยภายในพื้นที่ ส่วนที่สอง คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเขตพื้นที่เฉพาะเพื่อเสนอเป็นพื้นที่ต้นแบบที่จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองขุนยวม โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์เมืองมาทำการวิเคราะห์ ส่วนที่สาม คือ การเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง โดยการวิเคราะห์ภูมิทัศน์ ภายในเขตพื้นที่เฉพาะที่ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ต้นแบบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย	ในระหว่างการทำงานเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ สอบถาม และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การสร้างภูมิทัศน์เมืองให้แก่ ประชาชนในพื้นที่ โดยได้ทำการนัดหมาย ทำการประชุมประชาคม เพื่อให้ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความเข้าใจ เห็นประโยชน์ของการศึกษา และให้ข้อมูลของเมืองขุนยวมทางด้านต่างๆ	งานวิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ เสนอแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ให้แก่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์เมืองขุนยวม ได้แก่ เทศบาลตำบลขุนยวม เพื่อดำเนินการในส่วนของภาครัฐ ในส่วนของการประชุม ผลของการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการสร้างภูมิทัศน์เมือง ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม และบางส่วนของการสร้างภูมิทัศน์ ประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง

ภาคผนวก

พื้นที่ที่ 2

อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางในการออกแบบภูมิทัศน์อุทยานหินยุคออร์โดวิเชียน (443 – 488 ล้านปี)

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการ ออกแบบภูมิทัศน์อุทยานหินยุคออร์โดวิเซียน (443 – 488 ล้านปี) ในอำเภอแม่สะเรียงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโครงการออกแบบด้วยกระบวนการวิจัย โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อ สร้างแนวทางในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติจากซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งทรัพยากร และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่พบในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาเชิงกายภาพเท่านั้น แต่กระบวนการทำงานยังให้ความสำคัญกับ การปลูกฝังจิตสำนึกของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และ ทุกหน่วยงานที่มีส่วนร่วมกับโครงการ ให้มีความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของการใช้ และดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานท้องถิ่น และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการสร้างตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่ที่ธรรมชาติ สู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างถูกต้องเหมาะสมให้กับโครงการพัฒนาอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งกระบวนการทำงาน จะแบ่งเป็นช่วงขั้นตอนการทำงานเป็นสี่ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ ขั้นตอนการสำรวจภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดการประชุมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปผล และการออกแบบการปรับปรุงภูมิทัศน์ เนื่องจากการทำงานเป็นกระบวนการวิจัยเพื่อออกแบบ สำหรับการพัฒนาพื้นที่ และมีการปฏิบัติการจริง จึงทำให้นอกจากขั้นตอนการทำงานตามหลักกระบวนการวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว คณะทำงานได้มีการทำงานเพิ่มเติม ในส่วนของ ขั้นตอนการติดตามผล และให้คำปรึกษาหารือระหว่างกระบวนการทำงาน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ ด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นการศึกษาข้อมูลทางกายภาพที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ในระดับจังหวัด สู่ระดับอำเภอ และตำบล โดยข้อมูลทางกายภาพจะเป็นการศึกษาในเรื่องบริบทของพื้นที่ พบว่าแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และจากการสำรวจบริบทของพื้นที่พบว่า พื้นที่มีศักยภาพ และความเหมาะสมในการพัฒนาในแนวทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ซึ่งพื้นที่โครงการในปัจจุบัน ตั้งอยู่ ในบริเวณพื้นที่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์เขต 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่

พื้นที่โครงการหลังสำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์เขต 16 แม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการสำรวจพื้นที่โครงการ สภาพพื้นที่โครงการทางด้านลักษณะทางธรณีจะเป็นภูเขาหิน ที่มีความลาดชัน มีต้นไม้ปกคลุมอยู่หนาแน่น มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และยังมีความหลากหลายของพรรณไม้พื้นถิ่น มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ และธรณีวิทยา โดยการปรับปรุงพื้นที่บางส่วนในโครงการ

เพื่อสร้างอาคารสำหรับรองรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น และจากคำบอกเล่าของพระสงฆ์ที่พำนักอยู่ในพื้นที่บอกว่านอกจากกิจกรรมการเรียนรู้ทางธรรมชาติแล้ว ปัจจุบันยังมีกิจกรรม ทัศนศึกษาของนักเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียงมาเยี่ยมชมอยู่เป็นประจำ และนอกเหนือจากการสำรวจพื้นที่โครงการแล้ว ยังมีการสำรวจรูปแบบสถาปัตยกรรมจากชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง โดยการสำรวจชุมชนมุ่งเน้นในการถอดองค์ความรู้ทางสถาปัตยกรรมจากรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทั้งในด้านการออกแบบการใช้พื้นที่อาคาร และการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติที่ได้จากท้องถิ่นในการสร้างอาคารที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลเพื่อนำไปสู่การออกแบบการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการ และอาคารภายในโครงการทั้งหมดโดยการจัดประชุมร่วมกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวทางการพัฒนาโครงการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดทั้งในเรื่องของความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ผลการสำรวจพื้นที่โครงการ ความเหมาะสมของกิจกรรมที่ควรจัดให้มีในโครงการ ศักยภาพของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และรับฟังความคิดเห็น จากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปกำหนดกิจกรรมทั้งหมดที่ควรจะมีในโครงการ ซึ่งจะส่งผลถึงความต้องการในการก่อสร้างอาคารสำหรับรองรับกิจกรรม จนกระทั่งถึงความเหมาะสมในการเลือกใช้วัสดุแต่ละประเภทในการก่อสร้างแต่ละส่วน รวมทั้งแนวทางในการออกแบบรูปทรงของอาคารและบรรยากาศที่เป็นภาพรวมของโครงการ

การประชุมร่วมกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากข้อสรุปร่วมกันในเรื่องความต้องการของการออกแบบโครงการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบองค์ประกอบโครงการเบื้องต้น ในรูปแบบทัศนียภาพจำลอง และทำการนำเสนอต่อผู้มีส่วนร่วมกับโครงการทั้งหมด เพื่อให้เกิดภาพความเข้าใจในกายภาพภาพของการพัฒนาโครงการในทิศทางเดียวกัน และยังใช้กระบวนการนำเสนอเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบองค์ประกอบในการปรับปรุงภูมิทัศน์โครงการร่วมกัน จากข้อสรุปของการประชุม ผู้วิจัยได้ทำการปรับรูปแบบขององค์ประกอบโครงการตามคำแนะนำ และทำการออกแบบรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อจัดทำแบบก่อสร้างสำหรับมอบให้หน่วยงานรับผิดชอบทางอำเภอแม่สะเรียง เพื่อทำการจัดหาผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการ และดำเนินการก่อสร้างต่อไป

ภาพจำลองอาคารนิทรรศการ และบรรยากาศโครงการ

หลังจากกระบวนการศึกษาข้อมูล สำรวจพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูล และการออกแบบการปรับปรุงพื้นที่ เสร็จสมบูรณ์แล้ว ระหว่างกระบวนการก่อสร้างโครงการผู้วิจัยยังได้เข้าไปสำรวจและให้คำปรึกษาระหว่างกระบวนการก่อสร้างตามความเหมาะสมของระยะเวลา พบว่าองค์ประกอบหลายส่วนของโครงการมีการปรับเปลี่ยนจากการออกแบบ ด้วยข้อจำกัดด้านการประสานงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน วัสดุและงบประมาณ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถปรับแก้ให้เหมาะสมได้ ด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่าย และในการดำเนินการในอนาคต จะต้องมีการประสานงาน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวทางการแก้ปัญหาระหว่างผู้มีส่วนร่วมนมากขึ้น

การสำรวจระหว่างกระบวนการก่อสร้างโครงการ

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการ และ ผลที่ได้รับตลอดโครงการ

วัตถุประสงค์	กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการ	ผลที่ได้รับตลอดโครงการ
1. เพื่อศึกษาแนว นโยบายและแผนพัฒนา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติการ ตาม โครงการต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ และอำเภอ บริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง และอำเภอ แม่สะเรียง รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์ ธรรมชาติของพื้นที่	-รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากแนวคิด และ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้ง แผนพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัยทุกระดับ	-รวบรวมและศึกษาข้อมูล แผนพัฒนาใน ระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับ จังหวัด อำเภอ และองค์การบริหารส่วน ตำบล โดยการศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ข้างต้น รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งอื่น ๆ	-เข้าใจแผนพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ พื้นที่ในทุกระดับ รวมทั้งมองเห็นความสัมพันธ์ ของแผนการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็น แนวทางหลักของการพัฒนาพื้นที่
2. เพื่อสร้างแนวทางในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติจากชาวกี๋ดำบรรพ ทั่วทั้งทรัพยากร และองค์ประกอบอื่นๆ ที่พบในพื้นที่ที่มีศักยภาพ และ ความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อม โดยรวมของพื้นที่ ให้เกิดเป็นภูมิทัศน์ ธรรมชาติที่สวยงาม	-สำรวจภาคสนาม โดยการศึกษา สัมภาษณ์ และสำรวจพื้นที่ เพื่อค้นหา ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ที่จะนำมาพัฒนา รวมทั้งลักษณะทางศิลปะ สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมภายในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูล ในการออกแบบ วางผังองค์ประกอบใน พื้นที่ต่างๆ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ ของพื้นที่	-สำรวจภาคสนามในพื้นที่ร่วมกับ ผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา สำนักงานป่า ไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -สัมภาษณ์ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ ได้รับผลกระทบจากการสร้างโครงการ -การสำรวจภาคสนามในบริเวณชุมชนที่ ใกล้เคียงเพื่อศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรม พื้นที่	-เข้าใจเนื้อหาที่แฝงอยู่ในสภาพแวดล้อมของ โครงการรวมทั้งศักยภาพของพื้นที่ในด้าน ธรณีวิทยา และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ จาก คำอธิบายของผู้เชี่ยวชาญ เกิดความเข้าใจ แนวทาง และวิธีการนำเสนออันตรายที่ เหมาะสมกับการรับรู้ของคนในแต่ละวัย -รับทราบความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบจาก การสร้างโครงการ และได้สื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง ของโครงการให้กับผู้ได้รับผลกระทบทำให้ผู้ได้รับ ผลกระทบเกิดความเข้าใจ และสนับสนุนโครงการ -เรียนรู้การใช้วัสดุธรรมชาติในสถาปัตยกรรมพื้น ถิ่น และนำมาปรับใช้กับโครงการ

3. เพื่อหาแนวทางในการสร้าง และปลูกจิตสำนึกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ อันมีผลต่อการสร้างและรักษากฎบัตรธรรมนูญของพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป โดยเริ่มจากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่	- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำการชี้แจงในการดำเนินการโครงการ	- การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การสำรวจพื้นที่ร่วมกับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางธรณีวิทยา และเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นในทุกระดับเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่และได้รับฟังข้อมูลที่มีความน่าสนใจของพื้นที่จากนักวิชาการร่วมกัน	- เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่โครงการ ระหว่างนักวิชาการในแขนงต่าง ๆ รวมทั้งผู้ปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ได้รับรู้ข้อมูลทางวิชาการที่น่าสนใจของพื้นที่ ทำให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่มากขึ้น ทั้งในด้านสถาปัตยกรรม ชาติ และธรณีวิทยา
4. เพื่อสร้างแนวทางในการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของพื้นที่ศึกษา ที่สอดคล้องกับเงื่อนไข ปัจจัย จุดมุ่งหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างภูมิทัศน์ที่ให้เกิดขึ้น	- วิเคราะห์บทบาท และการมีส่วนร่วมในการทำงานด้านการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของพื้นที่ จากแผนพัฒนาพื้นที่ของหน่วยงานระดับต่างๆ - วิเคราะห์ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติที่พบในพื้นที่ เอกลักษณะของความเป็นเมืองและธรรมชาติของพื้นที่ ลักษณะและคุณค่าของศิลปะสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบทางกายภาพอื่นๆในพื้นที่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนออกแบบอาคารต่างๆในพื้นที่ศึกษาได้ - สรุปผล และดำเนินการออกแบบ และวางผังใช้พื้นที่	- ดำเนินการออกแบบวางผังใช้พื้นที่จากข้อมูลทั้งหมดที่วิเคราะห์ และรวบรวมมา ตั้งแต่แนวทางการออกแบบโครงการ จากความสอดคล้องของแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ การออกแบบการจัดการพื้นที่จากการวิเคราะห์ และสำรวจพื้นที่ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ในด้านต่างๆ จนกระทั่งการออกแบบสถาปัตยกรรม เพื่อก่อสร้างในพื้นที่ โดยอาศัยแนวความคิด และวิธีการประยุกต์ใช้วัสดุจากรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	- แบบการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับโครงการ